

ULIČNA VOJNA V BERLINU — Dva brezdomca odnašata z »bojišča« težko ranjenega sotrpina in »soborca«. Javnost, politiki in policija, ki je morala zaradi nasilno vseljenih prebivalcev vzhodnoberlinske četrti Friedrichshaim posredovati celo z oklepnimi vozili, so zaprepani z nasiljem militantnih skupin, ki izražajo voljo po ubijanju. (Telefoto: Reuter)

KAJ PRAVI MARKOVIČ?

— Čeprav je razkrita vsa globina problemov in krize, so prvi rezultati gospodarske reforme pozitivni.
— Večstrankarske volitve so začetek izgradnje novega političnega sistema in nove Jugoslavije, moderne, učinkovite in pravne parlamentarne države.
— Nedeljiv del političnih sprememb je gospodarska reforma, ki je naša edina alternativa, čeprav jo nekateri poskušajo ustaviti s kršenjem jugoslovanske ustave.
— Volitve v zvezno skupščino bi omogočile mirne pogovore o bodoči Jugoslaviji.
— Prihodnje leto bo mesečna inflacija 1,5-odstotna, še naprej konvertibilni dinar v razmerju 1:7 v odnosu do marke in nov denar iz tujine.

Skrivni sestanek Stalin–Hitler?!

Sovjetski časopis Komsomolska pravda poroča, da sta se tik pred začetkom vojne, oktobra 1939, v zahodnoukrajinskem mestu Lvov skrivaj sestala Stalin in Hitler in podpisala vojno zvezo, s katero sta nadomestila dogovor o ne-napadanju. Ta dokument je našel dolgoletni šef ameriškega zveznega raziskovalnega biroja Edgar Hoover v ameriškem »nacionalnem arhivu«. Po teh podatkih sta se Stalin in Hitler sestala 17. oktobra 1939, po skupni nemško-sovjetski vojni proti Poljski. Stalin pa je 25. decembra v telegramu Ribbentropu pisal o prijateljstvu, »okrepljenem s krvjo«. Sovjetski raziskovalec Nadzafov pravi, da sedaj lahko jasneje razmišljamo, zakaj je Stalin Hitlerjev napad na ZSSR 22. junija 1941 dočkal nepripravljen in kasneje pisal, da je Nemčija »grobo kršila« sporazum.

Večstrankarske volitve

Kaže, da se strasti po nedavnih večstrankarskih volitvah v Makedoniji umirjajo in se poraženi zavedajo, da se bodo morali sprijazniti z izidi volitev. Ob vsem tem pa je jasno, da bo morala večina kandidatov v drugi krog volitev. Za zdaj si je sedeže v prihodnjem makedonskem enodomnem večstrankarskem parlamentu zagotovilo 9 poslancev, in sicer štirje iz vrst Zveze komunistov Makedonije — Stranke za demokratično preobrazbo, trije iz albanske stranke Za demokratični napredek ter po eden iz Zveze reformskih sil in Socialistične stranke.

Že konec minulega tedna pa so bile večstrankarske volitve tudi v Bosni in Hercegovini. Od njihovega izida bo v mnogočem odvisna nadaljnja usoda Jugoslavije, pravijo opazovalci.

Tudi Norveška ima »železno lady«

V Norveški so ženske znova prevzele oblast. To je eden od odmevov po izvolitvi nove vlade na

Se en razhod z Moskvo

Po nedavnih volitvah v vrhovni sovjet Gruzije je zmagal opozicijski blok Svobodna Gruzija. Voditelj Zviad Gamsahurdija napoveduje popolno suverenost republike in razhod z Moskvo. Ker večina rusko govorečega prebivalstva nasprotuje pretrganju stikov z Moskvo, opazovalci napovedujejo možnost mednacionalnih konfliktov.

Volitve v republiški parlament so bile prvič v 72 letih večstrankarske, 250 poslancev pa so volili izmed 2047 kandidatov. Voditelj bloka, 55-letni Zviad Gamsahurdija, je prepričan, da bo drugi krog volitev samo še utrdil rezultate, ki zagotavljajo dvotretjinsko večino v parlamentu. Takšna večina je namreč potrebna za spremembo republiške ustave, po besedah Gamsahurdije pa sta v osredju zlasti popolna suverenost republike in takojšen razhod s centrom. SSR Gruzija bi se poslej imenovala samo še Republika Gruzija, zakonske spremembe pa naj bi med drugim omogočile takojšnjo razprodajo državnih podjetij.

čelu s premierko Gro Harlem Brundtland. V njenem socialdemokratskem kabinetu je od 19 ministrov kar 9 žensk, po čemer je Norveška nekaj posebnega v svetovnem merilu. Energična Gro, ki jo imenujejo norveška »železna lady«, in je že vrsto let najpopularnejša političarka v tej skandinavski državi, je ostala dosledna svojim načelom, podobno kot že dvakrat poprej, ko je prevzemala krmilo države. Zaupala je ženskimi sodelavkam, ne menec se za opazke moških o političnem feminizmu. Največji odmev je doživela izvolitev popularne pevke Ase Kleveland, ki je bila predstavnica Norveške na Pesmi Evrovizije, za ministrico za kulturo.

Plebiscitni izziv

Plebiscit o takojšnji osamosvojitvi Slovenije ima načelno podporo vseh političnih strank, ki so zastopane v republiški skupščini. Zato v tem trenutku ne sme postati prvovrstno politično vprašanje, kdo je dal prvi pobudo zanj, ampak mora biti predvsem čim prej popolnoma jasno, kaj želimo z njim doseči. Razpis plebiscita, kot je na seji republiške ustavne komisije razložil dr. France Bučar, narekuje predvsem dejstvo, da jugoslovanska država, takšna, kakršna je, ne more več delovati in razmere v njej zahtevajo takojšnje ukrepanje slovenskega političnega vodstva.

Predsednik predsedstva Republike Slovenije Milan Kučan se je med pogovorom s Slovenci, ki delajo v zveznih organih, s tem strinjal. Pripomnil pa je, da odločitev o samostojnosti ne sme pomeniti konca pogajanj o prihodnji ureditvi Jugoslavije in o njeni dediščini. Če že gremo v plebiscit, je poudaril Kučan, saj je osamosvojitve skupni cilj vseh slovenskih strank, naj bo ta posel opravljen dostojno.

Krška nuklearka pred zaprtjem

Srečanje medrepubliške koordinacije Slovenije in Hrvaške za jedrsko energijo, ki je potekalo v Ljubljani, je nedvoumno pokazalo, da bo zapiranje jedrske elektrarne v Krškem dosti bolj težavno, kot je sprva kazalo. Slovenski izvršni svet je namreč predlagal spremembo sporazuma o graditvi skupne jedrske elektrarne v Krškem, ki datira še iz leta 1970. To pa je hrvaška stran vzela bolj na znanje, kot kaj več. Znano je, da je slovenska vlada rok dokončnega zaprtja jedrske elektrarne v Krškem začela do leta 1995. Zato naj bi določili način financiranja, skladiščenja in trajnega odlaganja izrabljenega goriva v naši edini jedrski elektrarni, s čimer je povezano odlaganje radioaktivnih odpadkov.

To pomeni tudi potrebo po oblikovanju skladov obeh republik, iz katerih bosta financirali stroške, povezane z odlaganjem omenjenih odpadkov. Po tem predlogu bi iz omenjenega sporazuma črtali že pred 20 leti načrtovano skupno drugo jedrsko elektrarno. Do prihodnje seje medrepubliške koordinacije bo tudi hrvaška stran morala jasno povedati svoja stališča do zapiranja nuklearko v Krškem.

Ali je Italija prišla do »ure resnice«? Securitate je bila v primerjavi z njimi amatersko moštvo! Vzporedno organizacijo je ustanovila in financirala CIA. Teh nekaj stavkov iz ekskluzivnega poročila Emidia Bruna je dovolj zgovornih za globlje razmišljanje.

Kako razložiti bralcu, ki ni Italijan, 30-letno zgodovino zarot, poskusov državnih udarov, terorizma, pokolov, smrti, ki so jo sejali po trgih in vlakih ter po ulicah? Kje začetni, da bi pojasnili, zakaj je bilo na tisoče nedolžnih ljudi pobitih, ranjenih in pohabljenih? Kakšne besede naj bi uporabili, da bi opisali bolečino in jezo sorodnikov žrtev? Ni lahko, zlasti ne zdaj, ko je javno mnenje močno pretreslo odkritje, ki so ga objavili v dokumentu predsednika Andreottija. Nameril ga je »komisiji za pokole« parlamenta republike. Italija je edina država na svetu, ki je zakonsko ustanovila parlamentarno komisijo, ki se ukvarja s po-

Iz Beograda piše

»Sprava je možna samo med Srbi: onimi Srbi, ki so od nekdaj bili in ostali rodoljubi, in onimi Srbi, ki so bili komunisti, pa so se zaveli in vrnili na srbsko pot.« je zapisal profesor Petar Pavlović v Srbski borbi, ponatisnila pa ga je Srpska reč Vuka Draškovića v rubriki Emigrantski tisk, zato je razumljiv sklep omenjenega pisca: »Toda ni in nikdar ne bo možna sprava med Srbi z ene in komunisti in komunističnimi emisarji z druge strani.«

Takšna (ne)spravljalnost je tem bolj zagrizena, kolikor bolj zamenjuje politične stranke narod z nacionalizmom in kolikor bolj gradi svojo prihodnost na orožju. Srpska reč je objavila, v isti številki (5. novembra) dolge sezname med vojno pobitih čemikov, ne pa tudi partizanov, v deklaraciji pa obljublja: sprava, razum in ljubezen ter oznanja: »Milošević nas je izdal!«

Dobrica Ćosić, književnik, ki je nedavno dobil Njegoševo nagrado za književnost, pa se ni mogel izogniti političnim razlagam, ki Črnogorcem sploh niso všeč, in je o spravi v nekem televizijskem intervjuju dejal, da je sprava smiselna v ustvarjanju svobod, ki premoščajo vsa nasprotja preteklosti...

Tako nekako ga je bilko mogoče razumeti, toda podaritev nagrade za gradnjo stare kapelice Njegoševemu spominu na mestu novega mavzoleja, je le bilo vračanje preteklosti...

Narodne sprave so nemara ta trenutek zgolj politične manipulacije z narodi, saj nam je spravljalnost med narodi najbolj potrebna, če se hočemo zares izogniti »spravi« po načelu močnejšega.

K sreči je veliko političnih strank v Srbiji — kot kaže predvlastno prikazovanje njihovih programov — razpoloženih za premeščanje skrajnosti najbolj sprtih struj v tej deželi, z dogovarjanjem o vsem.

Spravljalnost

kar se zdi neresljivo, čeprav je očitno, da so to najmanj množične stranke in da jih je očitno mnogo preveč, če vemo, da presegajo številko 50.

Enega takih mostov je ponudila stranka Jugoslovancev za Srbijo, ki da je našla tretjo rešitev med alternativno konfederacijo federaciji: z regionalizacijo Jugoslavije (menda na petinideset regij) naj bi bilo mogoče prevladati nasršene nacionalizme in nacionalistične delitve, tudi med razvitimi in nerazvitimi, ker da naj ne bi bilo več občine, ki se ne more sama razvijati...

Sprava in spravljalnost vsekakor nimata zgolj nekakšnih moralnih izhodišč, saj so se doslej pokazale najbolj nepremostljive materialne različnosti udeležencev razgovorov o prihodnosti skupnega življenja narodov in narodnosti. Dolgovo si je pač najtežje razdeliti, ker se jih vsakdo enako strastno otepa.

Globlje od tega je vprašanje, kako je mogoče zanesljivo iti v prihodnost — tako posameznikom kot narodnostim in narodom, kakorkoli se že imenujejo. Onim, ki niso zagreti za spremembe za vsako ceno, je že od zdavnaj jasno, da umreti za neko stvar, pa naj je še tako sveta, sploh ni največja žrtev. Težje in odgovorneje je živeti za stvar, ki je smisel življenja, in mukotrpno delati tako, da bo ta stvar obveljala za svetost življenja.

Prav zdaj smo v časih jokanja nad grobovi žrtev vseh vrst in paradižanja nad grobišči padlih za svobodo, ki je še vedno nismo doživeli, morda bo bodo ljudje prihodnosti, ko bodo minili časi ukvarjanja z mrtevimi, pač zaradi ukvarjanja z živimi in zagotavljanja življenja, v katerem nihče ne bo grozil ne s sramotno ne s častno smrtjo.

Žalostno je pač, da se moramo dandanes zopet bolj ukvarjati s preživetjem kot pa z življenjem, ki bi nam bilo v zadovoljstvo. Pomankanje vizije življenja dostojnega človeka nas res mnogo bolj skrbi kot karkoli drugega, saj se za vsakdanji kruhek še kolikor toliko najdemo. Najtežje se pač sprijaznimo s tem, da prihodnjim generacijam nismo sposobni zagotoviti nič boljšega od sedanjika, a to je sprava, ki si je nikakor ne želimo. Tako spravljalnost pa nam kar naprej vsiljujejo tudi pod krinko svetosti življenja.

Viktor Širec

DRŽAVA ZAROT IN POKOLOV

Ali je Italija prišla do »ure resnice«? Securitate je bila v primerjavi z njimi amatersko moštvo! Vzporedno organizacijo je ustanovila in financirala CIA. Teh nekaj stavkov iz ekskluzivnega poročila Emidia Bruna je dovolj zgovornih za globlje razmišljanje.

Kako razložiti bralcu, ki ni Italijan, 30-letno zgodovino zarot, poskusov državnih udarov, terorizma, pokolov, smrti, ki so jo sejali po trgih in vlakih ter po ulicah? Kje začetni, da bi pojasnili, zakaj je bilo na tisoče nedolžnih ljudi pobitih, ranjenih in pohabljenih? Kakšne besede naj bi uporabili, da bi opisali bolečino in jezo sorodnikov žrtev? Ni lahko, zlasti ne zdaj, ko je javno mnenje močno pretreslo odkritje, ki so ga objavili v dokumentu predsednika Andreottija. Nameril ga je »komisiji za pokole« parlamenta republike. Italija je edina država na svetu, ki je zakonsko ustanovila parlamentarno komisijo, ki se ukvarja s po-

koli, ki jih ni nikoli nihče kaznoval.

Zdaj je znano, da so obstajale številne tajne organizacije, ki naj bi branile koristi republike in državljanov in ki so jih večkrat reorganizirali. Vendar te niso varovale republike, temveč so pripravljale pokole, plačevale teroriste in varovale ubijalce, te pa so praviloma skrivala sodišča, ki so raziskovala njihove zadeve. Bolje in bolj znanstveno rečeno, to so bile vzporedne službe, ki jih je organizirala in financirala CIA iz ZDA.

Milijoni Italijanov pa so se v vseh teh letih spraševali, kako je mogoče, da se pojavljajo bombe in rdeči terorizem natančno takrat, kadar je kazalo, da bo prevzela vlado levica. Kako je mogoče, da so se preiskovalci in sodniki vselej znašli pred zidom molka prav tam, kjer bi jim morali pomagati pri tajnih službah.

Toda navzočnost teh tajnih služb so kljub vsemu dokazali pri najhujšem terorističnem prelivanju krvi, pri pokolu na trgu Fontana decembra 1969 in na železniški postaji v Bologni leta 1980.

Zakaj je Andreotti izročil »komisiji za pokole« dokument, v katerem je potrjeno, da je bila v Italiji v sporazumu s tajnimi oddelki NATO vojaška organizacija, ki naj bi delovala v primeru okupacije z Vzhoda. Andreottijevo izjavo, da so to organizacijo razpustili že leta 1972, je postavil na laž njegov partijski kolega De Mita, ki je povedal, da je vedel

za organizacijo, ki je delovala pod geslom Gladio. To mu je, kot pravi, povedal vodja tajnih služb. Toda Craxi ni vedel o tem ničesar, potem ko je bil štiri leta

V žarišču dogodkov

predsednik vlade. Tudi Spadolini ni vedel nič. Skratka, vsi demokratski krščani niso vedeli ničesar, drugi pa še manj.

Pravijo, da so vsa skladišča orožja odstranili, razen sedemnajstih, ki so skrivnostno izginila. Tajna organizacija, ki je bila nemara v okviru tajnih sporazumov celo zakonita, je v Italiji delovala proti levici in je z orožjem ter terorjem branila oblast krščanske demokracije. V zadnjih letih so govorili o »napeti strategiji«. Kdo je upravljal z njo? Sumili so »velikega starca«, ki naj bi bil član tajne masonske lože P

globus

TOKIO — Na Japonskem so z veliki kim hliščem okronali cesarja Akihito. Parade razkošja, kakršne ne poznamo, so se udeležile številne delegacije iz 110 držav, med njimi tudi SFRJ. Po kronanju pa so protestirale levicarske organizacije.

VARSAVA — Na predsedniških volitvah, ki bodo na Poljskem 25. novembra, ima največ možnosti za zmago Lech Walensa. To kažejo ankete, po katerih je najresnejši protikandidat Maszowiecki.

BOGOTA — Najmanj 21 oseb je bilo ubitih v enem od najostrejših spopadov med vojsko in gverilci v Kolumbiji v zadnjih letih. Po nekaterih bojih so se gverilci umaknili.

RIM — Sovjetski predsednik Mihail Gorbačov se je konec tedna mudil na krajšem obisku v Italiji, kjer je podpisal sovjetsko-italijanski sporazum o prijateljstvu in sodelovanju.

DUBLIN — Senzacionalna zmaga odvjetnice Mary Robinson, kandidatke majhne levicarsko usmerjene kristične stranke, na predsedniških volitvah v Irski. S tem je razbila kalup dveh glavnih irskih strank, ki obstajata že 70 let.

MOSKVA — Predsednik Ruske federacije Boris Jelcin se je v povelju s predsednikom Sovjetske zveze Mihailom Gorbačovem zavezal za ustanovitev koalijske vlade narodne enotnosti, kar naj bi ta sprejel.

TEHERAN — Iranski zunanji minister Velajati je sprejel svojega jugoslovanskega kolega Budimira Lončarića. Govorila sta o najpomembnejših mednarodnih vprašanjih, še posebej o krizi v Perzijskem zalivu in o obljabi nju dvostranskega sodelovanja.

BRUSELJ — Široke diplomatske pobude, ki jih je sprožila Evropska skupnost v prizadevanjih, da mednarodna skupnost prisili Sadama Husajna, da bi izpustil talce, je med državami severne Afrike naletela na dolga no omahljivost.

PARIZ — Demonstriralo je 200 tisoč učencev srednjih šol, ki so protestovali boljše pogoje šolanja. V neredih je bilo veliko ranjenih.

globus

2, v kateri so poznali samo Lica Gellija. V to P 2 so bili vključeni vsi vrhovi različnih tajnih služb, štabi vseh vojaških formacij, skupaj s karabinjerji, televizijskimi direktorji in uredniki dnevnega tiska, pa tudi gospoda iz visoke družbe in političnih krogov. Gellij je bil le stopnica za širši igro. Zakaj neki ga je Reagan povabil k sebi, ko je priredil pramrsko kosilo ob svoji izvolitvi?

Sedaj NATO sporoča, da ne vedo ničesar o zadevi Gladio. Italijanski komunisti so v tej razpravi celo socialisti. Nisem prerok, če napovem, da se pribojujo trenutek, ko bo resna novodovina Italije. Ključ, ki mu ni na vo luč na umor Alda Moro in na vse druge pokole, ki so ostali v Italiji. Ameriški »oddeli« smrti so prav tisto, kar je Securitate v Romuniji, pobijajo pa tudi stare in duhovnike. Bukarestska Securitate je v primerjavi z njimi amatersko moštvo...

JUGOSLOVANSKI PREBLISKI

Ne brigajo me ne tisti, ki hočejo federacijo, ne tisti, ki jo za konfederacijo, z Jugoslavijo imam drugačen načrt. To pravi Ante Marković in misli na način zarote.

(Politika Ekspres — Beograd)

Če bo Slovenija morala oditi iz Jugoslavije, ne bo odšla gola na bosa, temveč bo zahtevala svoj delež jugoslovanskega premoženja. (Borba — Beograd)

Ker smo namenjali za vojaške potrebe četrtno premoženje, smo uničili državo in osiromašili ljudstvo. Ali velja to tudi za Jugoslavijo? (Vjesnik — Zagreb)

Skupščinskih zapletov ni manjkalo

Šest ur trajajoče zasedanje zborov SO Murska Sobota je večkrat zašlo v slepo ulico — Sprejeta osnutka republiške ustave in občinskega samopriskveka ter projekt Goričko — Jože Pojbič razrešen.

Še ena izmed maratonskih sej zborov skupščine občine v Murski Soboti se je začela z zapletom in protestom gasilske organizacije zaradi odstranitve slike maršala Tita iz velike dvorane, kjer je bilo zasedanje. Kljub večkratnim pozivom predsednika skupščine občine Andreja Gerenčerja, da volilci od njih pričakujejo pameten dialog, se je razprava ob delegatskih vprašanjih, odgovorih in pobudah sprevrgla v politično obračunavanje med strankami in poskus delitve ljudi po njihovem verskem prepričanju.

Na skupnem zasedanju so delegati ob kopici odgovorov na vprašanja Karla Kozica s prejšnjega zasedanja menili, da so se spustili v preveč osebne zadeve, ki ne sodijo v skupščinske klopi. Franc Horvat je opozoril, da naj se s kriminalnimi dejavnostmi ukvarja UNZ, in protestiral proti pisanju Evgena Emrija, ki po njegovem skuša spreti katoličane in protestante, ki v soboški občini živijo v slogi in razumevanju. Tudi Geza Farkaš je bil proti izrabljanju verskih čustev za grde namene in pripomnil, da mora biti parlament tisto mesto, kjer se bodo našle rešitve za boljše življenje vseh, kajti sicer jim bodo občani kaj nitro izrekli nezaupnico. Viktor Voršič s Cankove in Ernest Eötvösa sta se razjezila zaradi odstranitve Titovih slik, pri čemer je slednji pripomnil, da do novega dogovora te slike v gasilskih domovih ostanejo. Prof. Štefan Snej pa je pripomnil, da so imeli v preteklosti v gasilskih domovih kvečjemu slike sv. Florijana, zaščitnika gasilcev. Nato je Karel Kozic priznal, da je sliko odstranil na zahtevo Demosovih poslancev. Edo Mihačič Ivan Karoli sta se obregnila ob monopolu Podjetja za ptt promet iz Murske Sobot, ki da v več letih ne more rešiti problema telefonije na terenu. Po mnenju Josipa Kelemena nekateri namerno vnašajo razdor in je ta skupščina postala debatni klub, ko vsak svoje iznaša, medtem ko se je Tonček Gider vprašal, zakaj so v občini šli v nenormalen dvig cen stanarin. In ko je Jože Kavaš začel prebirati pismo sindikata Neodvisnosti — KNSS od krivih, ki naj bi se zgodile njegovi ženi v soboški KNSO, je nekaj delegatov demonstrativno zapustilo dvorano. Ti so se po nekajminutnem prepričevanju vendarle vrnili.

V takem vzdušju so delegati zatem sprejeli informacijo o osnutku ustave Republike Slovenije, pri čemer je bilo opozorjeno, da strankarske razprave ne morejo nadomestiti razprav v KS. Razprava se je ponovno razvnela ob osnutku odloka o razpisu referendumu za uvedbo občinskega samopriskveka, čeprav so bili vsi razpravljalci — teh se je izvršilo kar 24 — zanj. Po pričakovanju je vsak »spuščal vodo na svoj mlin«. Pokazalo se je, da ostaja še veliko problemov z neasfaltiranimi cestami in šolskimi objekti, nekateri razpravljalci pa so se spotikali tudi ob predlogu za gradnjo nove Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti, kjer pričakujejo finančno pomoč tudi iz drugih pomurskih občin. Sicer pa bo izvršni svet še »potipal« teren, saj bi javna razprava trajala do konca leta.

Precejšnje pozornosti je bil deležen tudi projekt Goričko, ki bo zajel 80 naselij v 18 KS, kjer naj bi omogočili boljše razmere za življenje. Razdeljen je v 5 podprojektov, naletel pa je na ugoden odmev v republiških krogih, ki bodo zagotovili zneten del denarja. Na ločenih sejah zborov KS in DPZ so sprejeli še nekaj osnutkov odlukov, med njimi o določitvi kulturno-godovinskih spomenikov in objektov, preimenovanju Jurija v Sveti Jurij, Murska Sobota je dobila novo Sončno ulico, uvedbo pa je zložbeni postopek v Domanjševcih. Med več kadrovskimi zadevami pa omenjamo le soglasje obeh zborov k razrešitvi načelnika UNZ v Murski Soboti Jožeta Pojbiča in imenovanju Darka Anželja za novega načelnika.

Milan Jerše

O(b) javni tribuni soboškega Demosa

Dr. France Bučar: »Če pade plebiscit, se začne jugoslovenizacija!«

Dr. Jože Mencinger: »Lipa v srcu, marka v žepu!«

Dobri dve uri sta predsednik slovenskega parlamenta dr. France Bučar in podpredsednik republiške vlade dr. Jože Mencinger odgovarjala na številna vprašanja maloštevilnih udeležencev petkove javne tribune v veliki dvorani občinske skupščine v Murski Soboti. Resda sta bili tema Gospodarski in politični položaj v Sloveniji ter ustava, vendar je zadnji razvoj dogodkov na slovenski in jugoslovanski politični sceni potisnil v osrednje plebiscit oz. referendum za odcepitev Slovenije. Tako kot dan prej na tiskovni konferenci v Ljubljani je tudi tokrat prvi parlamentarec z dvignjenim prstom in zelo natančno opredelil svoj odnos do plebiscita, rekoč, da je zanj samostojnost slovenske države stanje, odcepitev pa proces. Sicer pa je naša republika formalnopravno že odcepljena od Jugoslavije, ni pa še pri denarnih, finančnih in vojaških zadevah. Ponovil je, da sta razloga, ki sta prevladala za odločitev za takojšnji plebiscit, najmanj dva: zamuda pri sprejemanju nove slovenske ustave in gospodarska ter siceršnja ogroženost Slovenije v Jugoslaviji. Peterletova vla-

da se je primorana bolj ali manj ukvarjati s politiko preživetja. »Smo kot gasilci,« je priznal njen podpredsednik dr. Mencinger in dodal, da ima slovensko finančno ministrstvo vsega 28 ljudi, od tega 12 profesionalcev, medtem ko jih ima angleško kakih tri tisoč — ob normalnem tržnem sistemu gospodarjenja. Zanj je problem odcepitve v 35 milijardah dolarjev dolgov, ki si jih bomo morali razdeliti v Jugoslaviji; seveda pa bo najprej potrebna politična in šele za tem ekonomska odločitev o odcepitvi. »Vendar, če plebiscit oz. referendum pade, se bo začel proces jugoslovenizacije. Markovičev model t. i. moderne federacije pa za nas ni sprejemljiv,« je opozoril dr. Bučar.

Dobrišen del vprašanj udeležencev petkove javne tribune se je sukal okrog regionalizacije.

Oba sobesednika sta zatrjevala — sklicujoč se na določila osnutka nove slovenske ustave — da načelo regionalizacije ne zanika državnosti in da bo Slovenija vstopila v Evropo kot samostojen partner in ne prek Beograda. Veliko je bilo izzivov, ki se tičejo kmetijstva, družbenih dejav-

nosti, socialnega položaja Slovencev in drugih področij; žal otipljivih odgovorov ni moglo biti, kajti manjkali so ustrezni resorni ministri slovenske vlade (na primer prof. dr. Osterc za kmetijstvo), ki jih kaže posebej povabiti na tematsko, vendar ožje in ciljno naravnano javno tribuno. Ni šlo tudi brez sočnejših epizod. Tako je dr. Mencinger, ki kot član Demosove vlade velja za zaščitnika »rdečih direktorjev«, lasten položaj ponazoril s prispodobno, češ, zmerjali so me za desničarja, a sem pristal na levici, ker so me drugi prehiteli po desni strani, položaj slovenskega gospodarstva pa z izrekom: lipa v srcu, marka v žepu. Nekdo iz občinstva pa je predlagal, da bi očitno spolitiziran problem ljubljanske Snage razvozlati tako, da bi poslali v slovensko prestolnico vsaj pet kremenitih Prekmurcev.

Na rob javne tribune dodajmo, da bomo obširnejši pogovor s predsednikom skupščine Republike Slovenije dr. Francetom Bučarjem objavili v prihodnji številki našega časnika.

Branko Žunec

Sklepčnost na sejah naj ne bo izjema

V Ljubljani so se minuli petek sešli člani komisije Skupščine Republike Slovenije za narodnost. Po daljšem času so bili zopet sklepčni, za kar bodo bolj skrbeli tudi v prihodnje. Na seji ni bilo predsednika komisije Roberta Battellija, ki se je opravičil zaradi sprejema pri predsedniku Slovenije Milanu Kučanu. Razpravljali so o osnutkih zakonov o zavodih ter o imenovanju in razrešitvi poslovnih organov in o imenovanju delegatov družbene skupnosti v organe upravljanja podjetij in organizacij, ki opravljajo dejavnosti posebnega družbenega pomena. Uvod je podal svetovalec v republiškem sekretariatu za zakonodajo Pavle Svete. Vsa področja družbenih dejavnosti se bodo v prihodnje določala s posebnimi zakoni, zakon o zavodih pa bo le osnova za izdajo področnih zakonov. Ta zakon zajema vse zavode, tako tiste, ki jih bodo ustanovili zasebniki, kot tiste, katerih ustanovitelji bodo podjetja, društva, skupnosti in drugi. Osnutek zakona o zavodih je pripravil izvršni svet, komisija za narodnosti pa je k petemu členu, ki govori o ustanoviteljih zavodov, predlagala še

dodatno besedilo. K zdajšnjemu, da lahko zavod ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe, so dodali, da lahko na območjih, kjer živijo pripadniki madžarske in italijanske narodnosti, zavode ustanavlja ali so-ustanavlja tudi narodnostna interesna skupnost. Sicer pa je zakon o zavodih zelo splošen in širok, saj so v njem zajete tako veteranske postaje kot Slovenska filharmonija. Zakon dopušča tudi dosedanje ustanoviteljke zavodov, tudi družbenopolitične skupnosti, kar se bo sicer spremenilo z novo zakonodajo. Vsekakor pa zavodi ostajajo neprofitne organizacije. Če pa že ustvarjajo dobiček, ga ne morejo razdeliti lastnikom, temveč sredstva namenijo za opravljanje dejavnosti, ki je sicer sistemsko financirana.

Člani komisije za narodnosti so tudi menili, naj ravnatelj oz. direktorji opravljajo svoje delo do konca mandata, kajti objava razpisov bi prinesla morebitno zmedo in vzbujala nezaupanje.

Do 5. decembra, ko bo zasedala slovenska skupščina, bodo člani komisije pripravili informacijo o položaju italijanske in madžarske narodnosti, ki naj bi jo

obravnavali vsi trije zbori. Obe narodnosti si namreč sploh ne moreta zamisliti, da bi iz nove slovenske ustave izpadel 63. člen, ki ureja pravice njunih pripadnikov.

Zaradi nesklepčnosti dosedanjih sej so se šele na zadnjih dogovorili o načinu odločanja v komisiji. Odločitve bodo sprejemali z večino glasov navzočih, ne bodo pa mogli sprejeti nobene, če bo večina predstavnikov ene narodnosti glasovala proti njej.

Ob koncu seje so člani slišali še informacijo, da bo v prvi polovici prihodnjega meseca delegacija slovenske skupščine obiskala madžarski parlament. Sklenili so tudi, da bosta narodnosti poslali Izvršnemu svetu dodaten zahtevek za financiranje nekaterih, zlasti kulturnih dejavnosti. Zanje naj bi prihodnje leto dobili le 4.251.570 dinarjev, kar je skoraj polovica manj, kot sta zaprosili. Republiški sekretariat za kulturo pa je tako italijansko kot madžarsko interesno skupnost zaprosil, naj program dejavnosti še enkrat preudarita in racionalizirata stroške in vsebine.

Lidija Kosi

O rebalansu, inšpekcijah in presežkih delavcev

Soboški izvršni svet temeljito o proračunu — Le 1-odstotna razlika med odhodki in prihodki — Odpraviti preohlapne predpise — Še 18 presežnih upravnih delavcev

Člani soboškega izvršnega sveta so na ponedeljkovi seji porabili največ časa za obravnavo rebalansa letošnjega občinskega proračuna. Skupni prihodki bodo znašali čez 330 milijonov 548 tisoč dinarjev, odhodki pa bodo le za 1 odstotek višji. Med drugim smo slišali, da bodo sredstva za delo upravnih organov ostala nespremenjena, uprava za družbene prihodke pa bo morala izterjati vsaj 98 odstotkov davkov, da se v zadnjih dveh mesecih ne bi znašli v večjem minusu. Sicer pa občinski izvršni svet zagotavlja predvideni obseg denarja, opredeljenega v proračunu, povečanje stroškov pa naj bi bilo pri med občinskih organih in dokupu let delavcem, ki so tik pred upokojitvijo. Tudi pri nekaterih družbenih dejavnostih bodo zaradi podražitev morali poiskati več denarja za njihovo nemoteno delovanje.

Kot so se dogovorili na seji, bodo s strokovnimi službami in upravniki proračuna skušali doseči načelen dogovor o odpravi nesorazmerij pri posameznih področjih. Skupaj z upravnimi organi bodo skušali zagotoviti dovolj denarja za naraščajoče stroške v krajevnih skupnostih, pri čemer bi le-te ločili od potreb krajevnih uradov. Tudi za pospeševanje pridelave hrane bodo skušali dobiti dodatna sredstva. Odločitev o tem, ali bi v občinski proračun še nadalje uvrščali stranke in društva, pa bodo prepustili delegatom na letošnjem zadnjem zasedanju.

Ko je bil govor o programu dela Uprave za inšpekcijske službe pomurskih občin za leto 1991, pa so člani soboške vlade menili, da bodo tudi druge občine morale zagotoviti ustrezen delež. Brez njega si je namreč nemogoče zamišljati učinkovitejše delovanje inšpekcijskih služb. Te pa se zavzemajo tudi za konkretnije dolgoročne načrte pri izrabi prostora, zagotavljanju zdrave pitne vode in neoporečne hrane. V soboški občini naj bi čimprej uredili odlagališče živalskih odpadkov, v vsem Pomurju pa bo nujen večji nadzor kršilcev predpisov. Ti so zdaj preohlapni, lanska inflacija pa je razvrstila učinkne kazni, šo med drugim opozorili v razpravi.

Na seji so obravnavali tudi program reševanja presežnih delavcev v upravnih organih občine Murska Sobota, ki je posledica predvidenih organizacijskih sprememb in drugačne vloge občine. Ob polletju se je upokojilo 15 delavcev. V novem programu pa je zajetih še 18 upravnih delavcev, ki jim bodo omogočili dokup delovne dobe. Gre za tiste, ki jim do upokojitve manjkajo največ 3 leta. Zadnje besedo bodo izrekli na sestanku s sindikalno organizacijo, da bi slehernemu zagotovili socialno varnost.

Milan Jerše

Slovesnost

Sombotelu

Prvih deset let katedre za slovenski jezik — Strokovnjaki in politiki z obeh strani meje na znanstvenem posvetovanju — Kako naprej?

Pred 10 leti so začeli na Visoki učiteljski šoli Berzsenyi Daniel v Sombotelu izobraževati slovenske učitelje. Ob jubileju je katedra za slovenski jezik pripravila znanstveno posvetovanje, na katerem so sodelovali strokovnjaki in politiki (med njimi tudi veleposlanik Jugoslavije na Madžarskem dr. Rudi Sova) iz Madžarske in Slovenije, prišli pa so tudi nekdanji in zdajšnji študentje katedre.

»V minulih 10 letih je naša katedra izobrazila več kot 40 učiteljev, ki danes poučujejo po različnih izobraževalnih ustanovah. Vselej nas, da se je večina zaposlila v Porabju,« je v uvodnem govoru dejal predstojnik katedre za slovenski jezik dr. Karel Gadanji. Našel je uspehe, ki so jih predavatelji in študentje dosegli, poudaril pa tudi pomen sodelovanja z institucijami iz Slovenije, še posebej s Pedagoško fakulteto v Mariboru. Tako sedaj študentje sombotelske visoke šole en semester študirajo v Mariboru, k njim pa prihajajo za enak čas študentje, ki študirajo madžarski jezik na Pedagoški fakulteti v Mariboru.

»Se vedno so očitki, da nas je malo in kaj bi sploh radi. Na katedri je pet predavateljev, število študentov pa različno, od štiri do pet v posameznem letniku,« pravi dr. Karel Gadanji. In kako bo v prihodnosti? »Potrebno bo še veliko storiti. Ustvariti je treba intenzivnejše sodelovanje z domačimi in tujimi višješolskimi ustanovami, tudi z osnovnimi šolami. Se dalje želimo razvijati in negovati slovenski jezik in kulturo, propagirati slovensko književnost in umetnost na Madžarskem in madžarske vrednote v Sloveniji. Ob pomoči matičnega naroda bi v Sombotelu radi ustanovili slovenski kulturni center, ki bi temeljil na delu katedre.«

Obstaja pa še nekaj drugih nalog, tudi boljše sodelovanje s porabskimi osemletkami. S Pedagoško fakulteto iz Maribora bodo izdali skupen zbornik, januarja pa naj bi sami začeli izdajati strokovno revijo, v kateri bi s svojimi prispevki sodelovali domači in tuji slavisti.

Mnogim čestitkam se je pridružil tudi dr. Rudi Sova. Jugoslovanski veleposlanik je še posebej izpostavil pomen šole pri ohranjanju maternega jezika in s tem pri ohranjanju narodnostne identitete. Na posvetovanju so nato spregovorili še strokovnjaki: dr. Breda Pogorelec je predstavila 70 let oddelka za slovenski jezik na Filozofski fakulteti v Ljubljani, dr. Jozsef Varga je govoril o sodelovanju med Pedagoško fakulteto v Mariboru in Visoko učiteljsko šolo iz Sombotela; o problemu materniščine z vidika didaktične teorije je spregovoril dr. Martin Kramar, medtem ko je dr. Zinka Zorko predstavila medjezikovne vplive v lendavskem kotu. Slišali smo tudi, kako se študentskih let spominja Marjana Sukič, za katero so profesorji dejali, da je bila najboljši študent njihove katedre.

Silva Eöry

VEDNO VEČ NEZAPOSLENIH

Predstavniki regijske enote Zavoda za zaposlovanje Slovenije je na seji izvršnega sveta v Lendavi povedal, da so pomurska podjetja prijavila 1110 delavcev, ki jih je za sedanjí obseg izdelave preveč, in sicer 242 v radgonski, 23 v pomurski, 204 v soboški in 641 v lendavski občini. Izvršniki so bili začudeni, da se ust gospoda Lojzeta Drvarića slišali, da med ekonomskimi presežki ni delavcev, ki jih je preveč. Dobrišen del delavcev iz te firme odlija »ni čaka« vendar (po besedah Drvarića) podjetje ni uveljavljalo pri Zavodu za zaposlovanje ustreznega odstotka denarnega nadomestila, kar so naredili pri Varvarju in Ljubi. Če je tako, potem ni čudno, da jim ne gre še slabše. Člani izvršnega sveta, recimo Angelca Hožjanova, so na glas razmišljali, ali ni problem nezaposlenosti. Zdjaj se ni moglo več izgovarjati, da delavci ne dobe zato, ker nimajo šol. Delo namreč išče (in ne najde) vedno več ljudi, še vedno pa je največ iskalec v srednjo izobrazbo in delavci (formalnega) poklica. V Lendavi sicer snujejo center domače obrti, torej dejavnosti se lahko zaposli nekaj deset delavcev, kaj pa drugi? Uradno delo 767. Bi se zaposlili na javnih delih, recimo pri odpravljanju povodnj v Savinjski dolini? Bi šli v tujino? Marsikdo bi to prišlo tudi. Potemtakem kaže pritruditi predstavniku regijske enote Zavoda za zaposlovanje, ki je ugotavljal, da imamo v Pomurju (glede na število zaposlenih) največ nezaposlenih in z »nezaposlenostjo« (v primerjavi z drugimi regijami) gorenjsko) še najmanj težav. Ljudje (vsaj) vedno se »vzdržujejo« najbrž še ni obohužal. Obohužali pa tudi niso zaposleni delavci; ki nimajo osebnih dohodkov, saj je med njimi vedno več takih, ki prejemajo delno pomoč centra za socialno delo. Se kar dobro pa gre tistim, ki so »na čakanju« se puste, če so večji kakega dela, denimo zidarstva, saj med »čakanjem« morajo delati kaj drugega, recimo pospravljati zamenjana tovarniška vozila. Jeseni, ko je treba pospraviti prideleke, je »čakanje« dohododo tudi v Lendavi. Na Ljubo pa je vendarle treba reči, da vse to nikamor ne vodi in sčasoma bodo tudi tisti, ki jim morda »pravi« dobro do. Velika večina je pač tisti, ki delati (ne pohajkovati) in zaslužiti. Če bi tovarne ne bile socialne, bi nad čemer se zdaj vedno bolj pritožujejo sodobni poslovneži, potem bi zaposleni (približno polovica sedanjega števila) zaslužili.

Na seji lendavskega izvršnega sveta, ki mu predseduje dipl. ekonomist dr. J. Kozarica — Virje i je na torkovi seji IS SO Ljutomer Franc Somačič je zadalžen za področje kmetijstva, izjavil, da nepreklicno odstopa od tega, da člani izvršnega sveta. Zapelete v komasacijskem postopku bi povzročili stroške pripravnosti tudi za absolvente IV. zahtevnostne stopnje, če bi naj bi zdaj pokazali dobro voljo, saj jih praktično »poslabšanje« delovne ne bo stalo nič. Je pa to tudi njihova moralna obveznost.

Š. Sobočan

Kmetijski minister odstopa

Zaradi različnih pogledov na reševanje zapletov pri zlozbi na območju Kozarica — Virje i je na torkovi seji IS SO Ljutomer Franc Somačič je zadalžen za področje kmetijstva, izjavil, da nepreklicno odstopa od tega, da člani izvršnega sveta. Zapelete v komasacijskem postopku bi povzročili stroške pripravnosti tudi za absolvente IV. zahtevnostne stopnje, če bi naj bi zdaj pokazali dobro voljo, saj jih praktično »poslabšanje« delovne ne bo stalo nič. Je pa to tudi njihova moralna obveznost.

D. L.

Protestanti, katoliki in ateisti

Tudi na dan, ko je zadnjič zasedala soboška občinska skupščina, v četrtek 15. novembra, je bilo na tej in na oni strani Mure tako, kakor je vse dni. Panonsko.

Ob stebru na jugozahodnem vходу v soboški park je tudi ta dan sanjal zidar. Že nekaj dni zahaja k temu stebru, ker mu nekdo plača, da bi na njem obnovil omei.

Nekje je tudi na ta dan šest do osem v modro oblečenih mož stalo ob vnožju kakšnega električnega stebra in se kaj malo menilo za tistega enega modro oblečenega, ki je plezal po stebru.

V skoraj vsakem jesenskem panonskem dnevu, v dežju in soncu, med vrtnčenjem rumenega listja ali plavajoč skozi zvoke dušečega megla, skozi ves čas spravljanja sladkorne pese, odteka rodovitna prst. Tudi ta dan je odtekal. Tona in pol je v povprečju odide z desetih arov. Najbolj vrhne in najrodovitnejše zemlje odide in nikoli več se ne vrne na obmurske njive. — Kako melanholično.

Kakor vse dni, ki so po kolerdarju delovni, so tudi na ta dan med delovnim časom prihajali v linolejaste in motno dišeče gostinske lokale zaposleni, zamahnili in zakrili so proti šanku, natakari so že vedele, kakšen med njimi je vihtel med prsti papirnato vrečko sladkorja, sosed je prav tako stoječ pri mizi, izlival v kozarec že drugo pivo ta dan.

Nekako v tem času naj bi v skupščini stvari prišle tako daleč, da bi se lahko začela verska vojna. Med protestanti in katoliki. To bi bilo nevarneje kakor taktat, ko je bil Jezus na nogometni tekmi. Da Jezus na nogometni tekmi. Jezuit de Mello pripoveduje o tem: Jezus naj bi nekoč rekel, da ni bil še nikoli na nogometni tekmi. Prijatelji so ga peljali na takšno tekmo. Igrali so protestantski Udarniki, kakor piše de Mello, proti katoliškim Križarjem. Jezus je od veselja vrget klobuk v zrak, ko so Križarji zabili gol. Pa tudi takrat je vrget v zrak, ko so zatresli mrežo Udarniki.

Takšno obnašanje pa je silno zbegalo moža, ki je sedel za njim. Podrezal je Jezusa v ramo in ga vprašal, za katero stran potemtakem navija.

«Jaz?» je odvrnil Jezus, ki ga je tekma že vidno prevzela. «Oh! Za nobeno stran ne navijam. Samo uživam v lepi igri.»

Mož se je namrdnil in rekel svojemu sosedu: «Hm, ateisti!»

Manjši število ljudi je ob nekoliko živahniji razpravi v skupščinski dvorani, ki je bila za časa zasedanja brez nadzorjujočega Brozovega pogleda, ker je njegovo sliko neki delegat na poskakajoče vznemirjenje gasilskega prvaka snel, uvaževal v lepi igri. V lepi parlamentarni igri, ki bi, če bi tekla naprej in bi se večkrat ponovila, na vsakem zasedanju skupščine znova, spravila okamenle stvari zunaj v gibanje. Zidarja ob soboškem stebru na jugozahodnem vходу v park bi predramila in bi steber dokončal v uri ali dveh, električarji bi se premaknili in odšli vsak za svojim delom. Rodoviti prst pa več ne bi na sladkorni pesi odhajala s pomurskih njiv in v gostilnah bi v delovnem času sedeli samo upokojenci in spricajoči dijaki.

Parlamentarna skupščina spravlja stvari v gibanje in na svoja mesta. Parlamentarna je tista skupščina, v kateri se zadeve razčisti, tista, v kateri se ne izogibajo vsakemu soočanju mnenj in v kateri polemike med ravninskim, torej katoliškim delom, in gorškim oziroma bolj ali manj protestantskim delom, ne primerjajo z versko vojno. Vendar pa soboška skupščina še vedno ni razčlenjena, ni strankarska. Je pa protestantska in katoliška!

Dosedanja praksa nam je žal pokazala, da nas čaka pri uveljavljanju delavskih pravic še veliko težav. Ne smemo si delati utvar, da bo borba za delavske pravice potekala brez kakršnihkoli Scil in Karibd, kar se zdi ob nenehnem zaostrovanju gospodarskih razmer nekaj povsem razumljivega. Toda bojazen, ki zadeva pravice in perspektive brezposelnih ter dinamiko sproščanja sedaj neproduktivno zaposlenih presežnih delavcev, njihove možnosti in pravice, vendarle ne sme biti prevelika. Če delavca, ki se je zaradi različnih okoliščin, predvsem zaradi stečajev podjetij, znašel na cesti, ne bodo pravočasno zaščitili v njihovi sindikalni organizaciji, bodo brezplodna vsa prizadevanja.

Delavca se namreč ne sme odpušiti po mili volji, ampak se mora uveljaviti konkurenčni trg delovne sile: tako interni kot eksterni. Ravno konkurenčnost in privatizacija sta v tem trenutku velikega pomena, pri čemer ne gre zanemariti organiziranega in poštenega dela, kjer lahko pridejo do polnega izraza dobri medsebojni odnosi zaposlenih. V položaju, ko v marsikaterem kolektivu ne dobijo pravočasno plačane blaga, bo nujen strpen dialog med delavci in njihovim sindikatom s poslovnim organom.

Vsekakor pa bo treba odpraviti številne pomanjklivosti v praksi, ki so zdaj največja ovira za uspešnejše delovanje sindikalne organizacije. Prav zato je zavzemanje za spoštovanje osnovnih pravil sindikalnega pluralizma ob sprejemanju splošne kolektivne pogodbe še toliko večjega pomena. V prvi vrsti gre za spoštovanje dogovorov v zvezi z oblikovanjem skupne strokovne komisije, ki mora upoštevati funkcionalne in socialne kriterije. V tem smislu je dobrodošla pobuda sindikatov za sprejetje socialnega programa za presežne delavce, ki med drugim predvi-

deva tudi ustanovitev sklada za brezposelne in možnost prekvalifikacije presežnih delavcev.

Brez dvoma se mora zdrava konkurenca potrjevati povsod: ne glede na obliko sindikalnega organiziranja. Nikakor pa ni mogoče sprejeti stare miselnosti v novi preobliki, kar očita Ravnikovim sindikatom. Boriti se je treba za vsakega posameznika, posebno še, če proces reševanja nezaposlenosti ne bo dovolj human in ne v skladu z znanimi kriteriji. Čeprav je v ospredju učinkovit sindikat, ki bo reprezentativno zastopal tudi v parlamentu, si brez ustrezne finančne pomoči ni mogoče zamišljati boljšega delovanja delavske organizacije. Sicer bodo nekatere dobre zamisli ostale v zraku. Kot rad pravi predstavnik Neodvisnosti — konfederacije novih sindikatov prof. Evgen Titan, bo to možno le z novimi ljudmi, ki niso obremenjeni s 40-letno preteklostjo, hkrati pa so dovzetni za sleherne družbene spremembe, možno hitreje naprejo. To navsezadnje zadeva tudi svobodo sindikalnega organiziranja, v kar se država ne sme vmešavati.

Milan Jerše

Skodelica kave

Le kapljica črne kave je kanila na mizo, a madež na belem prtu je postal večji in večji, kot je rasla nejevolja človeka ob njej. Toda v kavi, tej omamni, kot ogije črni tekočini, poživilu, za katerega strokovnjaki pravijo, da ga že brez pomislekov lahko uvrstimo med življenjsko potrebna živila in nikakor ne več med približke petičnežev, človeški rod sodobnega časa vendar nikakor ne sme videti kaj slabe, saj ga lahko vodi v njegovem spoznavanju poti od individuum do skupnosti. Je lahko odličan soc. pripomoček, ki v svojih dimenzijah sega od človeka do družbe.

V dimenziji individuum je skodelica kave spremljevalka v osami ali hudih urah, tudi poživila za telo in utrujene misli. Še bolj kot v tej dimenziji pa jo moramo globalno in celostno razčleniti v nasprotne polu. Je namreč najpogostejša in najizvirnejša spremljevalka družabnega pogovora in kraj je lahko gostilna, kavni bar ali pisarna. Pri tem lahko sodelujeta dva ali trije in več individuumov, v enem ali več pogledih s skupno točko. Se posebej za današnji čas pa je pomembna pokazateljka in spoznavna moč kave (lahko tudi preokovalska), ko se pije v delovnem kolektivu, pa najsi bo to v zavodih ali tam, kjer to šele bodo postali, ali v podjetjih, ki so bila še pred časom tozdi ali ozi, ali pa za iste, ki včeraj še bili niso. Zelo pomembno je namreč, kdo kuha kavo, če je menjava pri kuharjih, v kakšnem zaporedju ter kakšno delo opravljajo v delovnem procesu. Se bolj pa je treba opazovati, kdo od članov kolektiva se pija kave ne udeležuje ali celo, da z določenimi osebkami iz iste hiše ne sme za kavno mizo. V tem namreč lahko tiči velika iskra! Zato, paziti morajo oči odgovornih, če ne želijo imeti v svoji hiši pravega požara. Kajti ti naj si zapišejo za uho, da je v nekaterih delovnih kolektivih začelo tleti in se vžgalo prav ob kavi!

Iz kave je namreč prav zares lahko napovedovati (prerokovati) prihodnost!

BREZPOSELNOST

Število nezaposlenih v Sloveniji hitro narašča, kar je posledica gospodarskih krčev. Izhajajoč iz sedanjega stanja, pravega izhoda v kratkem času ni videti, morda pa bo uspela slovenska vlada, ki se je odločila za tako imenovano aktivno politiko zaposlovanja, kar pomeni vmešavanje države z ukrepi na trgu delovne sile. Soustvarjalec vladnih programov aktivne politike je tudi sogovornik, Samo Hribar, vodja zaposlovanja pri Republiškem zavodu za zaposlovanje.

— Brezposelnost v Pomurju je gotovo problem številka ena. Imamo 9,6-odstotno relativno brezposelnost ali najvišjo v Sloveniji. Število zaposlenih pa se je od januarja do avgusta zmanjšalo za eno generacijo. Med nezaposlenimi je velik delež mladih, ki imajo določeno strokovno izobrazbo. Kako vi vidite te in druge številke, ki jih poznamo pri nas — v primerjavi z razmerami v drugih regijah?

Razmere v Pomurju so po statističnih podatkih res najslabše. Vendar osebno ocenjujem, da problem brezposelnosti v Pomurju še zdaleč ni kritičen. Rast nezaposlenosti je v Pomurju najnižja v Sloveniji. Skratka, v vseh industrijskih okoljih brezposelnost narašča hitreje in ocenjujem, da bo najkasneje v šestnajstih ali osemnajstih mesecih brezposelnost v Sloveniji skoraj takšna, kot je pri vas. Glede na trdnost nekaterih velikih gospodarskih sistemov tukaj pričakujemo, da se brezposelnost pri vas ne bo bistveno povečala, medtem ko bodo druge veliki prilivi delavcev v odkrito brezposelnost, na primer rudarstvo, indu-

strija, elektroindustrija in javne uprave. Morda še podatek, da je v Sloveniji 52 tisoč iskalcev zaposlitve. To število se na mesec poveča od dva do tri tisoč, tako da bo konec leta brezposelnih med 57 do 60 tisoč ljudi.

— Sedaj pa smo le na slovenskem vrhu in nekateri razmišljajo, da je socialni mir pri nas tudi zato, ker je prehrabeno zaledje. Za ene je to prednost, drugi pravijo, da cokol razvoja. Kakšno je vaše mnenje?

Tako prednost kot ovira v hitrejšem prestrukturiranju gospodarstva. Prednost je v tem, da si ljudje sami pomagajo, in zavest, da si morajo pomagati, potem jim bo pomagala država. Ta zavest je tu in treba jo je stimulirati z ukrepi aktivne politike. To prehrabeno zaledje, delo na malih kmetijah, pa je lahko cokol razvoja, ker ljudje pristajajo na neko varnost, kjer ni velikih tveganj ter hkrati možnosti napredovanja.

— Vladi so potrdili kratki zakon s področja zaposlovanja, ki želi pomagati podjetjem pri odvečnih, presežnih delavcih. Pripravljajo pa se tudi programi

O zakonu o zavodih ter financiranju javne porabe, se razpravlja ob nepravem času, saj ju je zasenčila razprava o plebiscitu za samostojnost. Pa bi ju le bilo treba pretehtati, saj dodajata kamen k ločevanju, kaj je republiško in kaj lokalno, tako v pristojnostih kot denarju. Zakonodajal je nastavljen tako, da pospešuje centralizacijo upravljanja ter seveda zbiranja denarja. Res, da centralizaciji sami po sebi ne moremo dati samo črne pike, pa vendar ostaja vprašanje, do katere mere, ko je v delitvi denarnih virov (davkov, prispevkov) razmerje med občino in republiko dvajset proti osemdeset odstotkov (predlagano je tudi, da se v republiko seli tudi ekološki dinar in razpolaganje z njim). Zakon o financiranju javne porabe (torej več ne bo ločevanja na splošno in skupno porabo) ne predvideva skladov, ampak skupno proračunsko blagajno, ker da so skladi

ostanki samoupravljanja ter je bilo ob njih kar veliko nepravilnosti. Tudi samoprispevkov več ne bi bilo, ker so prav tako samoupravni elementi, občine pa naj si pomagajo z najemanjem posojil (lahko že prihodnje leto). Ali bodo banke to zmogle, je spet drugo vprašanje. (Samoprispevka vlada sicer ni prepovedala, toda priporočila ga tudi več ne). Organizacije, ki opravljajo družbeno dejavnost, so zadovoljne z osnovnim določilom zanje, da javni zavodi ne bodo profitne organizacije, kar pomeni, da bo država dala denar za njihovo delo iz nacionalnega programa. (Ob javnih bomo imeli tudi druge zavode, ki jih bodo lahko ustanovili tudi ali domače pravne osebe. Njihov položaj bo profiten, kakor tudi dela, ki ne bodo predvidena v nacionalnem programu.) Zakon bo postavil lastnika zavodov ali upravitelja ter določil, kdo je republiški in kdo pod občinsko kapo (lahko tudi določene

skupnosti ali mesta). Lastnik pa bo seveda za delo zavoda moral imeti denar. Če ga ne, se ve, da bodo nekatere zavode morali črtati. Predvsem občine bodo prisiljene delati reze v mreži šol, zdravstvenih postaj, vrtcev. Vlada to tudi priznava in seveda pričakuje. Ali pri tem ne bodo spet potegnile krajšega konca manj razvite regije? (Vlada sicer predvideva dodatna sredstva za te, delila pa bi jih po ključu.)

S sprejetjem zakona o zavodih bodo (sedaj še temeljne organizacije) izgubile popolno samostojnost v upravljanju, saj bodo v upravnem organu zavoda sedeli tudi predstavniki lastnika ali ustanovitelja. Republiki, občini, skupnosti ali mestu, odvisno od položaja javnega zavoda, pa bo moral biti po go- du tudi direktor, ki bo imenovan ali razrešen le s soglasjem ustanovitelja.

Majda Horvat

POKOJNINSKA ZAKONODAJA

MANJ UGODNA ZVEZNA DOLOČILA V SLOVENIJI NE VELJAJO

Nedolgo nazaj smo predstavljali novosti temeljnega zveznega zakona s področja pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so bile v nekaterih določbah za naše upokojence in delavce zelo neugodne. Republika Slovenija pa je v dopolnilu republiške ustave določila, da ne veljajo več tista določila, ki so v nasprotju z republiškimi določili. V Sloveniji tako tudi ne bodo upoštevali nekaterih členov zveznega zakona o temeljnih pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja.

Manj ugodna je bila določba

pri izračunu pokojninske osnove, pri kateri se upošteva tudi osebni dohodek, izplačan za delo prek polnega delovnega časa. Zvezna se torej ne upošteva in ostaja, da se tak osebni dohodek prišteva k osebnemu dohodku za redno delo brez preračuna. Prav tako se v Sloveniji pri izračunu pokojninske osnove ne bo upoštevalo določilo o enotni metodologiji valorizacije osebnih dohodkov iz prejšnjih let dela.

Med pomembnimi določili, ki se v Sloveniji ne bodo upoštevala, je tudi, da se omejuje višina nadomestila za delo s skrajšanim

delovnim časom na 85 odstotkov razlike do osebnega dohodka za delo s polnim delovnim časom, če gre za delovnega invalida. Prav tako ostaja možnost, pri kateri lahko delovni invalid s polnim delovnim časom prejme invalidsko pokojnino, če ni bilo mogoče zagotoviti ustreznega dela. V pristojnosti republiške ostaja tudi določanje delovnih mest, na katerih se zavarovalna doba šteje za povečanje, postopek za njihovo določanje, stopnja povečanja zavarovalne dobe in znižanje starostne meje za pokojnino.

VEŠ, UČITELJ, SVOJ DOLG?

Deset let je torej minilo, odkar so se na Visoki učiteljski šoli v Sombotelu odprla vrata tudi za študente slovenskega jezika. Juhilej je običajno priložnost za čestitke, seveda pa tudi za kritičen pogled tako v preteklost, sedanjost, pa tudi v prihodnost. Je katedra storila dovolj? To se mnogi sprašujejo in tudi odgovarjajo z NE.

Kakaj? Od ustanove, ki izobražuje učitelje slovenskega jezika, bi pričakovali, da bomo dobili res prave pedagoške delavce, ki bodo ne le obvladali slovenski jezik, ampak ga z »dušo in telesom« polagali na srce mladim Pomurcem. Zdal velikokrat ni tako. Slovenščine v oddomni ni več. Nekateri pravijo, da jih to ne čudi, saj se dogaja, da predavanja (vsaj nekatera) na katedri, ki poučuje slaviste, potekajo tudi v madžarskem jeziku.

In razlogi? Predznanje, poznavanje slovenskega jezika, je med številnimi študenti zelo slabo. Zaradi lažjega študija naj bi se velikokrat na to smer vpisovali tudi Madžari, pa tudi po-

rabski Slovenci, ki prihajajo na šolo, se največkrat ne morejo pohvaliti z blesočim znanjem materinščine. Sola potem v nekaj letih ne more narediti čudežev.

Kako iz tega začaranega kroga? Lektor slovenskega jezika na porabskih osemletkah Janez Kerčmar razmišlja o tem, da bi začeli porabske Slovence izobraževati v Mariboru in obratno učitelje madžarskega jezika iz Pomurja v Sombotelu. Zdal obstaja le enosmestrska izmenjava omenjenih študentov. Bi bilo potem res bolje? Seveda se je lažje učiti neki jezik, če živiš v okolju, kjer ta jezik ni le jezik učilnice, ampak jezik življenja in ljudi, ki te obkrožajo. Zato bi bilo najbrž dobro razmišljati o tej ideji, in če že ne o celotni študijski izmenjavi, pa vsaj za več kot en semester.

Študentje slovenskega jezika v Sombotelu imajo možnost, da ob slovenščini študirajo katerokoli smer na visoki šoli, toda tega nekako niso izkoriščali. Večina je vpisala kar ruski

jezik, zdaj pa imajo probleme s kvalifikacijo (največkrat tečaj za prviški jezik), pa tudi učiteljev, ki pri drugih predmetih poskušali z uvedbo dvojezičnega izobraževanja. In tudi zato jih je veliko, ki so končali študij, morajo oditi na šole zunaj Porabe. Tri, štiri šole pač niso moge poslati vseh 45 slavistov.

Kdo je kriv za vse to? Tudi katedra ni edini krivec. Pa tudi denjenje ne. V preteklosti je bila učiteljska, tudi objektivnih okoliščin, različnih, tudi objektivnih okoliščin. Danes je tega veliko manj. In prav zato je tega potrebno nekaj spremeniti. Bomo iz visoke učiteljske šole študija li učitelje, ki bodo ob koncu študija znali svoj materni jezik, omenjenim bodo lahko učili še kak drug predmet, tudi matematiko, fiziko, kemijo. Najbolj pomembna pa je in ostane zavest. Brez nje bo jezik ostal spet le pri uri slovenskega jezika, posrebo bo spet izgubil iz učilnic, hodilnic in zbornice. In začarani krog se bo vrtil še naprej.

Silva Loh

SAMA ŠE NE REŽE KRUHA

aktivne politike. Ali vlada ima za to denar, če zmanjkuje za že sprejeto?

Sredstev za zaposlovanje — kot za druge oblike proračunske porabe — ni dovolj, gospodarstvo pa je obremenjeno nad evropskim povprečjem. Po drugi strani naraščajoča brezposelnost zahteva vedno več denarja. Potrebna so dodatna sredstva, kar je zapleteno vprašanje, za rešitev pa bo potrebno veliko energije in strokovnosti.

— Nekaterim programom aktivne politike ste našli mesto, primernost, oziroma možnost izvajanja ali dela tudi za naš konec.

V pripravi imamo poseben natečaj, razpis za tisoč delovnih mest. Delodajalec bi dobil nepovratna sredstva za zaposlitev nezaposlenega za nedoločen čas.

Ukvarjamo se tudi z različnimi programi, katerih namen je vspostaviti informacijski in svetovni inženiring za nastajanje novih podjetniških pobud. Tudi v Pomurju je več idej, ki pa ostanejo največkrat le to, ker manjka podporni element, ki bi omogočal njihovo uresničitev. Pri tem bomo v okviru zavodov oblikovali posebne strokovne skupine, ki bodo imele pravna finančna, ekonomska znanja, da se bodo ideje uresničile v obliki podjetja, obiti, samozaposlitev, dela na domu, pomenile preživetje nezaposlenim.

— Prav med iskanjem pomoči prizadetim v poplavih so aktualna javna dela, ki bi jih lahko dali pod točko tri.

Že pred poplavamami smo imeli nekaj eksperimentov javnih del, v Celju, Mariboru, na Vrhniki, v katere smo vključevali brezposelne iskalce zaposlitve z daljšo čakalno dobo. Program delovanja teh javnih del pa mora biti izdelan tudi na lokalni ravni. To se pravi, da javnih del ne izvajamo v določenih okoljih, če ne bodo pripravljeni neki programi. Z javnimi deli bi lahko izvajali različna komunalna dela, varovali otroke, ostarele, negovali na domu. Velja pa, da se dela opravljajo takrat in tam, kjer od podjetij tistega kraja ni zanimanja za to delo.

— Omenili ste, da veliko preveč pričakujemo od države. Pa vendar, kako bodo ta dela, predvidena v programih vlade, spodbujana?

Brezposelni, ki opravljajo javno delo, dobi 2830 dinarjev, zavarovanje za nesrečo, plača se mu pokojninski prispevek ter zdravniški pregled. Izvajalec pa mora dati delavcu nagrado ter plačati stroške prevoza. Plačilo javnih del se ne sme približati povprečnim branžnim dohodkom v določenem okolju, morajo pa biti večja od denarne pomoči.

— Koliko dobi delodajalec za delovno mesto, ki ga odpre za brezposelnega?

Zaenkrat je dogovorjeno, da 50 tisoč dinarjev. Vemo, da delovna mesta v Sloveniji drago pa vendar je to že nek stimulacijska za zaposlovanje.

— V Murski Soboti ste slišali o nekaterih projektih, s katerimi naj bi uspeli zaposliti več ljudi, in so projekt Goričko, umetne in ljudske obrti, lončarstva in kmetijske, pletenja izdelkov iz tkanin. Dalo bi se jih umestiti v splošne vladne programe. Kaj menite o njih?

Ideje so zanimive in zahtevajo vsestransko podporo. Poleg finančne podpore, na katero idejni nosilci najbolj računajo, pa si morajo bolj kot to zaslužiti iz slovenske podpore v obliki svetovnih inženiringa. Tem idejam ekonomski manjka poslovno okolje, ki bi podlaga, ki bi kazala, kako mogoče te ideje na trgu lahko izvedemo, kajti, če se iztržijo, je od tega mogoče živeti.

— V kateri smeri vidite možnosti, poti zaposlovanja brezposelnih v Pomurju, predvsem mlade?

Mislím, da ni nobene posebne možnosti, da bi v naslednjih letih zaposlili vse nezaposlene. Ocenjujem, da bomo lahko zaposlili tiste, ki so bili v preteklosti zaposleni, če se tudi v Pomurju ne povečala nezaposelnost ne bo povečala, to se vsaj ta tok rasti omtlí, bi idejami in v zasebnem sektorju. Torej s samozaposlovanjem delom na domu, kmetij, v podjetništvu.

Majda Horvat

NARAVE NE MOREŠ UGNATI

POKRAJINSKA »FUSNOTA« K SLOVENSKEMU USTAVNE-MU MNOGOBOJU

Krepilna protiutež številčni majhnosti

Zgodilo se je na petkovi javni tribuni soboškega Demosa s predsednikom slovenskega parlamenta dr. Francetom Bučarjem in podpredsednikom slovenske vlade dr. Jožetom Mencingerjem. Med »glodanjem odcepnih kosti« smo ušli: »Kaj pa če plebiscit za odcepitev Slovenije od Jugoslavije pade? Če ne bo povsod uspel, na primer v Prekmurju? Se bo potem lahko le-to odcepilo od Slovenije in razglasilo republiko?« Seveda je spekulacija poze-la salvo smeja med navzočimi, pri čemer nas je prešinilo: »Post-moderna Evropa teži k policentризmu, regionalizmu, k alternativnemu povezovanju med regijami. Slovenija se mora zdaj odločiti: ali želi biti regija in vstopiti v Evropo kot takšna ali želi biti država. Če hoče biti država, mora priznati lastne regije. Če teh ne prizna, ima kompleks dežele, in če se ga ne znebi, dežela tudi ostane!«

Dr. Bučar je menil, da načelo regionalizacije nikakor ne zanika državnosti, mi pa smo pogledali v delo Neminljiva Slovenija na 470 strani k 28. »fusnoti«, kjer najdemo, da »pri tem ni spregledati znatnih pokrajinskih razlik v slovenskem narodnem značaju, čeprav so te danes verjetno manjše, kot so bile svojčas, ko so nekatere Slovence skrbele kot narodnobožni dejavniki. Živo se spominjam drugačnega mnenja prof. Ehrlich. Ne da bi bil izključeval njih stabilno možnost za slovensko narodno skupnost — priča njegov nagovor na Slomškovem grobu oktobra 1939, ponatisnjen v 5. poglavju — je prof. Ehrlich menil, da so pokrajinske različnosti protiutež slovenski številčni majhnosti. Menil je, da bi bili slovenski narodni uspehi manjši, zgodovinski neuspehi pa večji, če bi bili vsi Slovenci Gorenjci ali Prekmurci ali monolitni dediči samosvojega značaja katerekoli zemljepisno-zgodovinske oblikovane slovenske pokrajine.«

Hkrati si moramo ponoviti dovolj izzivalno vprašanje: kako bi se v Sloveniji odzvali, če bi se v eni od njenih pokrajin (regij!) odločili rekoč: dovolj imamo takšne Slovenije, radi bi nekaj drugega, če ne drugače, se bomo odcepili? Je res, da se mora Slovenija, če želi postati država, najprej znebiti kompleksa dežele?

Prisiljeni smo poseči po osnutku nove ustave, kjer je očitno zanemarjena problematika notranje družbeno-teritorialne organizacije, kajti ob centralni državi kot obvezni obliki družbeno-teritorialnega organiziranja predvideva le še občine, ki so enote lokalne samouprave in bodo temu ustrezno majhne in teritorialno zaokrožene skupnosti, razen mest, v katerih pa delitev na več občin ustavno ni več možna. Gre za 135. člen, medtem ko 139. člen tudi dopušča, da se sosednje občine lahko povezujejo v širše lokalne skupnosti za opravljanje skupnih zadev. Torej naj bi imeli po eni strani močno osrednjo oblast z velikimi pristojnostmi na različnih področjih družbenega, gospodarskega in kulturnega življenja, po drugi strani pa sorazmerno majhne občine, ki bodo povsem nemočne v odnosu do osrednje oblasti. Če k temu dodamo dejstvo, da bi znal biti državni zbor (parlament!) enodomen in zasnovan na t. i. državljanskem načelu — dvodomna sestava državne skupščine, ki vključuje tudi zbor regij, je dodana samo kot različica — moremo spoznati, da osnutek ustave predvideva nekakšen unificiran slovenski prostor, ki ga ne zaznamujejo kulturna, gospodarska, teritorialna in celo politična raznovrstnost in iz tega izhajajoče raznovrstne interesne artikulacije. Take so sodebne poznavalcev oz. strokovnjakov in tudi sicer je v pomurskem prostoru — umljivo, kajti kot jara kača se vleče spor center-periferija z vsemi vzroki in posledicami — vedno več pomislekov te vrste. Gotovo jih ne gre ne precenjevati ne podcenjevati, vsekakor pa računati z njimi v okviru priprav na plebiscit za odcepitev Slovenije.

Branko Zunec

DR. RADO BOHINC BISTRIL POJME LASTNINJENJA

SAMOPRISPEVEK = DARILO! ODCEPITEV = USODA?

Nekoč minister za gospodarstvo v Mikuličevi vladi, danes podpredsednik Gospodarske zbornice Slovenije, predavatelj na Univerzi v Ljubljani, pisec knjig s področij teorije podjetij in delničarstva, dr. Rado Bohinc, nam je pred tednom dni na območni gospodarski zbornici v Murski Soboti, kjer so ga pridobili k pojasnjevanju določil zakona o privatizaciji, odgovoril na več vprašanj. Nismo toliko vrtljali o socialdemokratsko nastrojeni stranki, ki jo ustanavlja — skupaj z Rastkom Močnikom, Živkom Preglom in Ivom Vajglom — kolikor o plebiscitu za odcepitev Slovenije, novi slovenski valuti — lipi, razumevanju procesa privatizacije v Pomurju, samopriskpevu v zvezi z lastninjenjem ter zadržni lastnini in kooperacijskih odnosih.

»Javno izjavljanje mnenj občanov o ključnih razvojnih življenjskih vprašanjih je ena od metod, ki je povsem sprejemljiva za način razmišljanja socialdemokratov. Načelno smo za plebiscit ali referendum, vendar terjamo poprejšnjo strokovno elaboracijo posledic, predvsem za gospodarstvo in mednarodni politični prostor ter z vidika obrambnega in zunanje-političnega položaja Slovenije. Brez strokovnih osnov takšne odločitve ne bi bilo dobro ponujati v izrekanje ljudstvu,« je prepričan dr. Bohinc, ki obenem dopušča dialog s tistimi, ki iščejo točke skupnega interesa med samostojnimi državami sedanje Jugoslavije. Avtor zamisli o slovenskem gospodarskem inštitutu pritrjuje: »Če popolna samostojnost in odcepitev od Jugoslavije, potem je nujna lastna valuta. Monetarna in fiskalna funkcija sta imenitni vsaki državi in bosta tudi Sloveniji — če hoče biti gospodarsko suverena država. Lipa kot valuta ne more biti obravnavana kot republiški denar; preprosto zato ne, ker njegov izdajatelj ni država Slovenija, ampak zasebno podjetje. Prej je lipa neke vrste vrednostni papir in tudi zanimivo sredstvo finančnih transakcij, po svoje varčevanje ob ohranjanju nominalne vrednosti.«

Nekdanji Mikuličev gospodarski minister pravi, da je bil prijetno presenečen nad zelo strokovno elaboriranimi koncepti prihodnje organizacije podjetja v soboški Mesni industriji. »Izbrali so dovolj logično in razmeram prilagojeno pot k učinkovitejši organiziranosti. Namreč, obliko krovnega podjetja, ki naj bi bilo večinski lastnik družb z omejeno odgovornostjo, ustanovljenih iz sedanjih profitnih centrov. Tako bi najprej opravili lastninsko oblikovanje prek te krovne organizacije, nato pa poskrbeli za pravice delavcev, menedžerjev in drugih na osnovi internega delničarstva, pustov in podobnega. Gre za razumen, strokovno nesporen pristop, ki je tudi sicer koristen za čas, dokler ne bo sprejet zakon o privatizaciji, ki je ta čas še v javni razpravi.«

Kaj pa samopriskpevek? V času pogovora z dr. Bohincem smo bili namreč pod vtisom razgrete izmenjave mnenj o usodi občinskega samopriskpeva v soboškem parlamentu. »Samopriskpevek je dejansko darilo, ni terjatve in ne proizvaja nobenega obližacijskega razmerja. Denar, ki ga nekdo da na osnovi lastne samoopredelitve kot določen odstotek od osebnega dohodka, v določenem obdobju za določen namen, da neodplačno in ga tudi lastninsko prenese. S tega vidika občan nimajo nobenih lastninskih pravic na objekti, zgrajenih iz samopriskpeva, imajo pa pravico, da se objekti izkoriščajo v skladu z opredeljenim namenom (zdravstveni domovi, vrtci in podobno).« In še o zadržni lastnini in kooperacijskih odnosih? Strokovnjak za teorijo podjetij in delničarstva pravi, »da bi bilo v nekaterih podjetjih razumno sedanja kooperantska razmerja povezovati z lastninjenjem; tako, da bi kooperanti — dobavitelji pretvarjali terjatve iz naslova dobavljenega blaga v vloženje podjetij, kar bi prispevalo k reševanju likvidnosti.« Zadržna lastnina pa je seveda poglavje zase.

Branko Zunec

AKTUALNA TEMA

njegov ekološko izravnalni vpliv zaradi majhnosti komajda zaznava. Sicer pa je Ščavnica izginila iz kulturne krajine. Varovanje mokric in barij v melioracijskih območjih je neuspešno, prav tako kot ohranjanje živih meja med kmetijskimi površinami. Poskusi novih saditev živih meja z ekološko izravnalno funkcijo so dokaj neuspešni. Nekaj bore malo gozdnih površin, ki so ob melioracijah zemljišč v dolini Ščavnice še ostale, pa je verjetno obsojenih na počasen propad zaradi spremenjenih vodnih razmer in dinamike ekoloških procesov.

KMETIJI CI PRAVIJO: »NARAVE NE MOREŠ UGNATI.«

»Narave ne moreš ugnati, ker ima svoje muhe,« je dejal eden

Če ne bi bilo močnega deževja, sploh nihče ne bi opazil, da so delavci VGP iz Maribora začeli z izsuševalnimi deli pred regulacijo Ščavnice in ne obratno. Ali so novoizkopani jarki povzročili poplavo v naselju Spodnja Ščavnica ali pa so jo ublažili?

ravno vodne poti, ki so v zadnjih desetletjih s človeško roko in njegovimi stroji menjale svojo podobnost in naravni ritem.

K zmanjševanju škod ob poplavih pa lahko človek bistveno prispeva s svojim popolnim razumevanjem naravnih procesov in priznavanjem naravi potrebnih prostorskih celot. To pa z drugimi besedami pomeni, da še tako popolne, tehnično dovršene regulacije potokov ne morejo preprečiti poplavi, ki se zgodijo enkrat v sto letih. Drastične regulacije pa lahko za vedno uničijo življenjski prostor številnim živim bitjem, lahko prispevajo k večji osušenosti tal in znižanjem podtalnice k večji spremembi mikroklima in drugim spremembam. Naravovarstveniki se zato sprašujejo, ali bodo za sušo, ki lahko na melioriranih zemljiščih nastopi že prihodnje leto, krivi tudi oni?

SPOZNANJA, KI BUDE UPANJA?

Kot ugotavlja Stanka Dešnik in Janko Urbanek, da napake pri vodnogospodarskih in vodno-gradbenih delih počasi spoznava tudi stroka, ki po sprejetem sklepu o začasnem moratoriju za nove hidromelioracije v slovenski skupščini išče nove pristope in načine za drugačno, naravi bližje urejanje potokov in rek, ter njim pripadajočih kmetijskih zemljišč.

Zahteve se nanašajo zlasti na usklajen pristop k hidromelioraciji zemljišč s poudarkom na varovanju naravne dediščine. V Pomurju smo že pred sprejetjem moratorija začeli posege načrtovati v tej smeri in primeren dokaz je urejanje doline Ščavnice od Spodnje Ščavnice do Lešan. Investitor je soglašal z vsemi zahtevami naravovarstvenikov, le-te pa je upošteval tudi projektant.

Čeprav je bilo to območje poplavi-ljeno, pa naravovarstveniki menijo, da za poplave niso krivi, saj so po tem, ko je voda odtekla, ugotovili, da je nastalo več zamaškov, za katere pa je krivo slabo opravljeno delo.

Naravovarstvene zahteve ob urejanju kmetijskih zemljišč in voda niso od danes, vendar se iz bližnje preteklosti ne moremo pohvaliti s prevelikim upoštevanjem varstva naravnega okolja.

V povodju Ščavnice je naravovarstvenikom uspelo pred buldožerji obvarovati le majhen fragment nekdanje struge ob Totovem mlinu, ki je zavarovan kot bioenergetski rezervat, vendar je

od strokovnjakov, ki dobesedno živi »od vode«. Kljub temu pa smo ljudje tmrsti — poskušamo vsemogoče, le da bi jo ukrotili.

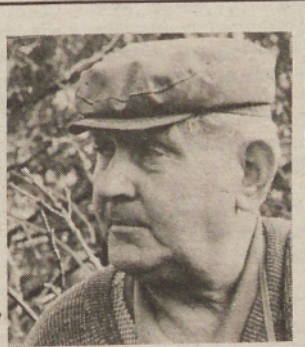
In če jo ukrotimo na eni strani, nas oskrbne po drugi.

V pokrajini ob Muri so v osemdesetih letih opravili veliko izsuševalnih del. Tudi reka Mura je ukročena in nekoliko višja voda ne povzroča več preplaha.

Kljub temu pa so nekateri še vedno v dvomih. Bodo ti veliki posegi v naravo brez posledic?

Zadnje poplave v začetku novembra so razumeli kot svojevredno opozorilo — preplah, češ kaj vam bodo številni jarki, po njih boste dobili le še več vode.

Zaradi obilnega deževja sta levi in desni pritok reke Mure prestopila bregove, poplavlila polja, uničila mostove in ceste. Čemu torej številni agroposegi?

KONRAD NIEDERL, Spodnja Ščavnica:

»1. novembra je bila voda neverjetna. 60 let sem star, in če vam odkrito povem, takšne vode na tem območju še ni bilo. Vodo smo imeli... dejansko k meni ni mogel nihče. Večjih problemov s hišo in gospodarskim poslopijem nisem imel, ker je na nekoliko višjem terenu, le v garaži mi je skoraj tekla. Od Ščavnice sem oddaljen kakih 30 metrov. Ze prej so bili nali-vi, vendar mislim, da takšnega, kot je bil letos, še ni bilo. Tudi Ščavnica do sedaj nikoli ni tako močno poplavlila. Delno zaradi padavin, delno pa zaradi pritokov. Zaradi melioracij, ki so se napravljene, regulacija Ščavnice pa še ne, niti ni očiščena struga, je bil pritok vode še hitrejši. Po strugi Ščavnice je tudi veliko čepov, zamaškov. Tudi melioracije ne bi smeli začeti delati pred regulacijo, vendar tega nihče ni pričakoval. Poleg tega pa nimajo še nekega soglasja. Meni se zdi to vse skupaj nekam smešno, če povem po pravici!«

Bernarda Balazič Peček
Dušan Loparnik
foto: Nataša Juhnov

Ljutomerski kmečka zveza in socialdemokratska zveza pripravili razgovor.

Perspektive razvoja kmetijstva

Vprašanje, na katerega ni mogoče dobiti veljavnega odgovora za daljše obdobje

Pogovor so sklicali zato, ker, kot je pisalo na vabilu, »je Ljutomerska občina izrazito kmetijsko usmerjena in so zadeve v kmetijstvu posebej problematične«. Na pogovoru, ki so se ga udeležili predstavniki občine, družbenega in zasebnega sektorja kmetijstva... in seveda obeh strank, je podpredsednik izvršnega sveta Silvo Potočnik nanizal več aktualnih vprašanj: neusklajenost med živinorejo in poljedelstvom, v kmetijstvu se praktično nič ne vloga, zasebni sektor se »deprofesionalizira«, starostna sestava kmetov je zelo neugodna, osnovne goveje črede je vedno manj, okolje je ogroženo, ker kmetijci uporabljajo preveč škropiva, v družbenem sektorju, ki seje letno samo enkrat, so površine neizrabljene: hribovske kmetije propadajo... Le kako potem uresničiti željo po 2-odstotni letni rasti kmetijske pridelave in prireje, kako doseči samooskrbo...? Uvodničar je tudi pogruntal, da so v Ljutomerski občini z melioracijami izgubili več zemljišč kot s pozidavo, vendar na vprašanja udeležencev pogovora, odkod mu ta podatek, ni odgovoril.

V nadaljevanju pogovora pa smo vedeli, da so ga sklicali

tudi zato, ker je »minister za kmetijstvo« Franc Šonaja na zasedanjih občinske skupščine večkrat »ignoriran«, kajti v tej občini naj bi bili kvazi strokovnjaki, ki se razumejo v vse, pa tako tudi v kmetijstvo, zato je »minister za kmetijstvo«, sicer nepoklicni član izvršnega sveta, često neupršen s svojimi predlogi, čeprav je inženir in neposredni kmetijski proizvajalec (govodorejec).

Od skupnih obdelovalnih površin 18 000 hektarjev v družbeni lasti le 1 400 hektarjev, drugo imajo zasebni kmetje. Če pa bo denacionalizacija izpeljana dobesedno, potem se bo sklad zasebnih zemljišč še povečal. Četudi bo tako, pa v Ljutomerski občini posamezniki še ne bodo imeli toliko zemlje, da bi lahko dostojno preživeli (tu ne mislimo zgolj na hrano, ampak razvoj) vse, zlasti pa na tiste, ki se na zemljo vračajo »prisilno«, saj tovarne propadajo. V razpravi so ugotavljali, da tod ni mogoče govoriti o družinskih kmetijah, saj se prav vse ne morejo ukvarjati z vrtničarstvom, za katerega je dovolj le nekaj deset arov zemlje in je že družinska kmetija. V tej zvezi (»družinske kmetije«), pa so nekaj krepkih rekli na ra-

čun pravega (republiškega) ministra za kmetijstvo.

Udeleženci niso ugovarjali Slavku Modlicu, tajniku občinskega izvršnega sveta, ki je povečeval učinke zemljiških posegov, narejenih na 4 120 hektarjih, saj so tako uspeli povečati povprečno velikost parcel, zato je za 22 odstotkov prihranka pri obdelovalnih urah. Z melioracijami bodo še nadaljevali, in sicer v dolini Bukovnice, agromelioracije bodo na površini 100 hektarjev pri Gajševcih, pripravljajo se na namakanje, obnovo trsnih nasadov, drugo leto bo nared agrokarta.

V razpravi je sodeloval tudi Franc Lubej, ki je menil, da govedoreje ni treba opustiti, pa naj bo še tako nedonosna. Martin Slavič je dejal, da družba »favorizira« zdaj eno, zdaj drugo kmetijsko pridelavo in ljudi s tem bega. Od drugih smo slišali, da je občina surovinska baza za predelovalno industrijo na drugih območjih in da tako ne bo moglo ostati. Zavzeli so se tudi za to, da dobijo po reorganizaciji pospeševalne službe ne le 4 pospeševalce, ampak več. Zdj jih je

Š. Sobočan

KAR ZA RASTLINE KORENINA, ZA ČLOVEKA GLAVA

Tako pravi veda, imenovana antropozofija. Antropozofi pa so sila samosvoja in redko posejana bitja. Med nje bo najbrž sodil tudi 25-letni Anton Šantl iz Biserjan pri nekdanjem Svetem Juriju, Danes Vidmu ob Ščavnici. Le kdo ne bi poznal Šantlovih? Če ne po drugem, po kmečkem turizmu, v »štajnerjevskem« besednjaku pa bi rekli: po »dobrotah« iz konvencionalnega, tradicionalnega kmetovanja. (P. S. — Rudolf Steiner, nemški pisatelj, ustanovitelj antropozofije, ki želi z duhovnim šolanjem razviti v človeku spečo duhovno moč!)

Za kompost: rman, kamilica, kopriva, hrastova skorja, regratovi cvetovi in sok iz baldrijanovih cvetov

S spremljevalcem dr. Alojzom Slavičem, šefom soboškega Zivnoredsko-veterinarskega zavoda, se najprej razgledamo po 12-hektarskem posestvu in hlevu s 14 velikimi glavami (plus šest telet, dve ovci in svinji). Kolobar je osemleten z dvojnimi členi, torej dve leti leguminoz, dve leti žitaric, okapavin in spet žitaric. Pri žitaricah pa v okviru kolobarja še delam poskuse, torej kar lepše uspeva: s pšenica-jecmen, oves-pšenica, oves-rž-pšenica-rž. Bolj ali manj samo poslušamo. In vprašamo, kdaj, kako, zakaj odločitev za biokmetovanje? (Poznamo namreč zgolj mednarodne smernice IFOAM z načeli: kolobariti, zeleno in uravnoteženo gnojiti in zgodaj pripraviti sestevne površine!) Anton: »Pravzaprav je to zasluga Marka Pogachnika, kiparja iz Sempasa, ki se ukvarja z zdravljenjem zemlje. Posnel je eno oddajo in to sem začutil kot stik, kot potrebo, da se dobiva. Čez 14 dni sva že bila v Nemčiji in čez en mesec pri grofu von Finkensteinu, kjer sem se spoznal z vsem. Bilo je to jeseni leta 1988 in odlej sem ves v tem poslu.« Posel je naš izraz, kajti Šantl mlajši je dosleden vegetarijanec in mu ni dosti mar za posvetne manire običajnih smrtnikov. Začelo se je z jesensko setvijo oz. pripravi manj. »Namesto uporabe pesticidov se grem obdelavo s »štriglom« in s postopkom vzpostavljanja narav-

ne rodovitnosti: kolobarjem in komposti. Najprej pa je bilo treba hlev preusmeriti z gnojevke na stelo in pripraviti stroje za mehanično obdelovanje plevelov vključno z biodinamičnimi preparati. Največ dela je okrog Michaelovega. Pripravki? »To ni tako enostavno, saj se namesto svežega gnoja uporablja zrel kompost, da je kot gozdna zemlja. Do tega pridem s krmilje-

torej rž v krompirišče, ne da bi oral. Je kar lepo vzkalilo. Moj interes tudi gre v tej smeri: saj rešitev ne more biti v tehničnem napredku.« Spremljevalec dr. Slavič ob vsem ne ravno prepričljivo zatrjuje, da »je zamisel na mestu, to je povezanost človeka z naravo, način bo za marsikoga še nerazumljiv, nekatere stvari so za izluščiti«. Potem pa v bolj vezani obliki pripomni: »Sistem

Biokmetovalec Anton Šantl »dokazuje« dr. Alojzu Slaviču.

njem preperevanja, razvijanjem glivic, bakterij, drobnorazlič, črvov. Sicer pa gre za pripravke iz zdravilnih zelišč, pripravljenih

»Za vsako rastlino posebej si je treba vzeti kar največ časa, posvetiti ji vso pozornost, ki jo le premoreš... Upam, da bom v dveh, treh letih že lahko postregel z ajdovim kruhom. Kruh kot osnovno živilo je moj velik interes... Na pomlad bom posejal proso... Zelo ozka je meja med duhovnim in fizičnim delom. Kar je pri rastlinah korenina, je pri človeku glava. Tako pravi antropozofija. Pozimi se življenje rastlin umakne v korenine, pri človeku v glavo. Več spi, noči so daljše. Bere, igra piščalko, riše... Z živitvijo je isto, kot če daš seme v zemljo. Ne razmišljaš ali bo vzklilo ali ne. Tu vidim povezavo.« (iz Šantlovih premišljanj)

na poseben način ob določenem času. Šest jih je: rman, kamilica, kopriva, hrastova skorja, regratovi cvetovi in sok iz baldrijanovih cvetov.

Mleko je kompromis, meso pa povsem izključeno: sposobnost krav s prežvekanjem

Strojna oprema biokmetije? Je res, da bi čez nekaj let lahko opustil klasično kmetijsko mehanizacijo? »To so za zdaj samo še sanje. Trenutno so vsi stroji potrebni za mehanično obdelovanje plevelov — linija od sejalnice naprej, kjer se vzpostavi ustrezen medvrstni razmak in se posebej prireja za okapavine in žitarice. Pri korenčku poskušam s termičnim načinom, s plinom propan-butan v samih redih. Praktično sta potrebna dva stroja: »štrigl« in okopalnik, povezan s sejnalnico. Gre za zametke opuščanja strojev. Stašo Vesljič iz okolice Ptuja je opravil letos prvo tako poskusno setev z ržo —

Branko Znanec

Oškodovani člani urbarnih skupnosti

V prejšnji številki smo na kmetijski strani objavili članek z zgornjim naslovom, v katerem smo na koncu pokomentirali, kako je (bilo) na naši strani z zemljo Madžarov in kaj se je zgodilo z zemljo naših državljanov na Madžarskem. Član lendavskega izvršnega sveta, odgovoren za kmetijstvo, Miran Lovrin nam je zdaj posredoval dodatne informacije.

Na Madžarskem so po vojni nacionalizirali vsa tuja zemljišča, pa tako tudi zemljišča naših državljanov. V lanskem letu so sprejeli zakon o denacionalizaciji, po katerem pa je onemogočeno vračanje zemljišč tujim državljanom.

Del zemljišč, ki so jih imeli pred vojno madžarski državljani

pri nas, je sodišče ob urejanju novih zemljiških knjig prepisalo na njihove pri nas živeče sorodnike; po zapuščinskih razpravah je del zemljišč prav tako prešel

ŠE ENKRAT

na pri nas živeče sodediše; nekatera zemljišča madžarskih državljanov pa so bila na temelju mirovne pogodbe z Madžarsko nacionalizirana in so prešla v družbeno lastnino; nekatera zemljišča madžarskih državljanov, ki so dedovali po 1948. letu, pa so v zemljiški knjigi še vedno na njihova imena, čeprav so madžarski državljanji. Zemljišča madžarskih državljanov so bila nacionalizirana samo tedaj, ko se je zanje

pokazalo zanimanje: arondacije v družbenem sektorju, interes sorodnikov, ki niso mogli nase prepisati zemljišč, ki so jih obdelovali, in tedaj, ko niso bila obdelana in so jih po nacionalizaciji dali v obdelavo kot družbeno lastnino, in sicer njive in travnike na 10 let, trajne nasade pa na 30 let.

Š. S.

Radenski lovci praznovali

Lovce LD Radenci so ob praznovanju 40-letnice delovanja obiskali prijatelji iz LD Tolmin in Ljubinj. Pismo Lovski zvezi Slovenije.

V soboto dopoldne (17. novembra 1990) so se v Dijaškem domu

v Radencih zbrali lovci iz LD Radenci ter gostje iz LD Tolmin in Ljubinj. Sodelujejo že vse od šestdesetega leta, uradno pa so navezali tesnejše stike pred desetimi leti. Slavnostni govornik na slovesnosti, h kateri so prispevali kulturni program dijaki Srednje šole za gostinstvo in turizem iz Radence, je bil eden najstarejših članov Jože Farič. Omenil je nevarnost številnih škodljivih posegov v naravo in dejal: »Prav gotovo lovci s puško nismo uničili ničesar.« Tudi o lovstvu in divjadi bi morali razpravljati na demokratičen način, je opozoril Ožbalt Rožanc, ki je vse navzoče pozdravil v imenu Radenske. Podpirajo določila deklaracije o vrednotah lovstva in divjadi v Sloveniji, zato so s slovesnosti poslali pismo Lovski zvezi Slovenije.

K slovesnemu razpoloženju so prispevali tudi rogisti ZLD Prekmurje, ki so eno od pesmi namenili tudi 40-letnici Lovske družine Radenci. Ob tej priložnosti so izdali tudi posebno brošuro in pripravili razstavo trofej. Med njimi je veliko gamsov, ruševcev in mufonov, seveda jih niso ustrelili na lovišču med Muro in Ščavnico, ampak v tolminskih hribih. V skraj tridesetletnem sodelovanju to niso več le stiki med lovci, ampak srečanja družin, preživljanje počitnic v kraju prijateljev in pomoč pri delu.

Bernarda B. Peček

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

Kmetijsko trgovsko podjetje MARKO SLAVIČ, Ključarovci 19

Ugoden nakup gradbenega materiala do konca novembra!

— opeka (veliki modul) po 5 din — polnila 7.20 din — vreča cementa 60 din — vreča apna 33 din — nosilci (kratki) 38 din tekoči meter — nosilci (dolgi) 46 din tekoči meter in drugi gradbeni material

● Navedene cene so brez davka!

V zalogi kmetijska mehanizacija:

● koruzne sejalnice BEKER—PANONIJA po 32.000 din, možnost obročnega odplačevanja

● vse vrste traktorskih škropilnic in balirk

Odperto od 7. do 17., ob sobotah od 7. do 15. ure. Pokličite nas po telefonu št. (069) 87-731

IZREDNO UGODNI NAKUPI!

FRANCEKOVOPREMIŠLAVANJE

Plebiscit pomeni, da se prostovoljno ločiš od svoje žene in ji prepustiš hišo, zemljo, hleve, živino, še naprej pa plačuješ kredite, ki si jih za to najel.

POSADIMO OREH!

Prazniki — stari in novi, državni in cerkveni so pred vrati. Težko si jih zamišljamo brez dobrih potic. Naj je bil prebivalec krajev med Muro in Rabo, od Murskega polja do Slovenskih goric še tako reven, za praznik si je vedno privoščil potico. In brez orehov tudi ni pravih potic, zato posadi oreh, če ga ne boste obirali vi ga bodo vaši otroci in njihovi vnuki. Mimogrede, ste vedeli da spada to drevo med najbolj plemenite sadonosne vrste, z njim so se sladkali celo bogovi prastarih ljudstev; Jupitrov sadec so ga celo imenovali.

Zelo pomembno je, da oreh posadimo jeseni, kajti njegove razvejane korenine rabijo čas, da se »primejo« in jesensko zgodnje z vso močjo koreninske sistema nadaljuje vegetacijo. Če boste plodove kmalu in povsem določene vrste, potem zasadi celpljeni oreh; njegova cena se giblje okrog 150 dinarjev, in čeprav sadika iz semena stane petkrat manj, se splača kupiti celpljen. Semenjaki pride v rodnost šele po dvanajstih do petnajstih letih, ker mora »odrasti«, med tem ko je celpljeni oreh genetsko zreli. Plod celpljenega oreha je kakovostnejši, lupino lahko odvojimo od jedra, to pa ima več beljakovin in manj olja.

POSLANEC NI NARODOV LJUBLJENEC

— Dolgo smo bili prepričani, da narod mora ljubiti svojo oblast. V Titovi epohi smo zunanjo naklonjenost manifestirali s čakanjem ob cesti, ploskanjem, s stalnim odobravanjem političnih potez, v sistemu parlamentarne ali druge demokracije to ni v ospredju. Poznam primere v Nemčiji, Avstriji, ko imajo priznani strokovnjaki v civilnem smislu do uradne politike negativen, indiferenten odnos. Tudi v Sloveniji se moramo zavedati, da narod uradne politike ne bo imel rad... Država bo pobirala davke, distribuirala, morala bo skrbeti za blaginjo in v tem smislu smo politiki izpostavljeni javni kritiki... je dejal na koncu dveurnega razgovora Janko Halb, republiški poslanec družbenopolitičnega zbora, podpredsednik soboškega IS, ko je razgrnil delček svoje osebnosti in vso svojo politično maksimo.

— Očitajo vam, da ste kot ekonomist kandidirali na listi Slovenske kmečke zveze, vi pa trdite, da vam do tega dajeta pravico vaše kmečko poreklo in navezanost na podeželje?

— Sem otrok kmečkih staršev, rojen pred 33 leti v Pertoči, kjer sem končal pet razredov osnovne šole, zadnje tri pa v Rogašovcih. Kot sin »trihkarskega kmeta« sem doživljal vso bedo realističnega obdobja: migracija prvorojenk se je pokazala tako, da so šle sestre po osnovni šoli od doma. Traktorja ni bilo in kot pripadniki siromašnejšega sloja smo zemljo obdelali s kravami, ročno. Sem bolj nemirnega duha in po osnovni šoli sem se odločil za gimnazijo v Murski Soboti. Dijaška leta z nepozabnimi spomini mladosti, obremenjena s težkim delom na domači kmetiji, so odstopila mesto študentskim, ko sem se preživljal s socialno štipendijo in v tretjem letniku s kadrovske štipendije Pomurskega tiska, kjer sem se po diplomu zaposlil. Pravzaprav sem želel postati arhitekt, toda zamudil sem avtobus — morda zveni smešno — in tako sem s kolegi odšel v Maribor, kjer sem spoznal, da tudi ekonomija daje široke možnosti. Tesno sem povezan z vasio, s kmetijstvom, čeprav sem zaposlen.

— Imeli ste možnost v drugih strankah, a vendar ste kandidirali na listi Kmečke zveze...

— Veste, človeško življenje je obeleženo, ima svojo nit, in ker sem kmečkega rodu, dejansko tudi kmet, saj so tarši vedno manj sposobni za delo, me kmečka problematika vedno spremlja, nanjo pa gledam z očmi mladega intelektualca, ki je videl tudi nekaj belega sveta. Tako sem že tudi prej hodil na sestanke v okviru Socialistične zveze in pri ustanavljanju stranke enostavno nisem želel svojih sovaščanov, sotrpinov, pustiti na cedilu, čeprav so me zanimalo druge politične sfere in dogajanje okrog Nove revije, procesa proti četverici. Ker pa se je sočasno porajala Kmečka zveza, sem videl, da je tudi to dres za politično tekmo, v kateri lahko enakopravno sodelujem.

— V KZ se spopadata dve struji: liberalni del sprejema vse pristaše, ki zagovarjajo kmetove interese, druga struja pa želi v svojih vrstah le čiste kmete, predvsem v vodstvu in v poslanskih klopeh. Vam očitajo, da se lotevate za njih nebitvenih stvari, druge, vitalne zadeve pa puščate v nemar.

— Moje vodilo je, da če že materialno ne moreš, potem poskušaj pomagati z znanjem tistim, ki pomoč potrebujejo in

hočejo. Ne bi rekel, da v kmečkem sloju ni inteligence, ampak dejansko so na vaši ljudje z diplomami in pa tisti, ki so upali režimu v obraz kaj povedati, bolj redki. Na odpor sem naltel-le med tistimi politiki, ki so neke vrste karieristi, ki niso uspeli in zdaj zavračajo pomoč in nasvete, ker se počutijo ogroženi. To je prisotno tudi v podjetjih, sam sem spoznal, kako postaneš ljudem neljuba ovira. Moram povedati, da sem demokrat, krščansko vzgojen, ampak te moralne kvalitete ne postavljam kot ideološkega zavračanja drugače mislečih, pač pa delam v politiki integralno in kmečko vprašanje želim postaviti v širši družbeni kontekst. Tu vidim možnost, da kompleksno kmečko problematiko z narodnega političnega vidika obdelam. Čisti kmet ali ne? Jaz pravim, da tisti, ki si je enkrat ožulil roke z motiko ali traktorskim volanom, kiso ga vremenske prilike razočarale, čuti, kaj je kmetstvo in tudi v visokopolitičnih debatah ne izneveri svojega stanu. Vsakemu vse povem v oči, nič pa ne zamerim...

— Vam pa so nekatere stvari zamerili, zahtevali so celo vaš odstop!

— KZ si je v svoj program zapisala, da je stanovsko-politična organizacija, in če bi bila le stanovska, jaz v njej ne bi deloval. Politični program KZ je sovpadel s celotnim programom slovenske alternative in menil sem, pa še menim, da je potrebno raven političnega dela moje zveze dvigniti tako, kot je to pri drugih strankah. Glede na to, da čisti kmetje nimajo toliko političnih izkušenj na tej ravni, poskušam to vrzel zapolniti. In vodilni ljudje v stranki in poslanci to sprejmejo. Res je veliko problemov, vendar po rešitvi materialnih težav lahko izginemo s prizorišča, če ne bomo tudi politično delovali. Preprosto si želim, da smo enakovredni v prizadevanjih kot demokracija, socialdemokracija ali komunisti. To pa ne pomeni, da v skupščini ne iznašam kmečke problematike. Ampak jaz v svojih strankarskih prizadevanjih hočem določeno svobodo in tako sem načel vprašanja okrog medijev, državnih odlikovanj, političnega dela državnih funkcionarjev.

— Mnogi poskušamo analizirati vaš poslanski imidž: ločite se od poslancev, na katere smo navajeni. Ali je to vezano z vašo karakterno črto ali zavestno oblikujete nov parlamentarni subjekt?

— V DEMOS nisem vstopil čisto bos: dve ali tri leta sem deloval v sistemu režimske oblasti, kjer sem bil ostrega jezika in tega nisem skril tudi

zdaj. In ker sem tradicionalno vezan na kmetijstvo, ničesar ne zamolčim. Če ste me mislili tudi spomniti na tisti telegram, moram povedati, da se je to dogajalo bolj spontano, bili smo nepripravljeni. Zdaj, ko s časovne distance gledam na stvar, ugotavljam, da bi to drugače napisal. Jaz sem telegram samo prebral, z njegovo vsebino se ne identificiram. Vidim, da gospod Kučan med vrsticami prekmurskim poslancem

očita, da smo bili preostri. No, še enkrat poudarjam, da se ne distanciram od dogodka, nisem pa identificiran z vsebino samega telegrama.

— Postavljate neprijetna vprašanja, iznašate probleme, očitajo vam, da delujete rušilno.

— Delo poslanca se manifestira v skupščini in pa v telesih tega najvišjega organa. Sam sem član dveh komisij in dveh odborov, kjer smo se domenili, da integralno opazujemo razmere in jih iznašamo. Pri Službi državne varnosti, ki je v pristojnosti republike, sem na dotičnem mestu iznesel probleme. Rušilno delovanje? Glejte? Če ima DEMOS le papirnati oblast, potem je papirnati tiger, ki kriči, ukrepati pa ne more. Predvolilne obljube so narekovele takojšnje spremembe in če problemov ne evidentiramo takoj, potem bo minilo še 20 let. Ne bi se strinjal, da DEMOS, poslanci in jaz delamo vse programsko, da hočemo na vsak način nekoga takoj odžagati, politično likvidirati. Priča smo procesu, ko tudi opozicija ugotavlja, da smo pač usojeni na skupno življenje in bo potrebno veliko strpnosti.

— Vaše mnenje o rdečih direktorjih?

— Rdeči direktor je sinonim, ne toliko za člana ZKS, pač pa za tiste, ki so dobili etiketo moralno-politične neoporečnosti; ne iz vidika posameznika, ampak ker je imela vladajoča ideologija negativen odnos do drugače mislečih in ker se je ta etiketa včasih zlorabljala tudi v materialnem smislu. Sam sem bil tudi šest mesecev vršilec dolžnosti direktorja in vem, da to ni lahka naloga. Nič nimam proti, da je kateri koli vodilni delavec politično aktiven, ampak naj sprejme konfrontacijo mnenj, ideološko ne zavrača reševanja gmočnih težav. V tem smislu se bodo rdeči direktorji transformirali v poslovni menedžment in v okviru delovnega časa ne bodo mogli preventivno delovati na drugače misleče. Jaz jih ne bom poskušal z nobeno potezo odstavljati, v kolikor njihovi delavci

tega ne bodo zahtevali. Če pa bodo pritiski, se bomo pač lotili stvari...

— ne glede, če so rdeči, beli, zeleni...

— Vi ste dejali, da rdeči, vendar pogrešam, da nihče od njih ne zanika, da so rdeči.

— Mislite, da bi bile takšne konfrontacije pametne, saj se kot podpredsednik občinske vlade srečujete z gospodarskimi težavami, ki pa so iz dneva v dan obsežnejše?

— Mi točno vemo, da se je sistem družbene lastnine, sistem združenega dela in sistem oblasti diktature proletariata po vsej Evropi pokazal kot neučinkovit. Zavedamo se, da nova DEMOS-ova oblast s političnimi sredstvi ne more razrešiti gospodarskega problema.

Dajem priznanje vsem direktorjem, ki ne zanikajo svoje odgovornosti, pa ne zato, ker bi valil odgovornost na njih, kajti na krizo je vplival sam sistem, režim. V zasebni pobudi so možnosti in tako se moramo približati zahodnemu gospodarskemu sistemu, kjer je profit gonilo sistema.

— Vendar je v nerazvitem Pomurju to vprašanje bolj kompleksno: družbena pomoč je nujna in osnutek zakona o nerazvitih in demografsko ogroženih območjih lahko postane za nas dvorezen meč, če ne bomo previdni.

— Moje prvo temeljno področje je bila ravno priprava teza za zakon, ker smo že v predvolilnih nastopih obljubili predvsem tistim na Goričkem, da jih ne bomo pozabili. Menimo, da je potrebno problem skladnejšega razvoja Slovenije, ki temelji na policentričnem poudarjanju razvoja, prenesti v skupščino. V našem izvršnem svetu smo izdelali teze, sočasno smo ugotovili, da se naša hotenja ujemajo z republiškimi. Tu je govora o nerazvitih občinah, o demografsko ogroženih krajih in o obmejnem območju.

Pomurje smo v celoti opredelili za manj razvito, razen večjih središč, nekatere dele pa kot demografsko ogrožene in pa obmejne. V tem smislu se občinska vlada angažira pri pripravi programov za revitalizacijo predvsem Goričkega. To je naša volilna baza, ti ljudje si to zaslužijo, tu so naše naravne danosti, delovna sila, čiste in mešane kmetije, ohranjena krajina. Na podlagi programov se bomo potegovali za sredstva, ki jih zagotavlja zakon za ogrožena, nerazvita območja.

— Omenili ste volitve. A boste spet šli v predvolilni boj?

— To, da si v politiki, terja določeno odrekanje, žrtvovanje individualnosti do neke mere in treba bo pretehtati pozitivne in negativne strani ter po sprejetju ustave videti, kako se bo ta novi politični prostor opredelil. Jaz sem za to, da je treba, dokler so uspehi, dokler z osebnim delom kaj dobrega narediš, ostati, oziroma pripraviti teren za tiste, ki pridejo za nami.

Ella Pivar

Program stranke in volilni program — osnova za delo

S kongresom Stranke demokratične prenovе se je končal proces oblikovanja prejšnje Zveze komunistov Slovenije. Nastala je sodobna, levo usmerjena stranka, ki je še najbolj podobna evropskim socialdemokratskim strankam. Programska izhodišča so skoraj identična le-tim. Čeprav je bila večina članov stranke za takšno preobrazbo, pa je še vedno nekaj takšnih, ki se

Boris Prejcar, član predsedstva SDP Slovenije

tudi danes stežka sprijaznijo z zgodovinskim razvojem, saj skoraj ne vidijo ničesar skupnega z ZK in SDP. Seveda gre le za del članov prejšnje ZK, ki so bili v njej že od vsega začetka.

Kaj pravzaprav pomeni preobrazba ZK v SDP? Boris Prejcar, član predsedstva SDP Slovenije, je povedal naslednje:

»Gre za radikalen presek z načinom dela, programskimi usmeritvami in načinom organiziranja SDP. Seveda so spremembe boleče — vsaj za nekatere — vendar pa mislim, da se je s kongresom končalo obdobje iskanja lastne identitete v političnem prostoru Slovenije. Čeprav so nas volitve postavile na tla resnično-

sti (osip članstva je bil velik, pa je še vedno ostalo dovolj čvrstih članov, ki vidijo v naši stranki isto skupino ljudi, ki se borijo za prave cilje).

Seveda se še vedno srečujete z težavami?

»Tako je. Teh težav ni malo: od klasičnega podtikanja za našo zgodovinsko odgovornost do razmer, v kakršnih smo danes, do odkritega revanšizma in vključno s prikritimi in manj prikritimi grožnjami posameznim članom, predvsem tistim na obrobih polčlanih, kar je dejansko nesprejemljivo, saj smo se dogovorili, da politična pripadnost nikakor ne sme biti merilo, da je pomembna le strokovnost. Zato takšne stvari še vedno dogajajo.

SDP v Pomurju po volitvah na kongresu?

»Tudi v Pomurju se je situacija volitvah precej spremenila. Nekateri člani niso izpolnili nobenih evidenčnih kartonov, češ saj smo še vedno v stranki, saj plačujemo članarino... Glede stranke na kongresu: v prvi vrsti nam bo šlo za uresničevanje našega volilnega programa in novih programskih dokumentov, ki smo jih sprejeli na kongresu. To so naše stalnice v delu. Razpustili smo velik strokovni aparat in začeli z delom v bazi. Čeprav nas je zapustilo veliko nekdanjih »kroničarjev«, pa nas je ostalo še vedno dovolj, da uresničimo naš cilj.

Kakšna je sedaj organiziranost?

»Slovenska organiziranost je verjetno znana, v pomurski občini pa imamo občinske konference. Pripravljamo pa tudi nove novitve regijskega koordinacijskega telesa, ki bi usklajevali delo akcije uresničevanja dokumentov s kongresa in volitev. Kaj pa je zapisano v teh dokumentih, pa je bolj ali manj isto.

Dusan Logar

LENDAVSKI SOCIALDEMOKRATI

»Vse za reševanje gospodarstva v občinah«

V lendaški Demos so se pred volitvami združili krščanski demokrati, zeleni, socialdemokrati in podružnica Slovenske kmečke zveze. Socialdemokratska stranka je med aktivnejšimi — s pogosto kritiko gospodarskega in političnega dogajanja v lendaški občini. O delovanju lendaške Socialdemokratske stranke in Demosa smo se pogovarjali s predsednikom socialdemokratov, Borutom Topličarjem.

Kakšna je sedaj, pol leta po volitvah, vloga Demosa v lendaškem političnem in gospodarskem življenju?

Demos ima v lendaški skupščini relativno večino, 31 poslancev od 60. Resda je to koalicija z različnimi pogledi na nekatere probleme, vendar jih skušamo uskladiti in se glede bistvenih stvari običajno strinjamo. Spreminjanje razmer ter delovanje strank pa je močno odvisno od gospodarskih težav, ki so vse hujše. Zato dajemo v skupščini nenehno predloge, s katerimi poskušamo prispevati k reševanju krize.

Kakšen vpliv imate socialdemokrati na gospodarstvo v občini?

Trudimo se, da ne bi neposredno posegali v delovanje gospodarskih subjektov. Poskušamo jim pa pomagati tako, da zbiramo gospodarske ponudbe in sodelujemo s strankami,

katerih delovanje je prav tako močno povezano z delovanjem v gospodarstvu. Uspešno sodelujemo z Zakladiščem in madžarsko mladinsko stranko Fidesz.

Kakšno pa je sodelovanje v socialdemokratskem »centru« v Ljubljani? Oktobra smo imeli razgovor z župnikom Pučnikom v Murski Soboti. Znanili smo se z dogajanjem v »vsi travi«. Ugotovili smo, da se po vsej Sloveniji socialdemokrati ukvarajo s podobnimi problemi — tudi v Ljubljani s problemi z odvečnim delovnim socialnim položajem delavcev, prednostmi pri reševanju gospodarskih in socialnih problemov in podobno. Skladno namreč, da bi socialne probleme morali reševati na bolj prostorn način, kot jih rešujemo zanj.

V lendaški občini se obnašajo odvečne delovne sile po poljski metodi. Lendaška podjetja so v slabem gospodarskem položaju. Menim, da je še veliko možnosti, da se s pravimi programi podjetja rešijo, vendar je nujno še večje odpuščanje delavcev.

J. G.

Prodajalna SIMON

SERDICA 1 e
Tekstil po ugodnih cenah:

- zimski ženski plašči že od 1.890,00 din naprej
- kostimi že od 2.340,00 din
- poceni otroška konfekcija
- (Za nakup v vrednosti nad 600 din plačilo v dveh obrokih nad tisoč din pa še 10 % popusta.)

ČEZ 15 TISOČ »SVOBODNJAKOV«

V soboški občini zadovoljni z včlanjevanjem v Zvezo svobodnih sindikatov — Največji odziv v tovarni Mura

Akcija ponovnega včlanjevanja v Zvezo svobodnih sindikatov je v soboški občini zelo uspela. Tačas imajo čez 15 tisoč članov, največ pa jih je v tovarni Mura, in sicer blizu 5 tisoč (4886). V Mesni industriji so doslej našli 984 članov Zveze svobodnih sindikatov, v veletrgovini Potrošnik 858, v SGP Pomurju 903 itd. Precej

članov imajo tudi v bolnišnici (402), Beltinki (381), KG Rakičanu (398), Kartonazi (263), Zdravstvenem domu (268), Avtoobusnem prometu (253) in Agromerurju (318). Akcija včlanjevanja še vedno teče, že zdaj pa so z odzivnostjo delavcev dokaj zadovoljni tudi v manjših delovnih kolektivih.

Za primerjavo še podatek,

da je v vsem Pomurju že 28.500 delavčev v vseh večjih delovnih kolektivih včlanjenih v Zvezo svobodnih sindikatov, medtem ko ima Neodvisnost — Konfederacija novih sindikatov za zdaj okrog tisoč članov. Ti so organizirani le v redkih podjetjih, združujejo pa se na ravni regije.

M. Jerše

Z AVTORJEM SAGE LIPA ZELENELA JE BOGDANOM NOVAKOM

Saga o Godinovich in Kolarjevih

Ljubljanska založniška hiša Kmečki glas je pred tedni izdala prvi del knjige (zdrružujoč naslov: V senci dvoglavca orla) obsežne slovenske sage (= srednjeveška islandska pripoved v prozi, ki opisuje življenje s primorskimi pravljicami in bajkami) Lipa zelenela je avtorja Bogdana Novaka, pisatelja, publicista, urednika pri Pavlihi, prekmurskega rojaka, enega iz številnih Novakovih razumnih družin.

V naslovu je pravzaprav dvojna simbolika?

»Ja, je. Vzel sem po eno družino, Godinove iz Prekmurja in Kolarjeve s Primorskega, torej z mejnih območij, kjer se je bil boj za slovensko. Kasneje se bo zgodba prenesla še na Koroško. Toda bistveni sta družini: mojega očeta in moje žene, ki se ob koncu združijo.

»V drugem delu gre za prvo svetovno vojno, ki jo je delno — samo soško fronto z Judenburgom — opisal Prežihov Voranc v romanu Dohodki. Zdel sem tri fronte, galicijsko, karpatsko in soško. Tretji del opisuje vzpon omenjene belinske družine, očeta, kako je študiral in služboval po raznih krajih. V četrtem delu bo druga vojna...«

Pisec bralnih uspešnic Na drugi strani Ljubljane. Drugo življenje in Bela past bo tudi letos silvestroval na Madžarskem: kot pravi: »Za dušico in za to, da si — ob Blatnem jezeru in v Budimpešti — ogleda prizorišče za nadaljevanje sage Lipa zelenela je.«

Branko Zunc

Ker pa sem imel željo predstaviti vso slovenstvo v zadnjih stoletjih, smo dobili narodnostne in državne značilnosti, sem naslov Lipa zelenela je. Zelenelo drevo je simbol rasti, uspešnosti, življenja. Hkrati je Lipa zelenela je žalostna pesem, ki jo Slovenci prepevamo na pogrebih. Strah nas, da kot narod izumiramo, vendar se ne bojim, saj smo žilavi in trmast, zlasti Prekmurci.

Naslanje sage? Pogled v vaš literarni laboratorij!

Sagi sta dve plasti podatkov: prvi, 46-letne življenjske izkušnje, ki se izražajo v mladosti, ko sem počitoval pri stari mami v Prekmurju — rojen sem sicer v Murski Soboti, leta 1947 pa smo se preselili v Ljubljano — in zgodbe, ki sem jih začel pisati dragocen vir so mi bile

Novine, župnijske kronike, družinski spomini na strica in babico. Prvi del v dveh delih sem pisal poldrugo leto, drugi pa že tudi drugi del in oddal v založbo. Zdej prejemam gradivo za tretji del.

Prekmurščino še kaj obvlada?

»Ja, malo. Ka bi nej. Vej si, kako pa je bilo s ponudbo za priredbo sage?«

»Ponudil sem prekmurski del iz prvega dela, vendar mi je urednik tega to področje potožil, da ni dovolj. Samo scena vožnje kolone senom bi stala celo premoženo.

Začuden utrinek iz prve knjige: bil čas za pesem ob večerih in čas za prebiranje slovenskega mojstra Kološa, na kateri je bil običajno prekmurski kmetje zavedni

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerki knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gnotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Tem-

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerki knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gnotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Tem-

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerki knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gnotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Tem-

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerki knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gnotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Tem-

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

Vendar pa je do sedaj še vedno najstarejši primerki knjige v prekmurščini iz leta 1715. Gre za Lutrov Mali katekizem, ki ga je prevedel in pripravil za prekmurske protestante Franc Temlin. Temlin, po rodu s Krajne, se je šolal v Nemčiji. V tem času je bilo v Nemčiji med protestanti močno pietistično gibanje, ki si je prizadevalo po ponotranjenem krščanstvu, to med drugim pomeni, da naj prihaja prava pobožnost iz srca in doživljanje božje besede. Zato so tudi gnotno podpirali prevajanje in izdajanje Svetega pisma med nemškimi protestanti in celo protestanti med takratnimi vzhodnoevropskimi narodi. Načrtno so pripravljali ljudi za prevajalsko in sploh slovstveno delo. Take podpore so bili deležni tudi prekmurski literarni tvorci, kot Tem-

lin, Kerčmar, Sever, Štefan Kuzmič in še kdo.

Ohranjen je pismo F. Temlina nemškemu pietistom, v katerem jih prosi pomoči za Prekmurce. Med drugim piše: »Ta zmota pa se bohotno razrašča zaradi velikega pomanjkanja knjig v lastnem domačem jeziku, ko hočejo ljudje spoznati temelje svojega verovanja iz knjig v drugem narečju, pa zaradi nevednosti drsijo v najgloblje labirinte zablod... In ker se je zato doslej le malokateremu ali pa — razen mene sploh nobenemu sinu moje domovine posrečilo obiskati zunanje dežele kraljestev, sem hotel vsaj kot nekaj majhen zdravnik odpomoči njihovi bolezni; kot zdravilo pa sem izbral osnovne temelje našega verovanja, ki prihaja med ljudmi z oznako »katekizem« in ki ga nepopačeno in osebno prevajam iz nemškega, ogrskega in latinskega jezika.« Nato pravi omejene kroge za finančno pomoč.

In katekizem je izšel leta 1715 v mestu Halle na Saksonskem. Temlin kot prevajalec in prireditelj je skril svoje ime in priimek v akrostihu in anagramu

FINNI vitez kristus
ta nebeska virtus,
gda ho sodec justus,
nebo ZEMLO morje c pro o
i ka vu njih bože
vse doli poTERE.

BOGDANOVIČ V SOBOŠKI GALERII

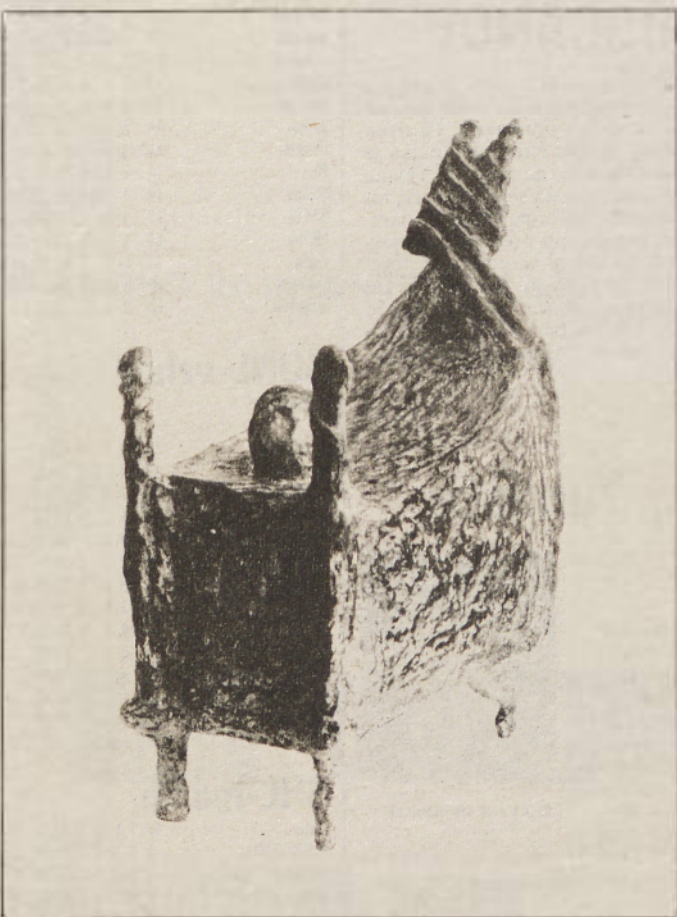
Do drugega decembra bo v galeriji Kulturnega centra Miško Kranjec razstava skulptur in risb bosanskega umetnika Zorana Bogdanovića. Umetnika zasledimo v Murski Soboti že 1983. leta na 6. jugoslovanskem bienalu male plastike. Skupaj z Mustafom Skopljakom in Kenanom Solakovićem je bil takrat na čelu mlade generacije bosanskih kiparjev.

Z razstavo del Zorana Bogdanovića želi soboška galerija nadaljevati predstavljanje jugoslovanskih avtorjev male plastike, da bi njihovo dejavnost bolje spoznali, saj je kot neformalna kiparska disciplina na že devetih jugoslovanskih bienalih male plastike v Murski Soboti zbudila naše zanimanje.

Za kiparstvo Z. Bogdanovića je umetniški vodja soboške galerije Franc Obal zapisal v razstavo spremljajoči katalog, da je na proučevanje konceptualnega karakterja skulpture in identitete same umetnosti že na začetku umetniške poti Zorana Bogdanovića vplivalo njegovo sprejetje nove avtonomije umetnika, ki sam proizvajajo. Ob tem se umetniški proces manifestira kot postopek kreativnega ustvarjanja z danimi materiali, je lahko igra, ki vodi k odkritju, k izmišljanju skulpture, ki prehaja skozi ustvarjalni proces ali prek njega v nove asociacije.

Začetek razstave pred dnevi so z mini koncertom obogatili učenci soboške glasbene šole pod vodstvom profesorja Istvana Varge.

—an

PRVA KNJIGA V PREKMURŠČINI

Če zberemo vse velike črke in nato še črko o zamenjamo s črko c, dobimo »po T-EM-LIN F-ERE-N-C-Z-I«. Temlina nam je dejansko odkril Števan Kuzmič v svojem predgovoru k Vöre krščanske kratki navuk.

MALI KATECHISMUS... po D. Luther Martoni... zdaj pak na slovenski jezik prelošeni... je sicer v obsegu 48 strani in je žepnega formata. Do sedaj so na svetu registrirani le trije primerki tega dela. Pred leti (1986) je izšla v faksimili pri Pomurski založbi in s spremno besedo Mihaela Kuzmiča.

Po ugotovitvah Vilka Novaka se je Temlin v glavnem držal madžarske verzije prevoda (Györi Katechismus, 1709), ki ga je dopolnil z nemškimi izvirniki, kjer manjkajo nekatera mesta. Z manjšimi spremembami (vnaša besedo slovenski jezik idr.) je prevedel tudi sam predgovor. Glede razdelitve gradiva se je držal madžarske predloge (peti del ima spoved, šesti obhajilo). V glavnem je prevajal dobesedno, marsikaj izpuštil, tudi dodal, razširil (npr. odgovore na vprašanja). Prav tako ni prevedel iz madžarske predloge molitev za otroke in Pavlovih opominov, medtem ko je v prevodu jutranjih, večernih in molitev pri mizi nekaj dodal.

In kakšen je pomen tega dela za Prekmurce sploh? Nad vse je pomemben iz več vidikov. »Franc Temlin je prvi dal slovensko obliko in slovstveni značaj prekmurskemu narečju, zato zasluži njegov jezik posebno pozornost. Sprejel je naravno madžarsko grafiko, ki jo je našel utra-

jeno tudi v kajkavskih knjigah in rokopisnih pesmaricah. To grafiko, črkopis, je uvedel v prekmursko knjigo za dobrih dvesto let, čeprav so jo stalno spreminjali.« (V. Novak). »Temlin je bil s svojim delom drugim prekmurskim izobražencem dober zgled... v njem pokazal jezikovno nazornost, živahnost in v primerjavi z izvirnikom dokajšnjo samostojnost. Še posebej uvod razodeva avtorja visoke jezikovne, kulturne in teološke ravni. Tako ni čudno, da je njegovo delo spodbudno vplivalo na več področij narodovega življenja in delovanja tudi v poznejšem času. Temlinovo delo pa je pomembno tudi narodnostno, saj je z jasnim izrazom »slovenski«, prvič uporabljenim v tiskih v vzhodni Sloveniji, prebujal narodnostno osveščanje tistega dela prebivalstva, ki ni bilo samo versko zatirano, ampak je vse bolj čutilo tudi gospodarsko izžemanje.« (M. Kuzmič).

Temlinova knjiga je bila prva brazda prekmurske književnosti. Čez deset let ji je sledil prvi prekmurski abecednik in nato še druge knjige in časopise, tako da je bibliografska enota nekje do konca prve svetovne vojne okrog 350 enot. S tako knjižno produkcijo pa se menda ne more ponašati nobena pokrajina v Sloveniji in mogoče še dlje. Tako je iz narečja nastal dejansko prekmurski knjižni jezik, kar so se slaviisti opogumili javno povedati šele pred nedavnim. Temu primerno je izdelal dr. V. Novak še Slovar prekmurskega knjižnega jezika, ki bo, upajmo, kdaj tudi obelodanjen.

FRANC KUŽMIČ

sko Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanovića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempore.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmančič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Mi-

sko Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanovića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempore.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmančič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Mi-

sko Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanovića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempore.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmančič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Mi-

sko Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanovića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempore.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmančič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

razstave

MURSKA SOBOTA — V galeriji Kulturnega centra Mi-

sko Kranjec je na ogled razstava skulptur in risb sarajevskega umetnika Zorana Bogdanovića.

LJUTOMER — V Galeriji Anteja Trstenjaka je na ogled razstava slik udeležencev letošnjega ex tempore.

RADENCI — V razstavnem salonu hotela Radin si lahko ogledate razstavo uporabnega grafika in umetnika Leopolda Strnada iz Sežane.

GORNJA RADGONA — V prostorih Ljubljanske banke razstavlja ljubljanski umetnik Ivan Strnad.

MURSKA SOBOTA — V knjigarni Dobra knjiga bo v petek, 23. novembra, ob 17. uri srečanje s pisateljico Karolino Kolmančič. Istočasno bo avtorica predstavila tudi svojo najnovejšo knjigo Srebrno kolo.

Ruski vojak pri urarju

POMURSKA ZALOŽBA je te dni izdala novo delo pesnika in pisatelja Branka Šimna: HOJA PO VODI, mladinski roman. V njem avtor opisuje svojo in svojih vrstnikov mladost v prvih sedmih letih svobode po drugi svetovni vojni. Knjigo bo založba ob pisateljevi navzočnosti predstavila v ponedeljek, 26. novembra ob 18. uri v soboški Galeriji. Objavljamo kratek odlomek iz romana.

V tem trenutku je stopil v urarstvo Ligetti širokoplec ruski vojak. Po vojaško je pozdravil. S Cirilom sva se umaknila v kot, urar Ligetti pa je še bolj zlezal vase. Po Soboti so že od osvoboditve sem krožile neverjetne, celo krvave zgodbe o tem, kako so ruski vojaki nori na ure. Živim in mrtvim nemškim in madžarskim vojakom so jih jemali iz rok kot Indijanci skalpe z glav ameriških prerijskih lovcev. Ciril si je segel z levo roko k obrazu in se živčno obrisal pod nosom. Videl sem, da mu je ročna ura zginila z levece. Ta njegova kretnja ni bila naključna, vsem v urarski delavnici je hotel pokazati, kako je brez ure.

— Zdravstvujete!
— Zdravstvujete! smo vsi trije ponovili kot litanije pri večericih.

— Kako živite? Harašo?
Gospod Ligetti je pokimal in odgovoril:

— Harašo! Harašo!

Sivolasi urar je izlekel predal iz mize, pred katero je stal, segel po denar, nama dal bankovec za pet dinarjev in rekel:

— Pri Turčku si kupita sladole!

Ruski vojak pa gospoda urarja ni poslušal. Iztegnil je proti njemu levo roko, zavil rokav uniforme in pokazal urarju tri ročne ure.

— Ena je za čez dan, druga za noč, tretja je rezervna.

Zasmejal se je. Zlati zob v ustih nekako ni sodil v njegovo široko čeljust. Stari Ligetti si je dal pred desno oko s črno gumo obrobilno povečevalno steklo, da bi si te ure na vojakovi levici podrobno ogledal, toda Rus je ure naglo prekril z rokavom.

— Vračam se domov. V svojo drevnjo. Pominajš?

Stari Ligetti je razumel, kajti pokimal je in tudi midva s Cirilom sva na pragu urarstva pokimala.

— V drevnjo me pričakujejo stariji prijatelji. Rad bi jim prinesel ure, da vidijo, da sem bil v Evropi. Imaš karmanije časi?

In znova je zavil rokav in pokazal na levici tri različne ročne ure.

— Ne, nimam. Imam samo stenske ure... Stenije časi. Budilnike.

— Kakoj ti časovščik?!

— Kje pa naj jih dobim? V Evropi razen v Švici ni nobene nezbombardirane tovarne, ki bi lahko izdelovala ure!

Urar se je sklonil pod pult in ko se je zavaljal, je držal v rokah novo nemško budilko. Odmotal jo je iz časopisnega papirja ter pokazal Rusu.

— Če jo naviješ, boš z njo prebudil celo drevnjo!

— Hočem karmanije časi! Pominajš, rebjasta?!

To je veljalo nama, ki sva še vedno stala na pragu urarske delavnice.

Ruski vojak naju je ostro premeril z očmi.

— U vas njet kamanije časi?

Molče sva iztegnila proti Rusu in Ligettiju svoje koščene deške roke, na katerih ni bilo ne ur ne prstanov, samo malo črnine pod nohti.

— Iz te budilke je mogoče narediti deset manjših, ročnih ur! je znenada rekel Ciril, me odinil s praga in že sva stekla iz urarske delavnice in okrog vogala proti Sočičevi kavarni, obzidani z visoko ograjo.

— Se ti je zmešalo? sem lovil zrak, se oziral, če

PODJETJE ZA PROIZVODNJO, MARKETING IN INŽENIRING d.o.o.

69220 Lendava
Partizanska 46
tel.: 069 75-780,
36-156, 36-157
telefax: 069 75 780

PREDSTAVLJAMO VAM NAŠE DEJAVNOSTI:

Celotni inženiring proizvodnje, prodaje ipd. za vse vrste transportnih sredstev (viličarji, transporterji . . .), skladiščne opreme in manipulacije.

Gospodarsko svetovanje, svetovalni inženiring na raznih področjih, finančni inženiring in posredovanje ter zastopanje pri komisijskih poslih v prometu blaga in storitev.

Trgovina z živilskimi in neživilskimi izdelki na drobno in debelo ter z mešanim blagom na drobno in debelo.

Inženiring za zunanjetrgovinski promet. Uvoz in izvoz živilskih in neživilskih izdelkov, motornih vozil ter njihovih delov.

Organizacija in izvajanje konsignacijskih, posredniških, zastopniških in kooperacijskih poslov s fizičnimi in pravnimi osebami.

stare pošte), kjer bomo prodajali: gradbeni material, kmetijsko mehanizacijo, kuro . . .

avtomobilov. Omogočili vam bomo ugoden nakup in vozilo boste prevzeli (ključ v roke na sedežu podjetja) v enem ali največ treh tednih. Izognili se boste utrujajoči hoji na carino, občno . . .

vas vabi na otvoritev bistroja Zlata penina v Radence 10. decembra ob 11. uri. To je prvi tovrstni zasebni gostinski lokal v Radencih. V njem bomo prodajali vsa buteljčna in peneča se vina Kmetijskega kombinata Gornja Radgona. Spili boste lahko deci ali več odličnega vina in prigriznili hladen narezek.

vam omogoča najugodnejšo posredniško prodajo ali nakup rabljenega avtomobila. Izognite se nepotrebnim potem in nas pokličite. Vse potrebno bomo uredili hitro v vaše in naše zadovoljstvo.

se priporoča družbenim in zasebnim podjetjem še z drugimi dejavnostmi. Posredovanje in zastopanje pri komisijskih poslih v zvezi s prodajo nepremičnin (hiš, stanovanj, zemljišč . . .). Priporočamo vam naš finančni inženiring in še mnogo drugega.

vas po novem letu vabi v svojo novo trgovino v Dobrovnik (poslopje

bo začel s 1. januarjem 1991 z ekskluzivno prodajo japonskih osebnih

Naša vodila so:

● **KAKOVOST — STROKOVNOST — PRILAGODLJIVOST**

ŽENSKÉ

OTROCI ALI IZOBRAZBA?

Japonska liberalna demokratična stranka se v zadnjem času vse prej kot poživlja na mnenje in občutke japonskih žensk. Nič čudnega. Lani je moral zaradi očitka, da je imel ljubico, odstopiti premier Sousuke Uno, zdaj pa se vladajoči stranki postavlja po robu voditeljica Takako Doi. Jasno je, da so se liberalci zgrozili ob govoricah, da je finančni

minister v svojem govoru kabinetu pripisal vse manjše navdušenje Japonk nad rojevanjem njihovi vse višji izobrazbi (leta 1969 je vsaka ženska še rodila povprečno 2,13, zdaj pa le 1,57 otroka). Naj bi torej Japonska, če želi povečati naravni prirastek, prigravljala dekletom, naj se nikar ne vpišejo na fakulteto?

Moj bog, nikar! Finančni minister in bojda kandidat za premiera je takoj pojasnil, da so ga

napak razumeli. Sicer pa večina Japonk tako ni vedela, zakaj tako razburjanje, saj feminizem Japonske še ni dosegel. »Sploh je vse jasno,« je ob tem rekla predstavnica neke računalniške družbe. »Bolj izobražene ženske se bodo prej zaposlile kot one, ki so komaj kaj hodile v šolo, če pa so v službi, imajo pač manj časa za otroke.« Odgovor, ki vam ga lahko pove tudi vsaka Slovenka — ki pa, seveda, ni rešitev za starajoči se narod.

Med rojaki
v Nemčiji
bo veselo

Tam daleč gori v Schwäbisch Gmündu v Zahodni republiki Nemčiji živi precej Pomurcev in drugih Slovencev. Sestajajo se v okviru slovenskega kulturnega društva. Posebej bo pri njih veselo 1. decembra. Otroci, ki obiskujejo dopolnilni pouk slovenščine, bodo pripravili krajši kulturni program in sledila bo zabava s srečelovom.

K veselemu razpoloženju bodo v Schwäbisch Gmündu 1. decembra precej pripomogli člani slovenskega ansambla Karaški ječkarji. Iz Maribora pa bodo tega dne pripotovali med rojake še predstavniki rovarne Henkel Zlatorog, ki je pokrovitelj tega društva.

Kot nam je povedal blaginik društva Slavko Kikec, pričakujejo organizatorji številni obiski Slovencev in tudi drugih Jugoslovancev, ki živijo tukaj. In med njimi bo tudi veliko nemških prijateljev, saj jim družita delo in medsebojno razumevanje.

F. Štefanec

Vsako sredo rabljena
oblačila

Občinska organizacija RK Gornja Radgona med drugimi oskrbuje socialno ogrožene ljudi z oblačili. V ta namen imajo v starem gradu v Gornji Radgoni posebno skladišče, kjer sta trenutno okrog 2 toni rabljenih, dobro ohranjenih oblačil. Izdajajo jih vsako sredo med 8. in 11. uro.

Že nekaj let nadvse vzorno opravlja to delo upokojenka Helena Bračko. Kdor želi oblačila iz tega skladišča, mora imeti posebno priporočilo Krajevne skupnosti ali Centra za socialno delo v Gornji Radgoni. Blago je namreč izključno občanom radgonske občine.

Prav gotovo je tak način oblačenja ljudi z oblačili v sedanjem kriznem obdobju velikega pomena.

F.K.L.

V obeh poslovalnicah vam bomo prijazno postregli. In če bo potrebno, vam bomo omogočili ugodno posojilo.

BIM

Murska Sobota, Ciril-Metodova ulica 50.
tel. (069) 22 219, 22 809, 21 136
Telefaks (069) 21 136
Za prvo osemletko — proti kanalu

BIM

Kidričeva 33 a. MURSKA SOBOTA

Bim na Kidričevi
33 a
vas pričakuje!

- Bim kot zmeraj: za vsakogar
- Prejeli smo novo pošiljko mode iz Pariza
- Velika izbira usnjene konfekcije znanih izdelovalcev
- Po zelo ugodnih cenah lepo vezeni namizni prtji
- Tudi Bim v Ciril-Metodovi ulici vas vedno znova prese- neča

SPOTAKLJIVA PESA — Štefan Raščan iz Turnišča je imel letos nadvse dober pridelek krmne pese. Med njo je bila ena težka kar 10 kilogramov, poleg tega pa je imela nenavadne »okoliščine«, zato je menil, da si zasluži objavo v časopisu. Debela pesa je zrasla na tistem delu njive, kjer je bil dlje časa kup hlevskega gnoja, seme pa je prinesel iz Madžarske. Foto: Š.S.

SLOVENSKA AVTOMATSKA PUŠKA

Avtomatska puška MG-176 iz Gorenja je zbudila nemalo pozornosti, ko so v dnevih zasedbe poslopja nekdanjega štaba Teritorialne obrambe Slovenije na televizijskih zaslonih pokazali čuvarje poslopja novoinimenovanega štaba pripadnike slovenske teritorialne obrambe z Gorenjevimi puškami v rokah. V južnem delu države, kjer javno mnenje kroji Politika, je bila »gorenjevka« ocenjena kot nehumano orožje (mar obstoji humano?), na sončni strani Alp pa je zbudila odpor v vrstah zelenih in mirovnikov. V javnosti sploh pa je zbudila precejšnje zanimanje. Oglejmo si nekaj podatkov iz doslej objavljenih in dostopnih informacij.

Avtomatsko puško MG-176 izdelujejo v Puškarni Kranj, ki je v sklopu velenjskega Gorenja. Naziv MG-176 je mednarodni in pove, da gre za Machine Gun Velenje (velenjsko avtomatsko puško) na 176 nabojev. Izdelave so se v Gorenju lotili že pred tremi leti, projekt pa je bil v rokah zgolj treh strokovnjakov. Uspelo jim je v rekordnem času izdelati orožje, ki ima nekaj izvrstnih lastnosti in pomeni novost tudi po svetovnih standardih.

Dosedanji testi so namreč pokazali, da gre za orožje, ki sodi v sam svetovni vrh. Puška je kalibra 5,6 mm, teoretična hitrost streljanja je 1.600 nabojev v mi-

nuti. Strelja lahko posamično ali rafalno, izstreljek pa je smrten še na razdalji do 300 m. Ker je del orožja narejen iz kompozitnih vlakn, je puška izredno lahka, saj

tehta s polnim krožnim bobnom za municijo samo 3,45 kg, brez njega pa le 2,88 kg. Nanjo se da sta nastaviti laserska merilna naprava in dušilec zvoka. Cena je razmeroma nizka: 1200 dolarjev za komplet.

Puška je zasnovana kot specialno protiteroristično orožje, primerno za boj v naseljenih krajih in na razgibanem zemljišču. Primerno je za oborožitev specialcev, diverzantov, kot oborožitev tankistov, varnostnikov na letališčih in podobnih vojaških objektih, osebnih čuvarjev. Drobna, a zanimiva posebnost je, da se da mazivno olje za MG-176 uporabiti kot prvo pomoč za oskrbo strelnih ran.

Ob vsem tem bi seveda pričakovali, da se bodo za novo puško zagreli tudi generali JLA, vendar ni tako. Ponudbo, da bi se JLA opremila tudi z Gorenjevimi puškami, je bila gladko zavrnjena.

Orožje je daleč pod normativi JLA, izdelovalec pa se hvali z odličnimi lastnostmi, ki jih orožje sploh nima, menijo generali. Kdo ima prav, Gorenje ali generali, se bo še pokazalo. Poznavalci domačih razmer ob vsem tem vrnajo dim iz ognjev, ki jih kurijo sedanji monopolni izdelovalci orožja, nastanjeni predvsem v Srbiji.

NABILA NI REVNA

Ime ji je Nabila, stara je 22 let in je vse prej kot revna. Edina hči najbogatejšega saudijskega poslovnega, legendarnega Adnana Kašogija, je že predsednica velikega in uspešnega družinskega podjetja Triad in voditeljica mnogih drugih nadvse pomembnih trgovskih operacij. Ko je oče tedaj komaj 20-letno dekle na velika vrata vpeljal v zahtevne me-nežerske posle, so se njegovi ljudje držali za glavo. Danes, po dveh letih, ji priznajo, da je hči

jabolko, ki je ostalo pod drevesom. Kar zadeva nadarjenost in poslovnost in izjemne trgovske reflekse, se čedna Nabila lahko že zdaj kosa z očetom.

Fotografirali so jo na očetovi jahti, ki nosi njeno ime. Krožniki na mizi za njo so seveda iz suhega zlata, prav tako tudi ves preostali pribor.

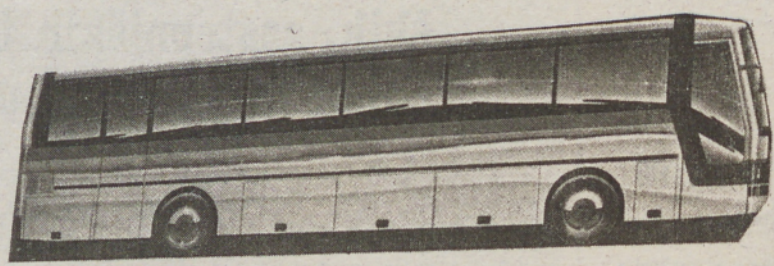
Najbrž nima smisla v nedogled naštevati imen najdražjih svetovnih draguljarjev, ki jo krasi, najznamenitejših pariških modnih hiš, ki jo oblačijo, najdražjih znamk parfumov, ki jo dišavijo, in tako naprej. Skratka, vse tisto, za kar Nabila navdušeno zapravlja milijarde, medtem ko nedaleč od nje v Afriki vsak dan desetisoči umirajo od lakote.

Granate na črnem trgu

Računajo, da je v Sovjetski zvezi okrog 3,6 milijona kosov ilgalnega orožja. Na črnem trgu se dobi najodobnejše pehotno orožje iz skladišč rdeče armade — od kulastikovih hitrostrelk do težkih minometalcev.

Predstavniki vlade v senci, moj dober gospod Bela se trnok ravno za pitešcit. Dujno je, ka se Prekmurje odcepi od Balkana, gari, se oamoroji v republiki, pa se obrne k Evropi. Toj novoroj republiki nanč mede tibelu tunela kopati. Samo sninje s Podgrada relifra, ka nan med vožnjo groti Evropi mede gnevč smrdelo. Novoroj vladi de med dr, mag, dia, mr, fr, dipl. oec. dipl. op. ing. moj tidi nekaj normalni ličji s ririon pogledon na živlenje. Trbej se popačiti, ka ne bi grle, oni na čirni stube magarili ka elektrarne ali atonske odjadke k nan relifali ali nan pa ešče ceste ukinol, ci so nan re keleru- so zagarili, di kak demilitarizirana črea- va mo meli samo gar. Srečali smo hoj- nanja, reator trbej hitro sume navadi ho- njavaj, ka mo lezko vč r npi strežali, ci nas što napadne. Grebator, brat Džučić.

AVTOBUSNI PROMET
Murska Sobota p o

VARNOST, NATANČNOST, UDOBNOST
UGODNOST

- 25 % POPUST za mesečne delavske vozovnice
- NEOMEJENO ŠTEVILO VOŽENJ na dan in v mesecu
- POTOVANJE V TRST, NA DUNAJ, V BUDIMPEŠTO z žrebom na vsakih 100 kupcev

Pričakujemo vas na avtobusnih postajah

v M. Soboti, tel. št. 21 515
v Lendavi, tel. št. 75 002
v Ljutomeru, tel. št. 82 578
v G. Radgoni, tel. št. 74 098

MATIS
PARIS

Ohranite svojo lepoto in postanite še lepši!

Studio VENUS vam nudi:

STUDIO ZA NEGO TELESA
M. Cipot, M. Sobota, Kajuhova 17
Tel. 21 667, blizu interneta

● nega telesa in obraza ● masaža cele-
ga telesa ● solarij ● sauna ● limfna
drenaža ● odprava gub z myoliftom ●
manikura ● umetni nohti ● pedikura z
masažo ● vstavljanje uhanov ● aroma-
tična terapija ● frizerski studio ● aku-
punktura ● zdravnik dermatolog

NEGUJTE LASE

Vse več nas je, ki si oko-
smateno lobanjo peremo po-
gosto, celo prepogosto, če so
dlake (lasje) mastni. Za pogo-
sto pranje las moramo izbirati
nežnejše šampone; pri pogo-
stem pranju je dovolj, če si la-
se šampuniramo le enkrat. Ze-
lo pomembno pa je tudi da si
ostanke šampona temeljito iz-
peremo.

Če imamo problematične
lase, jim izbiramo primeren
šampun in uporabljamo ustre-
zen regenerater; ne mislite, da
bo korist večja, kolikor več ga
boste uporabili. Če pa imate
normalne lase, ne uporabljajte
sredstev za poškodovane in
utrujene lase, kajti kompak-
tne snovi, ki jih ta sredstva vse-
bujejo, obremenjujejo normal-
ne lase.

Utrujeni lasje

Tudi najboljše nega bo da-
la malo haska, če boste lase
neprestano gnjavili s kemi-
čnimi preparati. Ogibajte se

prepogostih beljenj, trajnih
ondulacij, ščetk z ostrimi šče-
tinami in neakovostnih po-
ceni šamponov.

Cepljenje las

Dolgi lasje, naprimer do
ramen, zelo radi na koncu
razpokajo, se cepijo. To ni
nič čudnega, če upoštevamo
kako pogosto jih peremo,
razčesavamo, sušimo s suši-
cem, večkrat pa tudi zelo sla-
bo uporabimo navijalke. Pa
kljub temu je cepljenje moč
zaustaviti. Z redno uporabo
lasnega losijona bodo po
dveh treh mesecih koci las
dobili tanek zaščitni sloj, ki
jih bo ščitil pred poškodba-
mi.

Sušenje

Ker so mokri lasje še pose-
bej občutljivi, jih nikar takoj
po pranju ne »šokirajte« s fe-
nom. To je pomembno zlasti
za kratke lase. Mokre najprej

zdrgnite z mehko brisačo, ki
si jo potem zvijete kot turban
in pustite na glavi še deset
minut. Šele takrat je dovolje-
na uporaba sušilca, če nima-
te časa za naravno sušenje
las.

Krtačka za feniranje

Če želite ravne lase upora-
bite ploščato krtačko, a za
kodre so najprimernejše
okrogle ščetke. Lase sušite
najprej po dolgem in potem
poprek.

Pričesko začnite oblikovati
na vratu.

Zdravje iz redkve

Najbolj zdrava je črna redkev. Vsebuje natrij, kalij, mangan, vi-
tamine, nigrasin, raphanol, žveplene heterozide. Zaradi teh je peko-
ča in ima svojstven vonj.

Sveže nastrgano redkev z oljem in limonovim sokom jemo kot
solato. Ne smemo je soliti. Lahko pa nastrgani redkvi dodamo le
med in použijemo. Pomaga pri zaprtju, želodčnih zastopitvah, od-
pravlja neješčnost, koristi pa še bolnim jetrom in pri zdravljenju ne-
katerih kožnih bolezni.

Redkev lajša praznjenje mehurja in blaži napetost v trebuhu.
Zaradi tega jo uživamo pri vodeniki in obolenih ledvicah; zlasti je
koristna pri preprečevanju nastajanja ledvičnih kamnov in pri odpra-
vi težav z uriniranjem. V ta namen pijemo njen sok — zjutraj pred
jedjo in zvečer pred spanjem.

Sirup črne redkve naredimo tako, da jo na drobno sesekljamo,
še bolje pa je, če jo nastrgamo, prelijemo z medom in tako pustimo
tri do štiri ure. Potem jo ožmemo. Odrasli jemljejo dve do tri otoci
pa le po eno kavno žličko vsako uro. Če redkev kuhamo, ko zavre
dodamo meda za polovico količine vode in še enkrat prevremo. To
potem jemljemo (tekočino) vsako uro po eno jedilno žlico proti ast-
mi, za odstranjevanje sluzi v grlu in sapniku. Velikih količin soka
redkve ne smemo jemati, ker draži ledvice.

Za zdravljenje smemo jemati le svežo redkev, kajti postana iz-
gubi zdravilnost. Bolj je pekoča, bolj zdravilna je. Zdrobljeno seme
redkve ima antimikrobni in antitumorski učinek. Redkev zmlata v
kašo pomaga tudi pri zdravljenju glivičnih bolezni. Redkev je dobro
jesti takoj ko se v naši bližini pojavi kakršnakoli okužba.

Kuhajte z nami

Marmorni kolač

Marmorni kolač je izdatno pecivo, ki ga lahko režemo več dni.
Ostane sočen in rahel.

Zanj potrebujemo: 22 dag masla ali margarine, 25 dag sladkor-
ja, 1 vrečko vanilijevega sladkorja, 5 jaje, 40 dag moke, 1 vrečko pe-
cilnega praška, 5 dag rahlo praženih in zmlatih oršohov, 1/8 l mleka,
3 polne žlice presejanega kakava, 2 žlici sladkorja, za nožovo konico
cimeta, 3 do 4 žlice mleka.

Masčobo, sladkor in vrečko vanilijevega sladkorja penasto
umešamo, nato primešamo jajca drugo za drugim. Moko presejemo
skupaj s pecilnim praškom in orehi ter jo po žlicah zamešamo v zmes
masčobe, sladkorja in jaje. Nazadnje primešamo še 1/8 l mleka. 2/3
testa damo v dobro pomaščen in pomokan model s tulcem. Preostalo
testo (1/3) zmešamo s kakavom, sladkorjem (2 veliki žlici) in mle-
kom (3 žlice). Dodamo še nožovo konico cimeta. Kakavovo testo
stresemo na svetlo testo v modelu in ga z vilicami rahlo premešamo,
da dobimo pisan kolač. Pri tem pazimo, da v modelu z vilico ne po-
strgamo moke in masčobe z dna. Pečico segrejemo na 190 °C in pe-
čemo 50 do 60 minut. Pred koncem peke preizkusimo notranost ko-
lača z leseno palčko, ki jo zabodemo v sredino testa. Na palčki ne
sme ohraniti nič testa, potem je kolač pečen. Ohlajenega potresemo s
sladkorjem v prahu.

Presajena pljuča

Materi so vedno pripravljene
žrtvovati se za svoje otroke. Ven-
dar pa se o vsaki materi ne piše
toliko, kot se je pred kratkim pi-
salo o materi, ki je za svojega
otroka žrtvovala pljuča. Njen
primer se je zapisal v zgodovino
medicinske, in sicer kot prvi pri-
mer uspešne presaditve dela
pljuč živega darovalca. Presadi-
tev so opravili v medicinskem
središču stanfordske univerze.

Šlo je za 46-letno mater in
12-letno hčer. Otrok se je rodil
kot nedonošenček in je vsa leta
imel zelo slabotna in bolečna
pljuča. Zdravniki so letos ugotovi-
li, da bo dekletce živelo največ
še leto dni, hkrati pa so oklevali
s presaditvijo pljuč. Znano je na-
mreč, da otroci izredno slabo
prenesejo tovrstne presaditve, saj
so doslej za presaditev upora-
bljali pljuča umrlih darovalcev,
ki pa jih otroški organizem ne
sprejme. Dr. Vaughn Starnes je
zato sklenil, da bo poskusil s pre-
saditvijo pljuč živega darovalca,
in to z idealnega, z matere na
hčer. Presaditev je uspela. Mati
bo z enim pljučnim krlom živila
povsem normalno življenje, hčer
pa je rešila zgodnje smrti.

Presaditev organov živih daro-
valcev sicer niso nič posebnega v
sodobni medicini, saj presaditve,
denimo ledvic, potekajo rutin-
sko, presaditve pljuč živega da-
rovalca pa doslej še niso opravi-
li. Požrtvovalna mati, katere ime
ostaja pred javnostjo skrito, je
omogočila prvi tovrstni operati-
vni poseg. Če se bo izkazalo, da
je taka presaditev uspešna tudi
na daljši rok, potem bo teh po-
stopkov več. Ni namreč malo ne-
donošenih otrok, ki bi jim s pre-
saditvijo dela materinih pljuč
lahko rešili življenje.

Pariška moda v Soboti

Vsi, ki so radi lepi, imajo že nekaj dni v pomurski prestolnici pari-
ško modo. Da, prav ste prebrali — pravo pariško modo. Podjetje
BiM, ki se trudi ponuditi ne samo poceni, ampak tudi lepe in modne
izdelke, je v Kidričevi ulici (blizu avtobusne postaje) odprlo novo
prodajalno. Foto: Nataša J.

Moda spet v športnem stilu

Zanosna, športna in polna sprememb, takšna je športna moda, ki
se kaže v svoji najlepši luči. Moto sezone: kombinirati in spreminjati
v igrah brez meja. V ospredju pa so predvsem kombinirani za smuča-
nje in športna oblačila, ki jih imamo za zimske športe: na drsališčih,
smučiščih in podobno. Ta oblačila so primerna tudi za potepanje po
mestu.

Največ je dvodelnih oblačil, jakne iz različnih toplih materialov,
hlade z naramnicami potiskane z različnimi grafičnimi odtisi, rožami
in podobnim.

Tudi puloverji in puliji so narejeni iz goretxa in podobnih mate-
rialov, ki skrbijo, da oblačila ohranjajo človekovo temperaturo tudi
pri zelo mraznem vremenu.

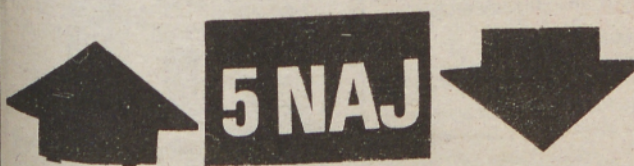
Barvne kombinacije so zelo zanimive, najbolj popularna je rde-
če-lilasta, poleg tega pa so poleg močnih barv modne tudi pastelne
barve.

VZDRŽEVANJE IN ČIŠČENJE ŠTEDILNIKOV

Trdo gorivo
Kurišče očistimo pepela. Štedilnikovo ploščo zdrgnemo s papir-
nim, po potrebi operemo z raztopino sode in premažemo z grafitom.
Medeninate in bakrene dele očistimo s primernim čistilom in osvetli-
mo. Osvetlilno kromene dele štedilnika.

Plinski štedilnik (mestni plin)
Z vlažno krpo zbršemo zgornji del, po potrebi umijemo z razto-
pino sode in dobro osušimo. Dele iz rjavčega materiala natremo z
oljem. Pečico pustimo po uporabi odprto. Rjave madeže od masčobe
in jedi odstranimo z jekleno volno. Uporaba ostrih predmetov (npr.
noža) je prepovedana.

RADIO MURSKA SOBOTA

Glasbena lestvica RMS.

1. Dolce far niente — Zoran Predin & Los Malacanas
2. Tonight — The New Kids on the Block
3. Ne odhajaj še — Magnet & Simona Weiss
4. Sum na srcu — Andrej Šifer
5. The Jocker — Steve Miller Band

Glasovnice — dopisnice — pošljite na naslov: Radio
Murska Sobota, Titova 29, 69000 Murska Sobota, s pripi-
som: za 5 naj.

Oddaja 21-232 je na sporedu RMS, UKV 87,6 MHz
ali SV 648 kHz, ob petkih od 18.00 do 19.00.

Ko se Murini delavci zapeljejo na izlet

Murini delavci lahko večkrat letno potujejo na organiziran izlet, za katerega poskrbi sindikalna organizacija, ki plača tudi del stroškov. Tako so krenili pred dnevi kar s 4 avtobusi v najstarejšo neodvisno državo v Evropi — Republiko San Marino. V programu dvodnevne izlete pa so imeli tudi ogled enega od znamenitejših italijanskih letovišč Rimini in kulturnozgodovinskih znamenitosti Ravene. Potemtkem to ni bil nakupovalni izlet, kot bi kdo morda mislil, čeprav so si lahko izletniki tudi kaj kupili, kajti tudi za to so imeli nekaj priložnosti. Toda pri oblačilih prodajalcem že niso imeli kakšnega večjega šefta, kajti Murini delavci imajo možnost kupiti kakovostno in tudi cenejše blago v lastni trgovini na obročno odplačevanje. Edino italijanske kavbojke so bile zanje mikavne, pa usnjene torbice, dežniki za 50,00 dinarjev, razne žgane pijače, morda tudi trenirke, kaj dosti drugega pa ne. Zato na mejnem prehodu cariniki z njimi sploh niso imeli dela. Najbrž so raje odkrivali prave švercarje v osebnih avtomobilih in drugih avtobusih, ki so se vračali iz Trsta. Morda je k temu pripomogla tudi vodička Karmen, ki jim je razložila, da so hodili v Italijo in San Marino predvsem zaradi ogledov, ne pa nakupovanja.

Dekleta za sladke trenutke

In kaj so torej videli? V Riminiju, kjer so prenočevali, kakšnih znamenitosti ni bilo na ogled, zanimiv pa je bil nočni utrip tega letovišča. Nekateri so ga preživele v zelo znanem disko klubu Las Vegas, drugi pa so se sprehajali ob obali in se lahko čudili, kako

so vzdolž ceste skoraj v vrsti stala mlada, brhka in simpatična dekleta, oblečena kar najbolj seksi in čakala na tiste, ki so bili voljni plačati lepe denarce za sladke trenutke nekje na skrivnem mestu. Marsikdo se je čudil, kako je mogoče, da snubijo moške tako javno. Nekateri menda zavoljo tega dolgo niso mogli zaspati, nekateri pa so se veselili in ponočevali že zato, ker so bili na sindikalnem izletu. Saj to je povsod tako, mar ne? Žal se je eni od potnic zgodila silno neprijetna stvar.

Med sprehodom po mestu sta se nenadoma pripeljala na mopedu dva mladeniča in eden ji je iztrgal torbico z dokumenti in denarjem. Tudi to je Italija!

Tukaj je zadnje počivališče enega največjih italijanskih pesnikov Danteja Alighierija, avtorja Božanske komedije in številnih drugih literarnih biserov.

Trgovca v San Marinu, ki je pozdravil Murine obiskovalce tudi s posebnim napisom, kar se mu je bogato poplačalo, saj so kasneje skoraj vsi pri njem kaj kupili.

Skoraj pri vrhu sanmarinske trdnjave, od koder je možno videti tako rekoč vso državo San Marino.

Pozdravljena, Mura, sredi San Marina!

Drugače pa je bilo v San Marinu, mestu in državi, ki je nekaj posebnega na svetu. Meri le 60,5 kvadratnega kilometra in šteje blizu 20.000 prebivalcev. Državica leži na pobočju 726 metrov visoke gore Monte Titano na meji italijanskih pokrajin Romagna in Marche. Od morja pri Riminiju je oddaljena kakšnih 15 kilometrov in vse skupaj je pravzaprav čudno, kako je lahko sredi Italije posebna država. To se je sicer videlo po zastavah, ki so plapolale na vrhovih trdnjave, pa tudi po drugačnih oblačilih milicnikov (svetlo modre barve) in morda še po čem, v bistvu pa ni dosti drugače kot v Italiji — ljudje govorijo italijansko, napisi so prav tako v italijanščini in uradno plačilno sredstvo je italijanska lira. No, ko stopiš skozi mestna vrata, te vseeno čakajo dokaj številna presenečenja. Murini izletniki so bili prav gotovo najprej presenečeni nad visoko tablico pred vodom v eno od prvih trgovin, na kateri je pisalo: MURA, Murska Sobota, benvenuti! Prav gotovo se je ta dobrodošlica temu trgovcu še kako splačala, saj je večina potnikov pri njem kaj kupila. Sicer pa so si ogledali baziliko svetega Marina, stolpe Rocca, Fratta in Montale, ki varujejo mesto, spomenik Garibaldiju in poseben prostor ali neke vrste areno, kjer vsakega 1. aprila in 1. oktobra z velikim ceremonialom ustoličujejo voditelja države (regenta). To funkcijo mora izvoljevali opravljati brezplačno.

San Marino je torej kljub vsemu samostojna in neodvisna država, in to že več kot 1.600 let.

Kot pripovedujejo legende, je bil njen ustanovitelj klesar Marin z otoka Rab, ki je prišel v Rimini, ko so tam gradili veliko mestno pristanišče. Sprejel je krščanstvo, nato pa se skupaj s svojimi soimisljeniki naselil na goratem pobočju Monte Titano in ustanovil občino, ki je po njem dobila ime San Marino. S sporazumom iz leta 1953 se je državica odrekla svoji denarni valuti in carinskim mejam z Italijo, ta pa ji mora zato vsako leto nakazati 150 milijonov lir prispevka.

Še k Danteju

Zelo zanimivo je bilo tudi v Raveni, kjer so si potniki Murinih avtobusov ogledali cerkvico s sarkofagom (grobo) enega največjih italijanskih pesnikov Danteja, stari mestni trg, čudovite mozaike v baziliki San Vitale in mavzolej cesarice Gale Placidie.

S tem je bilo uradnega dela iz leta konec. Pravzaprav jih je čakala še večerja v slovenskem gostišču na italijanski strani, kjer so lahko potrošili zadnje lire — kdor jih je še kaj imel. Plačati pa je bilo možno tudi z dinarji. Pa bodi dovolj, kajti kmalu nato, ko so se tako rekoč brez carinske kontrole prepeljali v domovino, so v glavnem vsi od utrujenosti zaradi dolge vožnje in vsega drugega zaspali ali pa vsaj zadremali. Obmolknili so tudi najbolj vztrajni nemirneži in saljivci.

Besedilo in posnetki: JOŽE GRAJ

SREČANJE

Blagajnik in vinogradnik

Jože Eljaš iz Bogojine je prišel do pokojnine s preštovanjem denarja. Šipel da kakovost in količino

Lahko je dandanašnji blagajnikom in vsem drugim, ki si služijo kruh s preštovanjem denarja, seštevanjem, odštevanjem in drugimi računskimi operacijami, saj tega ne delajo več »peša«, ampak z računskimi stroji.

»Jaz pa tem nisem povsem zaupal,« nam je povedal Jože Eljaš iz Bogojine, »saj sem pozneje še na klasični način preletel številke.«

Jože je kar 34 let delal z denarjem. Najprej je bil blagajnik v zadrugi v Bogojini, potem v

od službe. To je storil tudi zato, da bi sprstil delovno mesto za zaposlitev mlajšega kadra. No, občasno — v času dopustov — pa ga je mogoče še vedno srečati v blagajnikovi celici v Zvezdi. Na dobrega in natančnega sodelavca pač ne pozabljuje.

Jožeta smo obiskali pred martinovim. Popeljal nas je v vinograd, pravzaprav v vinski klet: novo in staro. Poskusili smo seveda most, ki pa je že postal vino. Z družino obdeluje vinograd, v katerem je okrog 2000 trsov rizičinga, šipona, muškata ottonela, opozoril pa nas je tudi na sorto šipel, ki je križanec rizlinga in šipona. Ta sorta daje vino, zelo

Jože Eljaš je dober gostitelj: ob obisku je ponudil izdatno malico, nato pa še »grozdn sok« iz sodov. Foto: S. S.

Martjancih, pa v Murski Soboti: 1969. leta pa se je zaposlil kot blagajnik v gostinskem podjetju Zvezda v Murski Soboti in bil tam vse do upokojitve 1987. leta.

»Moram se pohvaliti, saj so se poslovne knjige praviloma ujemale. Če pa računi niso »štimali«, potem sem napako iskal tako dolgo — često tudi doma — dokler je nisem našel. Ko sem delal kot blagajnik v kmetijski zadrugi, sem opravljal še analitiško službo: na karticah sem spremljal finančne obremenitve in dobroimetja kmetovalcev. Tedaj sem moral tudi često s kolesom po denar v Lendavo. Nekoliko boljše je bilo od 1969. leta, ko sem postal blagajnik v sobotški Zvezdi, saj do službe družbene knjigovodstva ni bilo daleč.«

Čim je Jože Eljaš izpolnil pogoje za upokojitev, se je poslovil

primerno za brizgance, ki pa jih Prekmurci tako in tako najraje pijemo. Sadike šipela je dobil v trsnici v Lopatincu v Medžimurju.

Škoda, ker ni bilo veliko časa za klepet, saj ga je čakalo delo, pa tudi družba ni bila tako sivilna, da bi se lahko oglašila pesem. Tedaj bi k razpoložljivi gotovo pripomogel tudi gostitelj Jože Eljaš, ki je dober pevec, zato je več kot 20 let pel v cerkvenem pevskem zboru. Pred drugo svetovno vojno je nastopal tudi v dramski sekciji prosvetnega društva. Spomnil se je kar nekaj iger, med njimi Revčka Andrejčka, pa Desetega brata. Jože je imel samo enega brata — Janeza — ki je žal že med pokojniki, bil pa je duhovnik. Sestra Marjeta pa je v Kanadi.

S. Sobčan

Le polovica lokalnih cest asfaltiranih

V soboški občini še vedno 27 vasi, ki niso povezane z asfaltom — Bo tretji občinski samoprispevek rešil probleme?

V soboški občini, kjer je skupno kar 1506 kilometrov javnih cest, je cestno omrežje zelo razvejeno in marsikje še ne dovolj urejeno. Podatek, po katerem je od 610 kilometrov kategoriziranih cest asfaltiranih le blizu 360 kilometrov, od 479 kilometrov lokalnih cest je asfaltiranih 236 kilometrov in da je v občini še vedno 27 vasi, ki med sabo niso povezane z asfaltno prevleko, je dovolj zgovoren. In če k temu prištejemo še 5 maloobsejnih prehodov z Avstrijo, ki nimajo asfaltnih povezav, je podoba o nezavidljivem stanju okrog polovice kategoriziranih lokalnih cest, ki postajo že ovira za hitrejši gospodarski in družbeni razvoj soboške občine, toliko popolnejša.

Zato si veliko obetajo od sprejetja tretjega občinskega samopriskpevka, s katerim naj bi pokrili velik del stroškov za obnovo cestne infrastrukture. V srednjeročnem obdobju 1991 — 1995 bi na ta način posodobili več kot 72 kilometrov lokalnih cest na 25 odsekih, uredili mostove v Pečarovecih, Kušanovcih in Krplivniku, del denarja pa bi porabili za ponovno asfaltiranje 30 kilometrov cestnih odsekov, ki so močnejše naleti.

Računajo, da bi ob pomoči krajevnih skupnosti zbrali v naslednjih petih letih v povprečju 12 odstotkov denarja ali 14,5 milijona dinarjev. Približno toliko naj bi dobili iz republiških sredstev za manj razvita in obsejna območja, iz združenih sredstev gospodarstva čez 71,4 milijona dinarjev, z občinskim samopriskpevkom pa nekaj nad 32,3 milijona dinarjev.

M. Jerše

Trgovina

ALOJZ FERČAK,

Renkovec 70, vam svetuje.

KUPUJTE PRI NAS!

● umetna gnojila in krmila po konkurenčnih cenah

● ves kmetijskoreprodukcijski material

— Odprto neprekinjeno!

— Pokličite nas po telefonu št. 72-196 (zvečer)

KUPUJTE PRI NAS!

Dom v Baški za pomurske otroke

V Otroškem domu Daneta Šumenjaka v Baški na otoku Krku je letos poleti med 17. junijem in 17. septembrom letovalo in obiskovalo šola v naravi 2.506 pomurskih otrok.

Desetdnevno življenje v tem prelepem okolju je s prevozom stalo le 1.200 dinarjev. Čeprav dom nima nobenih dotacij, je sezono uspešno sklenil, je povedal dolgoletni upravnik Bojan Nemec. V preteklem letu so opravili veliko obnovitvenih del. Naslednje leto, pred sezono, pa naj bi obnovili fasado in opleskali vse lesene površine na objektu, ki ima zmogljivost nad 250 postelj.

Dom v Baški deluje že od leta 1958 in, kot kaže, bo tudi v naslednjih letih za mnoge pomurske osnovnošolce edini stik z morjem. Zato bo treba v prihodnje dom oskrbovati, da ne bo začel propadati. Prav gotovo je za dom pomembno, da je že nekaj let vključen v dejavnost Centra za socialno delo v Murski Soboti, ker je tako vsa skrb bistveno drugačna, kot je bila prej, ko so z njim gospodarili honorarni delavci.

Franci Klemenčič

Ljudska obrt dopolnjuje turistično ponudbo

Turistično ponudbo v Pomurju je s prodajo poslikanih lončenih izdelkov popestril tudi zasebnik — sicer slikar, Milan Maučec. V bližini hotelov Termal in Ajda ob glavni poti v zdravilišče, prodaja v zasebni trgovini izdelke znanih filovskih in drugih prekmurskih lončarjev, ki jih še pred »žganjem«, nekatere pa tudi pozneje, poslika s prekmurskimi motivi.

Trgovinica Milana Maučeca se tako vključuje v nekatere že utečene programe ponudbe iz-

delkov ljudske obrti v Pomurju. Hkrati pomeni gospodarsko organiziranost — povezanost izdelovalcev — lončarjev, lju-biteljških slikarjev »ljudskih«, za krajino značilnih motivov v dejavnost turistične ponudbe s prodajo v lastni režiji. Kot taka je tovrstna ponudba učinkovit pristop in jamstvo za uspeh oživljanja ljudske obrti v Pomurju. Slednje potrjujejo številni kupci, med katerimi jih je največ iz sosednje Avstrije.

Boris Hegeduš

Milan MAUČEC pred svojo trgovino, kjer prodaja lončarske izdelke, poslikane s prekmurskimi motivi.

ZVEZDA NAMESTO KRIŽA

— Med našim potovanjem skozi Kančevce smo postali pozorni na tamkajšnji pokopališki zvonik, saj na njem ni običajnega križa, ampak šesterokraka zvezda. Svođa Kukeča nam je povedala, da so lida Kološa nam je povedala, ki zvezdo prenesli s stare kapele, ki je bila dotrajala in so zato krajani je bila dotrajala in so zato krajani Kukeča in Kančevci 1901. leta zgradili novo »stabyok«. Po združenih družbenih spremembah zvezda (zlasti peterokraka) mnoge moti, očitno pa je počelo kar tako zamenjati s križem. Tudi šesterokraka Davidova zvezda (znamenje židovstva) ostaja na kančevskem zvoniku, čeprav tam žive predvsem pripadniki evangeličanske cerkve.

Foto: S. S.

ŽE S TREMI MESECI NA 2864-METRSKEGA OČAKA

Oboje, nagon po osvajanju in ljubezen do gora, je tisto, kar tu di ravnic žene navzgor — h gojim skalam, klinom, navezam, v svet ledu, snega, plazov, na vrto glave višave, sončne vršace, v meglo ovite vrhove. Baligačevi/Dimekovi iz Beltincev že vedo. Spoznali smo jih pred skoraj letom dni, pravzaprav pred dvema oz. tremi desetletji. Pisal se je 14. december 1961, ko je naš tedanji predhodnik, Pomurski vestnik, priobčil poročilo, naslovljeno: 25-letna Lilika Baligač iz Beltincev 250 ž trikrat na Triglavu; in potlej 10. oktobra 1969 Vestnikov portret: Lizika Baligač — planinska mama.

Na nebu zvezde že žarijo. v dolini tih slap šumi, bolj srca kot noge hitijo, ko nas budilka prebudi.

Mirko Dimek-Baligač! Le kdo od priletnjših Beltincev in okoličanov se ga ne spomni? Njegova zapuščina niso le zapiski, beležke, dnevniki, je zlasti tradicija hribolazništva, planinjenja, je žlahtni vzorec za zdrav duh v zdravem telesu in še mnogokaj. Njegova zvesta spremljevalka in življenjska družica se čisto zamisli in takrat, če ujamete pravi trenutek, zveš, kako sta nekdanj, ko še ni bilo naraščanja, prebila noč na planem, v skalni razpoki, na enem od triglavih ledenikov in doživljala eno najlepših, če ne sploh najlepše svitanje v gorah.

Sleherni vzpon je kajpak doživetje zase. »Se ne da izraziti, treba doživeti,« na kratko sklepe, s pogledom uprtim v množico

co slik, kjer je upodobljena enkratnost/neponovljivost beltinskega gornišstva. Seveda ni primerno življenje z alpinizmom iz časov legendarnih Hillaryja in Tenzinga, ki sta se povzpela na slovi Mount Everest, tudi ne s plezalnimi podvigi Reinholda Messnerja, prvega zemljana, ki se je zavihtel na vseh 14 osemtisočakov, prav tako ne z zgodovinskim naskokom na najtežjo steno Anapurne Lhotse slovenskega alpinista Toma Česna, in tudi ne z vsem, kar so osvojili in osvajajo Viki Grošelj, Marija Štremfelj in številni drugi. Pa vseno. Vsakoletni 11. oz. 14. september, ko je Dimek slavil rojstni dan, so triglavani iz Beltincev preživeli na vrhu 2864-metrskega očaka; planinska mama okroglo 20-krat, Elizabeta (Lilika), ki je danes zaposlena v vzorčnem oddelku Murinih ženskih plaščev, 23-krat (prvič že s tremi meseci!) in Zinka, ki je trgovka v Potrošnikovi blagovnici Ravenka, 13-krat (prvič že z 11 meseci!). Elizabeta povzema pripoved očeta in matere: »Sedela sem v pleteni košarici z dvema odprtima, skozi kateri so mi bingljale noge. Bila sem toplo oblečena, zavita v plašček s kapuco.« Zinka: »Spominjam se spomenika padlim borcem v Vratih pri Aljaževem domu, ki je bil za naju vselej neke vrste gugalnica. Tam sva se zjutraj najraje gugal.«

Ti kline tolkel boš, jaz mazal bom smuč, ti stene boš po tleh dajal, jaz pa bom beli sneg oraj.

Krepak pogum in trdna volja, pri plezanju pomagata, gotovo je, da mila jera ni ne za hrib in ne v skale.

(Iz Gorniške)

Lilika z Dimekom in planinsko mamo nekoč.

Vedno znova smo pri Dimeku. »Prehitro je preminil, da bi mogli še naprej skupaj doživljati.« z žalostjo veleva Elizabeta, ki ne bo nikdar pozabila, kako sta jo z očetom nekajkrat kar sama mahnila na Triglav. »Recimo tedaj, ko je nekje na Kredarici z vedrega neba silovito zagrmelo, vsul se je dež, poldenelo je in zjutraj sva se lahko prebila iz koč in naprej samo s sekanjem stopinj — utiranjem poti kot po ledenih stopnicah. Čeprav dodobra premazena in zelo utrjena sva uspela priti na vrh. Bilo je svojevrstno doživetje, izkušnja, ki se pominj — in to je hkrati zadnje, kar se mi je vtisnilo v spomin.« Znal je duhovito pripovedovati in romantično opisovati, čeprav so bila tovrstna popotovanja dovolj zahtevna in naporna. In vedno sta šla na pot, Mirko in Elizabeta, s kolesi. In vedno vse s sabo. »Torej večino hrane, ponavadi kolač domačega kruha in prežganje, gorilnik in podobno. Kjer se je dalo ustaviti, sva zakurila, zavrela vodo, vsula prežganje, malo posolila in že je bila juha. Se kruh, čeprav star, sva narezala vanjo in že sva se mogla okrepčati. Skromni smo bili, ja, skromni.« Oprema, obteka in podobno, pa večidel narejena doma. Če so se kdaj znašli v življenjski nevarnosti? O, ja, ko je bila nevihta ali se je vsul plaz, takrat so se ponavadi večkrat iskali, pa k sreči kaj hujšega ni bilo. »Kolesi sta na podstrešju, košarica pa se je nekje izgubila,« pove beltinska planinska mama in pripomni, da je bilo nekoč že vse, kar zadeva njihovo planinjenje, urejeno. A so prišle razstave, vsakešni obiski in marsikaj se je porazgubilo.

Zavriskaj in zapoj, preljubi stanje moj, ku toliko haš od koč preč, začeli te ne bojo več.

Kljub vsemu pa žlahtnost gorniškega izročila v rodu Baligač/Dimek ostaja. Na Triglav so se povzpeli tako Elizabetini kot Zinkini. Obe radi nagovarjata bližnje in daljne sodelavce, znance, prijatelje, naj se opogumijo in krenejo vsaj na manjše vrhove. Nekaj sta jih uspeli pridobiti. Tudi s svojimi bosta se šli. Žal — vojta sicer je, ni pa časa, denarja...

Zato pa le pojdemo na gore, kjer radost in veselje nam krepí srce.

(refren Gorniške) Branko Žunec

Spodnji Kamenščak

Še letos kabelska televizija

Sistem kabelskega prenosa satelitske televizije so v mestu Ljutomer začeli graditi že lansko leto. Tako ima večina mesta ta sistem že urejen, te dni pa ga končujejo tudi v naselju Stročja vas. Na zadnjem zboru krajanov pa so se za sistem kabelskega prenosa satelitskih programov odločili tudi v naselju Spodnji Kamenščak. Pogoj za gradnjo je bil, da se najmanj 80 gospodinjstev odloči zanjo, po končanem zbiranju prijav in podpisov pogodb pa so v krajevni skupnosti Ljutomer ugotovili, da se je prijavilo kar 85 gospodinjstev. Že ta teden naj bi začeli s trasiranjem in izkopom jarkov za polaganje kabla, z deli pa naj bi v celoti končali do konca letošnjega leta, ko bodo vaščani lahko sprejemali satelitski spored. V prvi fazi bodo lahko videli vseh šest jugoslovanskih programov in 7 satelitskih, v pripravi pa so že načrti širitve še za 6 satelitskih postaj.

Krajanji bodo za priključek morali plačati 6.000,00 dinarjev, in znesek poravnati v 10 mesečnih obrokih, izvajalec del pa bo Obrtna zadruga Ljutomer.

D.L.

KAPELSKO SREDIŠČE UREJENO

Krajevna skupnost Kapela je v letu 1990 uspela uresničiti kar precej načrtovanih nalog, pa tudi take, ki jih prej niso načrtovali, a so bile nujne.

Med najpomembnejše opravljene naloge spada urejeno križišče v središču Kapelskega Vrha. Ker so urejali in asfaltirali cesto, so se odločili, da bodo hkrati uredili tudi avtobusne postaje — lažje je namreč urediti postajališče hkrati s cesto, kot pa da bi čez leto ali dve spet razkopavali asfalt.

V središču naselja Kapelski Vrh so uredili dve avtobusni postaji, financirali pa so ju s sredstvi krajevnega samoprispevka. Ker so jim izvajalci (Cestno podjetje Murska Sobotna) to naredili hkrati s cesto, so bili stroški nekoliko manjši. Avtobusna postaja je bila prej na nepravem mestu, saj je bila skorajda v križišču. Sedaj je bolj oddaljena, nasproti trgovine so odstranili tudi nekoliko hriba, vendar jim naga-

Središče Kapele bi bilo še lepše, če bi poleg avtobusnih postaj uredili tudi zadrugi dom.

Jezijo se čakajoči potniki, še bolj pa šoferji avtobusov, kajti nekateri brezvestnezi parkirajo svoje avtomobile ali tovornjake kar na prostoru, ki je namenjen za avtobusno postajališče.

Središče Kapele pa ne bo ime- lo prave podobe, dokler ne bodo

uredili zadrugi doma. Upravljalce je še vedno Svoboda Kapela, društvo pa deluje le še na papirju. Lastnik zgradbe je občina, koristi pa jo Mercator Sloga za skladiščenje blaga. Vprašanje je le, kdo od teh jo bo obnovil?

bbp

Srečanje s Karolino Kolmanič

Zveza kulturnih organizacij občine Gornja Radgona je skupaj z občinsko matično knjižnico Gornja Radgona pripravila srečanje s književnico Karolino Kolmanič in predstavitev njene devete knjige Srebrno kolo.

Srečanje je bilo v torek, 6. novembra, v dvorani glasbene šole. Ni nas bilo veliko, vendar je bilo srečanje prisrčno in domače, tako kot je lahko le srečanje s prijateljem in z rojakom, na katerega smo upravičeno ponosni.

Ob spremljavi citer in prebiranju črtic smo spoznavali novo knjigo Karoline Kolmanič Srebrno kolo, ki jo je avtorica z ljubeznijo posvetila mladim bralcem. Zal teh na srečanju ni bilo, čeprav smo razgovor z avtorico organizirali ob 17. uri in obvestili tudi šolo.

Vsi, ki smo bili s Karolino Kolmanič, pa smo se ob spoznavanju njene knjige razvedrili, v sponinu poromali v lastno mladost, tudi oči so se nam tu in tam orosile. Vsega po malem, kot je dejala avtorica ob izidu knjige.

V sproščenem razgovoru smo s Karolino Kolmanič prehodili njeno življenjsko pot in odkrivali nagibe, ki so eno najplodnejših slovenskih književnic vodili v svet literarnega ustvarjanja.

S svojo neposrednostjo in vedrostjo je sama veliko prispevala k temu, da je srečanje uspelo in da smo se še dolgo po uradnem razgovoru zadržali z njo. Veliko nas je srečanje izkoristilo tudi za nakup njene knjige. Prodajo knjig je v dvorani glasbene šole pripravila radgonska knjigarna, avtorica pa je knjige tudi podpisovala.

S pesmijo so pevke Zenskega pevskega zbora Manko Golar Karolini Kolmanič čestitale ob njenem življenjskem jubileju. Pesem je ta večer še nekajkrat zadonela in tedaj smo se pevkam skupaj z gostjo pridružili vsi.

Polni prijetnih vtisov smo se z obljubo, da se ob izidu naslednje knjige ponovno srečamo, razšli.

Skoda, da gredo ti drobni, a kulturno bogati dogodki mimo velike večine ljudi. Kaže, da plakatov, ki vabijo na literarna srečanja, koncerte, gledališke predstave, dneve domačega filma in podobne prireditve ne vidimo ali nočemo videti. Obisk na teh prireditvah je tako skromen, da ima slab obitek peščica obiskovalcev, še slabšega pa seveda nastopajoči. Tako je bilo namreč tudi v petek, 9. novembra, na koncertu pihalnega orkestra milice iz Ljubljane.

Marija Sedivy

ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE

TEKSTIL
DEKOR

M. GORZA 62311 NOČE,
Stara cesta 42
Telefon: (062) 611 062

- velika izbira uvoženih čipk za zaves
- izdelava po naročilu
- konkurenčne cene in ugodni plačilni pogoji

Pričakujemo vaš obisk in prepričali se boste o kakovosti naših izdelkov

ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE • ZAVESE

LIMONA SPET OBRODILA — Pavel Ferencek s Kobilja je pred leti prinesel z morja sadiko limone in jo zasadil v zemljo v večji leseni posodi. Ker je z njo skrbno ravnal — poleti je bila na dvorišču, pozimi pa na toplem v stanovanju — jo gojil ter zalival, je ne le lepo (z)rasla, ampak daje tudi sadeže: limone seveda. Te dni, ko smo jo slikali, jih je bilo na njej kakih dvajset, nekaj še zelenih, opazili pa smo tudi cvetove — znanilce novih sadežev, čeprav je težko verjeti, da bodo uspešni. Lastnikov tast Peter Šabjan, ki je na sliki, pa nam je povedal, da limone za čaj ne potrebuje, čeprav je star 72 let, rajši vrne kupico vinca.

Foto: Š. S.

Vsak ponedeljek se sestanejo zdravljeni alkoholiki

V Gornji Radgoni deluje že več kot 15 let skupina zdravljenih alkoholikov, sestajajo pa se vsak ponedeljek popoldne za dve uri v Zdravstvenem domu v Gornji Radgoni. V skupini, ki jo vodijo tri terapevtke, je vedno okrog 15 zdravljenih alkoholikov. Na sestankih se pogovarjajo o svojih težavah in načrtujejo življenje brez odvisnosti od alkohola. Ozdravljeni alkoholiki ugotavljajo, da naša družba premalo poskrbi za to, da bi javnost več vedela o posledicah alkoholizma, pa tudi cene brezalkoholnih pijač so previsoke.

Franci Klemenčič

50 mopedov SI
PIAGGIO
s čelado
AVTOIMPEX

20x Alfa Romeo
33

1x 1.000.000 DIN
2x 500.000 DIN
10x 100.000 DIN

Novoletni
3x3
PRVO
ŽREBANJE
16. 12. 90

Prižgali smo svečke

V četrtek, 1. novembra, smo praznovali dan mrtvih.

Spomnili smo se dragih pokojnih in vseh, ki so žrtvovali svoja življenja za našo svobodo. Na grobove smo prižgali sveče in jih okrasili s cvetjem. Molče smo zrl v trepetajoče plamenčke in v mislih bili pri dragih pokojnih. Mnogi so nas zapustili veliko prezgodaj. Kako radi bi bili še med nami! Ravno tega dne se človek najbolj zave, da je njegovo življenje prepleteno z radostjo in z bolečino, in kako minljivo je vse. Žalostno je pogled na grobove, ki se tega dne šibijo pod težo razkošnega, drugega in bahavega cvetja, med letom pa se nihče ne zmeni zanje. Nekateri v tem kar tekmujejo. Ni važno materialno bogastvo, važen je namen, oziroma spomin na naše drage. Majhna svečka, ki je prižgana z ljubeznijo in s spoštovanjem, ali ni to največ vredno? Prižgali smo jih tudi padlim partizanom na soboškem pokopališču, katerim v spomin je postavljen spomenik. Z njihovimi grobovi je posejano mnogo gozdov; za nekatere sploh ne vemo. Tega dne pohiti k njim naša hvala in misel. Z mislijo pa želja, da bi lahko živeli z nami v svobodi, katere pa žal danes mnogi ne znajo ceniti.

Klavdija Šek, 8. a,

OŠ Edvard Kardelj, M. Sobota

Ozrem se po pokrajini in vidim, da se narava počasi pripravlja na zimski počitek. Orumenelo listje odpada in golo vejevje sili v turbo, megleno nebo. Preorano polje čaka, da ga prekrije sneg. In v tem času praznujemo dan mrtvih. Na pokopališču se zbere mnogo ljudi. Grobove okrasijo s prekrasnim cvetjem in prižgejo veliko sveč. Ponavadi pa slana in mraz kmalu uničita to razkošje. Prav bi bilo, da bi se večkrat spomnili na umrle in skrbeli za njihove grobove.

Ta dan nas sili k razmišljanju o minljivosti življenja. Življenje je kot goreča sveča. Že rahla sapica jo lahko ugasne.

Sandra Bergtze 8. a,

OŠ E. Kardelj Murska Sobota

Moj najljubši kotichek

Sedim na klopi pod orehom. Veter pihlja in ptice pojo. Včasih švigne mimo avtomobil, da se potem dvigne prah in se širi neprijeten vonj po raznih izpušnih plinih. Naš pes leži v utici in gloda kost, jaz pa sedim in razmišljam. Včasih se igram s prijatelji in takrat mi je lepše, ker nisem tako sam. V družbi prijateljev mi

dan pod orehom hitro mineva, kadar sem pa sam, se zabavam po svoje. S psom se igram tako, da ga lovim po travi. Včasih pri-skočijo tudi mucke in takrat je zabavno, ko se podijo, skačejo ena čez drugo, jaz pa nasmejan spremljam igro. Pod orehom je vse polno listja. Orehi padajo z drevesa in marsikateri mi pade na glavo. Včasih rezljam strahove iz buč, da potem noter vtaknem svečo. Tudi s tem si krajšam čas. To je najbolj zabavno. Nestrpo čakam, ko se spusti mrak, da bom prižgal svečo. Nekateri otroci se tega bojijo. Tako se bojijo, da zbežijo. Jaz pa se smejem, da sem čisto trd od smeha. Tudi pes Lisko se tega boji.

Večer je najlepši, kadar vzide luna. Ves preveč opazujem zvezdo, ki miglja, toda to ni zvezda pač pa avion. Pečem kostanje ali tudi krompir, kar je zame največja poslastica. Sveča v buči prasketa, kot bi prižgal vžgalico.

Klop pod orehom je zame najljubši prostor. Tu se najraje zadržujem.

Daniel Ivanič,

7. a OŠ Bakovci

MUCA MARADONA

Ze dolgo sem si želela mu-co. Končno sem jo dobila od sošolke Mojce, ki ji je dala tu-di ime, in sicer Maradona. Je sivo-rjave barve in ima srednje dolgo dlako. Rada se igra z mano in bratom Janezem. Mama pa je huda, če Marado-na s kremplji trga rože. Pono-či ima prostor v kuhinji. Ko me ni doma, odide skozi okno k sosedu. Upam, da mi je ne povozi avto.

Anja Andrejč, 2. b,

OŠ Kapelski vrh

Reka je pripovedovala

Izviram visoko v gorah, v razpoki. Tečem po skalovju v dolino. Pot me vodi mimo gozdov, polj, vasi, mest, tovarn, mostov...

Bila je nevihta. Voda je postala umazana in je vzvalovila. S seboj sem nosila drevesa, odpadne snovi iz tovarn in poljske pridelke. Tudi vodne kače so plavale v meni. Zabe in žabice so se trdno z raki držale plavajočih debel. Hitro sem tekla svojo pot naprej. Pritekla sem do hidroelektrarne. Ko so delavci elektrarne videli, da sem zelo onesnažena, so postavili filtre. Iz njih je pritekla čista voda. Oživel je življenje v meni in ob moji poti. Otroci so se veselo igrali. Ljudje so se sprehajali in sonce je zopet veselo zasijalo. Tudi ptice so veselo letale in prepevale.

Oh, kako bi bila vesela, če bi bila res spet čista!

Janez Cigut, 3. c,

OŠ Edvard Kardelj, M. Sobota

Intervju z Neco Falk

Pred dnevi nas je obiskala Neca Falk, ki je odpela Maček Muri. Dosti napora je potrebovala, da nas je ogrela (da smo sodelovali). Očitno smo preveč zadržani v Prekmurju. Sedaj pa vidimo, da je lepo, če se lahko spro-stimo in sodelujemo nastop. Rada je privolila v intervju, ki ga je izvedel 8. a ob radovednem prisluškovanju drugih učencev.

Kako se počutite v naši družbi?

Neca Falk: »Fino.«

— Kakšno glasbo imate radi?

— »Rund, R.D.M.C.«

— Radi plešete?

— »Kakor kdaj.«

— Imate tremo pred nastopi?

— »Prej sem imela, sedaj več ne.«

— Kako dolgo že poje?

— »Preveč.«

— Ste izdali kaj podobnega kakor Maček Muri?

— »Da, Zlata Ladja, Zdravilo za Sirah.«

— Kako naj razumemo Mačka Murja?

— »Mačka zgodba v mačjem mestu.«

— Ste imeli tudi v tujini nastope?

— »Da, Švedska, Madžarska, Italija, Avstrija itd...«

— V Švedski pa mi je bilo najlepše.

— Želim vam še mnogo uspehov in hvala lepa za ta kratek pogovor!

— Hvala lepa tudi vam.«

Rosana Radikon in preostali iz 8. a,

OŠ Drago Lugarič, Lendava

Zmaga

Velenju

Biha je sobota, dan, ko je bilo v Velenju republiško prvenstvo v teku. Tam smo se zbrali tudi vsi najboljši učenci iz Pomurja, ki smo zmagali na občinskih kroših.

Proga se je začela na igrišču, nato je vodila skozi gozd in ob ro-bu spet nazaj na igrišče. Najprej so tekli mlajši mladinci in mlad-ke na 2000 metrov dolgi progi, na-to pa smo bili na vrsti starejši pioni-ri. Preteči je bilo treba 1000 metrov. Počasi smo se zbirali na startu. Prvič sem bil na tako veli-ko tekmovalcev. To me je veselilo, bil pa sem tudi zelo nemiren.

Zadnji dve minuti do štarta sta bi-li tako dolgi kot dve uri. Končno je starter pokazal, naj se priprav-imo in čez nekaj trenutkov ustrelil s pištolo v zrak. Biho nas je okrog 80 tekmovalcev in vsi smo zdrveli, kolikor smo mogli. Na začetku je bila nepopisna gneča. Komaj sem se prebil skozi, med hitrejšimi tek-movalci. Bučno navijanje gledal-cev nas je vodilo iz gozda. Kmalu sem se prebil na drugo mesto. Sa zadnji zavoji in majhna vzpetina nas je vodila do vhoda na igrišče, kjer je bil cilj. Tu se je začel hu-boj za prva mesta. V mišicah mi nogah sem začutil bolečine, toda sklenil sem, da dam vse od sebe.

ln že sem tekkel prvi, drugi tekmo-valet pa mi je sledil z nekaj kora-ki zaostanka. Bilo je še nekaj me-trov do cilja. V kolonih sem čutil, kako se mi kolena čedalje bolj si-bijo. Vendar sem vzdržal. Po zvo-čniku sem zaslišal svoje ime in skoraj nisem mogel verjeti, da sem zmagal. Saj to je zame naj-večji uspeh doslej! Z veseljem sem stopil na najvišjo stopničko, kjer so mi podelili medaljo, priznanje in nagrado. Upam, da bom še kdaj ponovil takšen uspeh.

Jože Kolar, 8. a,

OŠ Rogasovci

Ob dnevu mrtvih sva s sestro prižgali svečke in položili cvetje na grobove — Narisal Darko Rajtman, 1. a (PB), OŠ Križevci pri Lutomeru.

»Na Poljskem smo,« pove možki v karirastem plašču. Jetniki se vznemirijo. Nekateri silijo k lini ali gledajo skozi špra-nje.

»Bog daj, da bi čimprej prispeli na cilj! Da bo konec trpljenja in konec umiranja. Da bomo zopet ljudje,« pravi stavec krhkega glasu. »Ljudje nikdar ne bomo več. Zanje smo mrčes. ki ga je treba iztrebiti,« se sliši iz kofa.

»Neosnovana misel! Nemci vendar ne bodo vozili tisoče in ti-soče ljudi na drugi konec Evrope, da jih tam pokončajo. Škoda bi bilo za vagon, ko pa jih niti za prevažanje svojih vojakov nimajo dovolj. Pobili bi nas lahko tudi doma na Madžarskem, hitreje in brez večjih stroškov. Na prisilno delo nas peljejo. Nemški vojni stroj potrebuje delovno silo. Ker svoje nima, si jo vzame tam, kjer se mu ponudi priložnost,« ugovarja nekdo nadvse prepričljivo.

Moževse besede so tako tehtne in lepe, da mu skoraj vsi jetniki pritrjujejo.

»Kaj pa otroci? Ali peljejo tudi te na prisilno delo?« se oglasi nekdo, a mu nihče ne odgovori.

Tedaj vstane starejši gospod in vseučiliški profesor, ki je do-slej tiho sedel na tleh, in reče: »Ne pričakujte preudarnosti od nara-do glasbenikov, mislecev in sanjačev! Nemci so vse prej kot trezno misleči narod. Da si rešijo dušo, so nekoč pohiteli za nazadnjaškim Lutrom, se razkrali na dvoje in se v svojem fanatizmu skoraj iztrebi-li. Zdaj se je cirkus ponovil. Razlika je le ta, da si zdaj ne rešujejo duš, ampak si skušajo ohraniti svojo čisto tevtonsko kri. V bistvu je isto. Tepli pa se bodo v si, vji nemški doslednost, dokler jih drugi ne bodo prisilili na kolena. Zato ne pričakujte od njih treznosti, od zgodovine pa čudeža!«

Profesorjeve besede so naredile na jetnike tako globok vtis, da so povesili glave in zamišljeno molčali.

V času, ko srečni ljudje sedajo h kosilu, je vlak zmanjšal svojo hitrost — se kmalu ustavi in potem ritensko pripeljal na veliko posta-jo.

Postaja je polna esesovcev z brzostrelkami in z nemškimi ov-čarji, v skrbno prikojenih uniformah in kot kamen mrzlih obrazov. Mirno, zadržano, podobni malikom in brez vsakršnega mešavanja skrbijo za red. Njih telesna navzočnost zadostuje, da teče nacistični stroj brezhibno. Sužnje priganjajo rablji in valpti, ki so jih izbru-hale nemške ječe zločincev. Močni kot biki, s ploho surovih besed, s pasjimi biči in s pestmi gonijo kapojo pred seboj nesrečno judov-sko rajo. Odred se navsezadnje le zatakne, da ga ne kletvice, ne brce in ne pasji biči ne morejo spraviti naprej.

Glattstein se počasi pomakne pred dva »sodnika, ki odločata o nadaljnji usodi jetnikov. Starec pred njim, ki od slabosti komaj premika noge, mora na levo. On križa s »sodnikom« pogled in gre na desno.

Vrsta se po »sodbi« zopet hitreje pomika. Soparno je in obla-čno, zrak težek kot svinec, gost in nasičen s smradom, ki sili člove-ka na kašelj. Zaradi strahotnega smrada v vagonu je bil zrak na prostem le spočetka čist in zdrav, vsaj zdelo se jim je, da je čist in zdrav. Zdaj pa vedno bolj zaudarja po mrhovini, po ožganem mesu, po žarki masti, po scvrtem mozgu, po nečem nepopisno gnusnem. Prekleti kraj! Niti pičev ni nikjer.

Sojetniku na njegovi levi, ki je skril zlatnino v šive pri suknjici, je žal za priljago, ki jo je moral pustiti v vagonu. On niti ne skrbi ni-ma, prtljage ni imel, kruh in meso je pojedel že spotoma, samo žej-a ga muči.

Zaradi svoje velike postave vidi prek glav sotrpinov. Tam so stražni stolpi z reflektorji in esesovci, oboroženimi s strojnimi pu-skami, bodičas-ta žica, širok jarek, napolnjen z umazano vodo, in ži-ca, nabita z električnim tokom visoke napetosti, na plotu pa napis

ACHTUNG TOD! Pod napisom je mrtvaška glava z dvema prekrži-nima kostema, grb svetloolik in svetloolikih arijskih zločincev. Glattsteina spreletava srh

Prispela jetnike naženejo v velik prazen prostor. Sesti je pre-povedano tudi na gola tla. Vode kljub strahotni žeji še niso dobili. Kapo jih v prisotnosti esesovcev spušče, če ima kdo med njimi spolno bolezen. Morajo se sleči in zmetati obleke v en, perilo v drug kot. Vsi, ki so skrili pod šivi zlatnino in dragulje, se obirajo, a si ne morejo pomagati. Nage jih kapojo s sunki in psokami naženejo v kopalnico pod prhe. Pod prhami jih je že toliko, da se ne morejo niti ganiti, toda s pestmi in brkami jih natlačijo v tesen prostor še več.

»Po kraljevski kopeli boste dobili čaj z rumom in holandsko pecivo,« jih zasmehuje kapo in spusti vodo nanje.

32

Glattstein se napije, si umije po smradu zaudarjajoče roke in za silo spere kri z uhljev in z obraza.

Voda je mlačna in skopo odmerjena, gneča pod prhami tak-šna, da se ne morejo umiti. Komaj da so si zmocili lasišče in si po-gasili žejo, že morajo na zborna mesto. Pasji biči jim pokažejo smer in pospešijo tek. Vedno in povsod odloča naglica. Glattstein ne more razumeti, zakaj se jim tako strašansko mudi. Ko bi bila na-glica potrebna in koristna, pa se nikamor ne ganejo. Tudi zdaj stoji-jo brez vzroka in nagi na dežju. Po dolgem čakanju razdelijo med nje jetniške obleke. V tankih črtastih majicah in pižamam podobnih hlačah, z lesenimi coki na golih nogah in z izpranimi čepicami na glavi so podobni čredi zbeganih zeber.

Na spodnjem koncu prostranega dvorišča jih tetovirajo. On ni več Valentin Glattstein, ampak številka 49723.

Njegovo lasišče je pred nedavnim obrijl Metelka. Lasje mu še niso utegnili zrasti, a ga kljub temu še enkrat obrijejo. Brivec mu striže lase, kot da bi žel rž. Na koncu mu s škarjami odreže brke, njegov možki ponos. Nesrečnežu je tako hudo, da se mu prikra-de-la v oči dve svetli solzi, žalostno obvisita na trepalnicah, potem pa kapneta za brki, ki so bili mrtvo padli brivcu pod noge.

Kapo v Škornjih in kanrastih jahalnih hlačah s pasjim bičem v roki, z baskovko na glavi, zločinskega obraza in kot boksarske ro-kavice velikimi pestmi jim v baraki med lesenimi ležišči v dveh vr-stah ob steni, na katerih ni ničesar drugega, kot umazani in ušivi koci, govori o snagi, disciplini, poslušnosti, naglici, marljivosti in po-dobnih vrlinah, brez katerih ne bodo preživeli svojega letovanja. Med govorom se sprehaja med jetniki, sune zdaj tega s pestjo v pr-si, porine onemu koleno v trebuh ali ga podreza s pasjim bičem v nos.

»Esesovci so vaši bogovi. Čim jih srečate, snemite čepice s svojih lampionov! Čepice do! Čepice gor! vam mora preiti v kri. Je pojem, od katerega je odvisna dolgost vašega življenja. Še bolj se bojte nas! Kapojo smo tukaj, da skrbimo za disciplino, uvajamo sle-po poslušnost in vzdržujemo red. Smo hrbtenica taborišča. Kdor se zameri nam, ja zapisan smrti. Kogar jaz udarim s pestjo po glavi, mu že s prvim udarcem razkoljem lobanjo. Kapo dvigne v pesi slinjeno desnico visoko nad svojo glavo, naj vsak vidi njegovo sil-no moč. »Zato z menoj ni dobro zobati česeni. Svarim vas, da pri delu pohitite. Kdor bo počasen ali bo celo poskusil lenariti, bo oble-žal in se po izmeni vrnil v taborišče zadnjič in v vodoravni legi. Dela boste imeli več kot dovolj, da vam ne bo dolgčas. Če pa kateri iz-med vas ne bi bil zadovoljen, onstran barak so žice z visoko napa-lostjo, na katere si lahko obesite svoje pasje življenje, če vas že poprej ne upihne stražar na stolpu. Če se vam pa zdi takšna smrt preveč mehanična, se lahko obrnete name. Dovolj človekoljuben sem, da vam po želji s pestjo razbijem vaše pasje buče. Zaradi me-ne pa se lahko tudi obesite ali skočite na glavo v latrino in se zadu-site v lastnih črvih iztrebkih.

Delo, ki vam ga bomo odkazali jutri zjutraj, je najbolj ogabno delo na svetu. Če vam bo sreča mila, da ga preživite, vam je to lair-ko v tolažbo vsaj, da ogabnejšega in bolj napornejšega dela ne bo-ste več dobili. Kar sem povedal, vzemite prekleto resno! Mi se ne šalimo. Naše geslo ni zaman: KI VSTOPITE, VSAK UP PUSTITE!

Na šihl pojdete šele jutri. Danes imate prosto, da se spočijete od naporne vožnje, zložite perilo v predale, obesite obleke v omari in družinske fotografije na stene. Tudi na dvorišče smete, da si ogledate, kako upravljamo taborišče. To je vaša baraka. Ležišča ni-so posebno udobna, kljub temu vam jamčim, da se boste po oprá-vljenem delu in s praznim želodcem naspali kot baroni. Ker niste v hotelu, vam tudi cokol ni treba postaviti pred vrata, da vam jih pok-šajo in napitnino lahko pustite v svojih ušvih žepih.

Zvečer jim na dvorišču iz skafov zajemajo pomijam podobno brozgo. Kot da skopa jed ne bi bila dovolj vodena, jo je nenađna ploha še bolj razredčila.

»Šale daj, šale daj, šale!« vpije venomer mlad Jud v ukra-jinščini in zbira skodele, da jih neumite zopet napolnijo s pomijami za naslednjo gručo jetnikov.

Glattstein hlastno popije svoj obrok. Zaveda se, da bo odšel moral vedno in vse použiti, če se bo hotel obdržati nad vodo. Ne želi se pridružiti armadi živih okostnjakov s kot količki tankimi roka-mi in nogami, zabuhlih obrazov in steklenih pogledov, uprtih v smrt.

Pričakoval je, da bodo imeli v baraki, ki so jim jo odkazali, vsaj kot dovolj prostora, saj jih je bilo kvečjemu dvajset. Z nočjo pa se nasujejo v prostor stari jetniki, ki so se vrnili z dela, in zasedejo vsa ležišča. Preden ležijo, si obirajo uši. Jemljejo jih iz majic in hla-kih kar žive mečejo na tla.

»Kakšen smisel ima takšno obriranje mrčesa?« se sprašuje Glattstein. Uši ga ne bi vznemirjale, saj jih je prinesel s seboj iz Madžarske in jih je bil vajen, če se ne bi bal kužnih bolezni.

(Nadaljevanje prihodnjici)

LETA GROZIJO HIŠI . . . IN LJUDEM

Narava se je tega dne še posebno odela v gosto meglo. Odeta v obleko zlatorjavega listja se pripravlja na zimski počitek.

Tudi ljudje iz Lackove ulice 17 v Gornji Radgoni preživljajo svojo jesen. Pa vendar se prihajajoče zime ne veselijo. Njihova oblačila so oskromna, domovanja še skromnejša. Bodo to zimo še imeli streho nad glavo? Bo streha zdržala težo snega, stene prevelike količine vlage?

nekakšno pribežališče ljudi z obrobja, tistih, ki jih nočejo ali pa sami ne zmorejo bivati kje drugje. Moj pravi dom bo šele na pokopališču. Jože Hamler je na tem svetu že od 1901. leta. Živi sam, zanj pa vestno skrbi hčerka. Njegovo

vilne rože. Izza predpasnika potegne dokumente in preveri letnice, ki se jih prej ni mogel spomniti. Tudi sliši slabo. Ogromna spalnica je mrzla in vlažna, oblačila ima razstavljena po posteljah, da jih ne bi načela vlaga.

Še nihče nas ni vprašal, kako živimo

Antonija in Janez Mulec imata že čez sedemdeset let. Prej sta živela v Stari - Novi vasi pri Ljutomeru, nato pa sta se preselila, ker je Janez dobil boljšo zaposlitev v gornjeradgonski Komunali. To je bilo okrog 1971. leta. Ko je dopolnil 60 let, so ga upokojili. Zdaj hodi okrog, vsak dan ga lahko srečate na ulicah Gornje Radgone, zbira to in ono, pomaga pri različnih opravilih. Spominja se, da sta s težavo prišla do tega stanovanja. Najprej so ju odselili na podstrešje. Pripovedoval je: »Tam je bilo tako mrzlo, da sem moral kuriti v dveh pečeh, pa se ni ogrelo. Tu je nekoliko boljše. Hotel sem obzidati, narediti še en strop, da ne bi bilo tako visoko, pa so rekli, da se to ne splača. No, saj so kar precej naredili, tudi vodovod in tla, le stropa niso hoteli. Tudi drugega okna nisem smel vzidati, ker so rekli, da ne smem nič razkopavati. Pa nič. Tu je pozimi

vsak hip zrušila. Mihoričeva živita namreč v gornjem nadstropju, do stanovanja pa morata po strmih stopnicah. Ker imata oba težave s starimi kostmi, sta stopnice obložila s cunjami. Tudi ta zgodba se začne nekako v šestdesetih letih, ko je Ignac že začel pisati prošnje za dodelitev stanovanja. 14 let sta živela kot podnajemnika v Radencih, ko sta se iztrošila in postala stara, sta morala oditi, jadicujeta. Najprej so ju odselili v hišo v Hrastju-Moti. Ko je začela Mura lani poplavljal, so ju izselili. Tako sta postala stanovalca meščanske hiše.

Med sedanjimi stanovalci je v hiši najdlje Angela Roštohar, stara 68 let. Živi sama, v Lackovi 17 pa se je preselila, ko se je poročila z Roštoharjem. Dejala je: »Pravijo, da je hiša stara čez 400 let. V tem času, ko sem tukaj, je ni nihče obnavljal. Že prej je v njej živelo veliko stanovalcev. Sama nisem nič obnavljala, le preplekala sem občasno. Imam kuhinjo in eno sobo, pa klet. Vodovod imamo skupen, tudi sanitarije. Po možu dobivam nekaj pokojnine in moram z njo ravnati zelo skrbno, če hočem preživeti. Pred dnevi so si prišli hišo ogledovat. Rekli so, da bi bilo najbolje vse podreti, da bi potem

Slava in Ignac Mihorič si nikakor ne moreta urediti pravega domovanja. Stopnišče je podobno zapuščenemu rastlinjaku, stanovanje pa . . . Bojita se širokih razpok v steni in mrzle zime.

Antonija in Janez Mulec imata čez sedem križev. Ko je najhladneje, se gresta ogret sosedom.

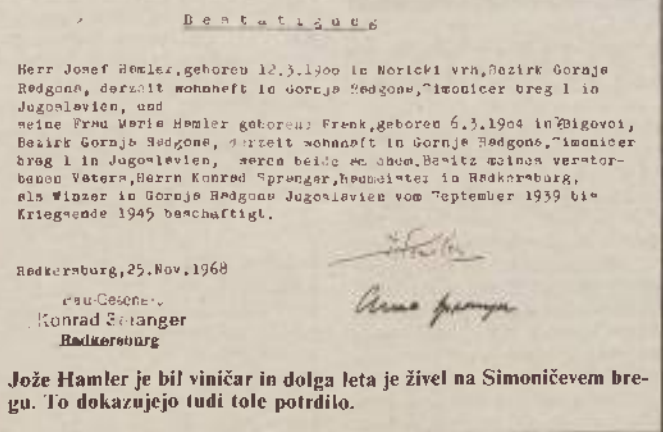
Stara meščanska hiša v Lackovi 17 (nasproti klavnice Mesoizdelkov) daje od dateč vtis zapuščenosti. Življenjska zgodba je podobna mnogim iz Slovenskih goric: »Že pred vojno sem bil vajenec pri Konradu Sprangerju iz Radgone. Stanoval sem na Simoničevem bregu in za tisto bajto in zemljo plačeval najemno.

V sedemdesetih letih so me pregovorili, da sem se preselil sem, tisto hišo so podrli, da so lahko potem zgradili bloke. Tu imam kuhinjo in sobo, vendar je ta že »hinc«. Kurim si sam, vendar ne morem dihati. Dobro, da imam hčerko, ki skrbi zame, pere perilo in prinese kosilo. Zdaj ne grem več nikamor. Moj pravi dom bo šele na pokopališču. Ko sem ga kasneje obiskala v njegovi majhni kuhinji, kjer tudi spi, so me najprej presenetile šte-

pa vendar je meščanska zgradba v Lackovi 17 pod spomeniškim varstvom. Seveda doživlja podobno usodo kot mnoge druge, ker ni denarja za obnovo. In če bi jo že obnovili, izselili stanovalce v človeka dostojna bivališča: kdo bi hotel najeti prostore nasproti klavnice in mesne industrije? Tako je prva osnovna šola mesta Gornja Radgona postala

Može še kar cvetijo, vendar ne morejo več razvedriti Angele Roštohar. Kako dolgo bo še lahko spala za temi uničenimi zidovi?

grozno mrzlo. Strop je visok, zato se ne more ogreti. Ko je zelo hudo, se grem gret v kuhinjo k Roštoharjevi, v market ali kam drugam.

lahko naredili več stanovanj. Ja, kam pa bomo mi šli, če bodo to delali? V klavnico?»

Mulčeva se spominjata, kako so stari ljudje govorili, da je bila v prostoru, kjer stanujeta, včasih mrtvašnica. Zato naj bi bil poseben vhod in zadelana luknja (za zvonove) na stropu. Kjer je danes parkirni prostor Mesoizdelkov, je bila pred leti vrtnarija, pred stoletji pa pokopališče.

»Tu živim že dolga leta, pa še nihče ni prišel pogledat, kako živim v tej stari hiši,« je še dejal Janez.

Po tridesetih letih iskanja primernega stanovanja

Tudi zgodba Slave in Ignaca Mihoričevih je zanimiva. Najprej sem si morala ogledati domovanje, ki, resnici na ljubo, ni niti malo podobno človeškemu. V zidu so globoke razpoke, ki sta jih zadelala s krpami, okna ne tesnijo, tla grozijo, da se bodo

Lackova ulica 17 v Gornji Radgoni. Tipična meščanska hiša, ki je zaščiten. V njej naj bi bila prva osnovna šola v mestu — danes je v prav klavrnem stanju in komaj lahko verjamemo, da v njej živi nekaj družin.

Ignacu Mihoriču je namesto stanovanja ostal zajeten kup prošenj.

Jaz gledam na to zelo črno. Škoda se mi zdi vlagati kakršenkoli denar vanjo, ker je cenejša novogradnja. In sploh — kam seliti te ljudi? Te prostore je stanovanjska dejansko že odpisala, potem pa je prišel pritisk od zgoraj, da jih moramo vseliti. Nekateri niti nočejo drugam, ker je tukaj najcenejša najemina. Sedaj stavba sicer ni v takem stanju, da bi se lahko porušila, toda ko bi začeli kaj gibati, bi se vse zrušilo. Ne vidim rešitve, ker iz stanarin ni denarja. Tako kritično še ni bilo, opravljamo le najnujnejša dela. Hiša ni vredna nič. Dejstvo, da je pod spomeniškim varstvom, nam vsa stvar le še otežuje.

Rešitve niti nismo pričakovali — ne jaz in ne stanovalci meščanske hiše. Pa vseeno: tudi z najbolj globokega dna pride včasih odmev!

Bernarda B. Peček

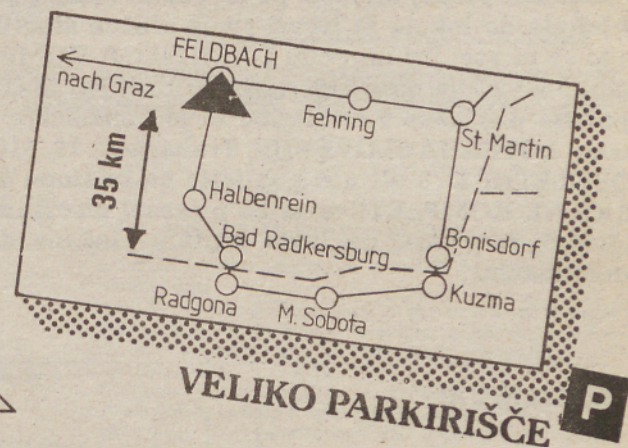

DRUŽINSKI NAKUPOVALNI CENTER

VELIKI DISKONT • ZABAVNA ELEKTRONIKA • RADIO • TV • JEANS

ŠPORTNA OBLAČILA • ČEVLJI • SVEŽI KRUH • SADJE • KAVA

Feldbach • Gleichenbergerstraße 16-20

VELIKO PARKIRIŠČE P

Kako do boljše šole?

Zveza dijakov Slovenije je bila ustanovljena 31. marca kot stanovska organizacija dijakov, ki naj bi si prizadevala izboljšati položaj srednješolcev v izobraževalnem procesu, tako v materialnem kot v vsebinskem smislu. Kmalu za tem so začeli ustanavljati podružnice Zveze dijakov tudi po pomurskih srednjih šolah.

Dijaki po Sloveniji se sicer že dalj časa pritožujejo nad prenatrpanimi učnimi programi, dolgotrajnimi predavanji in podobno, vendar med odgovornimi običajno ni bilo odziva. Zato si v novi organiziranosti prizadevajo za sodobno šolo, odnose med učitelji in učenci, ki bi spodbujali izobraževanje.

Tudi po pomurskih srednjih šolah so z ukinitvijo osnovne organizacije ZSMS ostali brez organizacije, ki bi povezovala dijake pri uresničevanju njihovih interesov. Nova oblika organiziranosti, Dijaška zveza, pa je na začetku marsikje naletela na nezaupanje, še posebej, ko so zanimanje za Dijaško zvezo pokazale tudi nekatere stranke.

Nekateri pa so v organiziranosti mladih brez preizkušenih kontrolnih mehanizmov videli možno močno skupino pritiska na šolah. Zato so bolj zainteresirani za apatično mladino, kot za ljudi, ki postavljajo zahteve. Šele z demokratizacijo na različnih področjih so tudi pedagoški delavci spoznali, da so lahko zahteve Zveze dijakov tudi koristne.

Saj šele dobro organizirana Zveza dijakov na šolah pomeni organiziranost izobraževanja na demokratičnih načelih, kjer so dijaki enakopravni sogovorniki pri ustvarjanju takega izobraževalnega procesa, ki bo motiviral tako učitelje kot učence za boljše in produktivnejše delo.

Ko smo povpraševali po nekaterih srednjih šolah v Pomurju o dejavnosti Dijaške zveze pri njih, smo pri večjem delu dobili odgo-

vore, da se šole ustanavlja, ali da med dijaki ni dovolj velikega interesa. Na srednji šoli kovinarske, pedagoške in ekonomske usmeritve v Lendavi smo izvedeli, da pri njih za zdaj ni dovolj članov in zanimanja dijakov za Zvezo. Na Srednji družboslovni in ekonomski šoli v Murski Soboti imajo mentorja in Zveza deluje.

Nekoliko bolj optimističen odgovor smo dobili na Srednješolskem centru v Murski Soboti, kjer so nam povedali, da je na njihovi šoli Zveza dijakov dokaj aktivna. Kljub vsemu se torej tudi na naših šolah Dijaška zveza počasi oblikuje, saj je pogoj in ne ovira za kakovostnejši izobraževalni proces. Ne bori se namreč le za izboljšanje materialnega položaja učencev, ampak tudi za izboljšanje materialnih razmer za delo na šoli, torej gre za zahteve, ki bi morale biti v interesu vseh. Pri zahtevah, ki si nasprotujejo, pa je potrebno doseči kompromis, ne pa jih vnaprej izključevati le zato, ker so jih predlagali dijaki.

J. Gabor

ZNANJE IZ DOMAČIH LOGOV

V POMOČ GEODETOM

Minuli teden so se v Ljutomeru zbrali slovenski geodeti na predstavitvi računalniškega programa oziroma nove različice računalniškega programa GEOS, ki so jo poimenovali QUICK GEOS.

Računalniški pripomoček je nastal v Ljutomerskem podjetju Mikrokozmos, pripravila pa sta ga domačina Iztok Zrelec in Tomi Nemec. Že pred dvema letoma so Ljutomerčani geodetskim upravam ponudili računalniški program za vnašanje podatkov, izris skic, kart in opravljanje drugih funkcij. Zanje so se zanimali zlasti v Gornji Radgoni, Lendavi, Slovenski Bistrici, Ormožu, Tolmini in na Ptuj. Nova različica programa je še popolnejša in hitrejša, zanj pa bodo morali zainteresirani odšteti 23 tisoč dinarjev, dosedanj uporabniki oziroma kupci stare različice pa bodo pri nakupu nove deležni popusta.

Geodeti so se na predstavitvi v Ljutomeru strinjali, da je GEOS QUICK zelo uporaben program, ki lahko prihrani zaposlenim na geodetskih upravah veliko dela in še več časa, za delo na terenu pa se bodo lahko bolj pripravili.

L. Kosi

RDEČI MILIJONI POMURSKEGA ZDRAVSTVA

Navadili smo se na rdeče številke v zdravstvu, izračunane po računovodskih predpisih, toda sedaj moramo zapisati, da so imeli trije zdravstveni domovi, v Lendavi, Ljutomeru in Murski Soboti, izgubo v tako imenovani substanci, torej so imeli več izdatkov kot prihodkov.

Razen Pomurskih lekarn pa so imele ob devetmesečju izgubo vse temeljne organizacije, in to skupaj 19 milijonov dinarjev. Če k temu dodamo skoraj tri milijone primanjkljaja v substanci ter vsoto, potrebno za rezervni in stanovanjski sklad, potem je primanjkljaj blizu 30 milijonov. Visoke številke, ki pa pomenijo tudi to, da ima pomursko zdravstvo velike likvidnostne težave, saj ne morejo pravočasno plačevati računov za material in storitve, s težavo pa zberejo denar tudi za osebne dohodke.

Po besedah pomočnika direktorja Pomurskega zdravstvenega centra Štefana Vučaka so slab rezultat tudi pričakovali, saj so ob polletju morali finančne načrte zmanjšati za 16 odstotkov, kar je v drugem polletju 30 odstotkov zaradi primanjkljaja v proračunski blagajni. Sprejeli so tudi svezjen varčevalnih ukrepov in sedaj ugotavljajo, da so že samo s temi ukrepi, ki se dajo takoj izmeriti, precej privarčevali. Ker delavcem ne plačujejo potnih stroškov na delo in ne v celoti malice, jim je ostalo v dveh me-

secih dva in pol milijona dinarjev. Do konca leta bi tako dobili 6 milijonov, kar je polovica neto plače vseh zaposlenih. Število zaposlenih se je letos zmanjšalo za 35 delavcev, ne z odpuščanjem, ampak upokojevanjem. Tudi s tem bodo nekaj privarčevali, vendar bo kot pričakujejo, zmanjkalo denarja za eno plačo, razen če ga bodo dobili več od republike. Gotovo, tako kot denar pričakujejo v pomurskem zdravstvu od republike izdelane normative in standarde, po katerih bi se v prihodnje delil denar med zdravstvene organizacije. Sedaj ga namreč razdeljujejo po indeksih, torej po porabi iz leta 1988, ali: več si porabil, več dobiš. Izdelani novi sistem delitve denarja v republiki bi morali dobiti že v oktobru, vendar ga še vedno ni niti za razpravo. Zato tudi ne morejo narediti še nobenih načrtov dela in poslovanja za prihodnje leto.

Majda Horvat

PO SLEDI DELEGATSKEGA VPRAŠANJA

Le 8 »občinarjev« preveč

Število delavcev, zaposlenih v upravnih organih skupščine občine Lendava, je bilo v začetku tega leta 116. Zajema tudi strokovne delavce prejšnjih sisov, ki so prišli na plačilne sezname občine. Glede na novo sistematizacijo, v kateri pa je upoštevana tudi racionalizacija, je potrebno za dela in naloge v občinski upravi nekaj manj delavcev: 102,5, kar pomeni, da je bilo preveč 13,5 delavca. Zapisali smo: bilo, kajti čez leto se je stanje spremenilo: število upravnih delavcev se je zmanjšalo za 5, tako da jih je zdaj preveč le še 8,5. Ker pa presežkov ni mogoče postaviti na cesto, so v občini sprejeli program humanega reševanja: delavcem, ki jim ne bo mogoče zagotoviti ustreznega delovnega mesta, bodo pomagali z doku-pom delovnih let zaradi upokojitve; če pa bodo sami poskrbeli za svoje delovno angažiranje (obrt, kmetijstvo in podobno), pa jim bodo na podlagi pisnega sporazuma dali odpravnino. Delavci, ki pa jim ne bo mogoče zagotoviti nobene od prej omenjenih možnosti, bodo na razpolago za najdalj dve leti in v tem času bodo prejeli 80 odstotkov osebnega dohodka od zneska, ki bi ga dobivali, če bi delali.

Vse to pa niso le gole besede, ampak dejstva, saj so 3 delavcem že začeli sofinancirati dokup delovne dobe za redno oz. predčasno upokožitev s 1. novembrom 1990, 2 delavca pa se bosta kmalu upokojila invalidsko. Morda bodo status invalidov pridobili tudi naslednji 3 delavci, ki bodo kmalu šli pred komisijo. Ostaja torej še 1 delavec, ki pa bo »na razpolago«. V občini Lendava pa so izdelali program za zmanjševanje števila zaposlenih tudi v prihodnjem letu, saj bo modernizacija občinske uprave (računalniška obdelava podatkov in drugo) še naprej pritiskala na »odvečne« delavce. Po drugi strani pa bo tudi treba misliti na zaposlovanje strokovnega kadra, ki prihaja iz šol.

Š. Sobočan

Uresničili večji del programa

Ko so pred leti pripravljali srednjeročni občinski referendumski program naložb v šolstvu, otroškem varstvu in pri gradnji osnovnih objektov telefonije, gotovo niso pričakovali, da bomo padli v tako krizo. Vendar pa kljub vsemu v Lendavi ugotavljajo, da so večji del referendumskega programa uresničili.

S sprejetjem tretjega občinskega samoprispevka za obdobje od 1986. do 1990., so sredstva razdelili: 64 odstotkov za gradnjo osnovnošolskih objektov, 21 za sofinanciranje gradnje osnovnih objektov za razvoj telefonije, 15 odstotkov pa za gradnjo vzgojno-varstvenih objektov.

Za šolstvo so sezidali prizidek k telovadnici v Turnišču, opremili telovadnico v Odrančih, dozidavajo pa telovadnico in potrebne učno-vzgojne prostore pri osnovni šoli Črenšovci. Pri gradnji vzgojno-varstvenih objektov so uresničili oba načrta, tako vrtec v Črenšovcih leta 1986 kot letos vrtec v Bistrici. Na področju pitnega prometa pa so dokončali več medkrajevnih kabelskih povezav, objekti v Dobrovniku za potrebe pitnega prometa in drugo. Vendar pa pri izvajanju programa na tem področju niso dobili sredstev širše družbenopolitične skupnosti, zato le 7 referenduskimi sredstvi in sredstvi prihodnjih telefonskih naročnikov vsega niso mogli uresničiti. Ocenjujejo, da bo iz samoprispevka do konca referendumskega obdobja, februarja 1991, zbrano skupaj 3,5 milijona nemških mark ali 24 milijonov dinarjev. Največji del nerealiziranih nalog iz sedanjega referendumskega obdobja bo predvidoma ostal na področju šolstva. Tako so nedokončani prizidek k telovadnici v Črenšovcih, gradnja telovadnic v Dobrovniku in Bistrici in medkrajevna telefonska povezava Lendava-Pince. To pa bo prišlo v ospredje uresničevanje naslednjega referendumskega programa, ki ga načrtujejo v lendavski občini.

J. Gabor

jeans — jeans — jeans — jeans — jeans

MODNI SALON ONA

- v Murski Soboti (pri avtobusni postaji)
- v Lendavi, Kranjčeva 61
- v Črenšovcih

Dočakajte zimo v toplih oblačilih iz jeansa, ki smo jih za vas oblikovali in izdelali sami!

- otroške zimske jope (parke) od 390,00 do 570,00 din
- otroške termo hlače od 220,00 do 330,00 din
- dekliske zimske jope 620,00 in 760,00 din
- dekliske kavbojke od 270,00 in 285,00 din
- fantovske kavbojke 300,00 din

in še mnogo drugih modelov...

Pri nakupu nad 500,00 din možnost plačila v dveh obrokih!

MOJCA TRGOVINA
na drobno
KOVAČ MARIJA
69224 TURNIŠČE Cvetna 18

Pri nas lahko kupite vse
za otroke — od dojenčka do mladostnika!

- oblačila ● trenirke ● vetrovke ● kavbojke
- perilo ● šolske potrebščine
- otroška kozmetika...

Konkurenčne cene!

TEHNO IMPEKS, d.o.o.

Titova 26 (hotel Diana, vhod z dvorišča)
MURSKA SOBOTA, tel.: (069) 25-049, odprto
od 8. do 12. in od 14. do 17. ure

PRODAJA AVTOMOBILOV IN MOTORNIM KOLEM

- avtomobili znamk RENAULT in vseh japonskih in ameriških proizvajalcev
- motorna kolesa ameriških in japonskih proizvajalcev

NAJNIŽJE CENE!

VESTNIK, 22. NOVEMBRA 1990

SREČNA ČESTITKA ZA SREČNO NOVO LETO

Na Loteriji smo dedku Mrazu ali Božičku naročili, da vam lahko prinese tudi zanimive čestitke. Ponudbo Novoletnega 3x3 smo namreč obogatili s posebnimi ČESTITKAMI – VOŠČILNICAMI. Na njih so štiri kartice naše igre in prostor za lepo misel, željo. Tako boste hkrati čestitali in darovali. To je ena od novosti v času, ko pač mnogi razmišljate, kaj podariti. Mi vam ponujamo lepo priložnost, ki vas velja 240 dinarjev – obdarovancu pa lahko prinese srečo, dobiček v igri Novoletni 3x3!

DARILNI KOMPLETI Z DODATNO NAGRADO!

LOTERIJA SLOVENIJE vam kot novost ponuja direktno naročilo DARILNIH KOMPLETOV po 5 ali 10 kartic z RAZLIČNIMI SERIJSKIMI ŠTEVILKAMI iz različnih prodajnih mest po Sloveniji. Tako vam ne bo več potrebno hoditi od lokala do lokala in iskati svoje srečne številke.

Pa to še ni vse! Pri naročilu DARILNEGA KOMPLETA 10 kartic boste brezplačno prejeli še posebno darilo LOTERIJE SLOVENIJE.

Izpolnite priloženo naročilnico in jo najkasneje do 15. 12. 1990 pošljite na naslov LOTERIJA SLOVENIJE, Trubarjeva 79, 61000 Ljubljana, s pripisom za NOVOLETNI 3x3 ali nas pokličite po telefonu 061/323-979.

DARILNE KOMPLETE vam bo prinesel pismonoša, s plačilom po povzetju. Zagotavljamo vam, da bodo kartice plačane do 8. 12., sodelovale že v predžrebanju.

NAROČILNICA:

Naročam kompletov po 5 – 10 kartic (zaželeno obkroži) po ceni 300,00 din (600,00 din) za komplet.

Kartice pošljite na naslov:

(Ime in priimek)

(Ulica in hišna številka)

(Pošta)

LOTERIJA SLOVENIJE – Trubarjeva 79, 61000 Ljubljana, tel. 061/323-979

PETEK SOBOTA NEDELJA PONEDELJEK TOREK SREDA ČETRTEK

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Marjan Maučec sporoča, če zunaj dežuje, ali je vreme lepo — podobno bo potem tudi z vašim razpoloženjem to jutro, v katerem vam pomurški val želi vse najlepše!). 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (petek ni dan za velike besede, še manj pa za velika dejanja, saj sta pred vami dva prosta dneva — če seveda nimate živine, ki moka v hlevu!), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Delfin Flipper, amer. nanizanka. 9.25 Pionirji sodobne kirurgije, angl. serija. 10.15 Podmornica, nemška nadaljevanka. 14.30 Svet na zaslonu. 15.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Tednik. 18.05 Gradovi: Kako so jih napadali. 18.40 Hov!, angl. nanizanka. 19.05 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Zrcalo tedna. 20.20 Nebu naproti, amer. serija. 21.20 Zakon v Los Angelesu, amer. nanizanka. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Družinske vezi, amer. nanizanka; Rdečilo za ustnice, ameriški film.

Drugi program: 16.00 Satelitski programi. 16.45 Šahovska olimpijada, dnevni pregled. 17.30 Regionalni programi: Studio Maribor. 19.00 Videomoh. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Zaisce. 20.30 Ex libris: O Juliju Bettetu in vzgoji pevca. 21.25 Eric Ericson in APZ France Prešeren, zborovski koncert. 22.50 Vprašajte ZIS. 23.50 Mednarodno prvenstvo v namiznem tenisu, posnetek iz Niša. 0.50 Satelitski programi.

HTV

9.50 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Kup laži (f), 21.30 Sejem jazza, 22.20 Dnevnik, 22.45 Kultura.

TV AVSTRIJA

19.30 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Primer za dva. 21.20 Posel s strahom (f). 22.30 Filmske novitve. 22.50 Mlada kri (f). 0.40 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.10 Milost, čb. serija. 9.55 Leonard, umetniški film. 16.30 Video novice. 17.45 Lepi madžarski plesi. 16.00 Vprašanja kristjanov. 17.00 Za upokojenje. 17.30 Teko. 17.40 Reportaže. 18.00 Okno, služnostni program. 19.10 TV kino, najava filma. 19.30 TV dnevnik. 21.10 Brahms: Madžarski plesi. 21.15 Panorama. 22.20 TV kino: Morala Ruth. 23.45 Tf. nemški film. 23.45 Tv dnevnik. 24.00 Dnevnik BBC.

RADIO MURSKA SOBOTA

16.00 Jesensko popoldne (upamo, da preživljate prijetne koncededske dni, RMS pa vam jih želi samo še popestriti. Poslušajte nas, morda vam bo manj dolgčas kot sicer), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

8.30 Nemščina. 9.00 Angleščina za najmlajše. 9.15 Radovedni Taček. 9.30 Lonček, kuhaj: Ocvrte miške. 9.40 Čebelica Maja. 10.05 Križem kražem. 10.35 Infantijski rojstni dan. 11.15 Alf, amer. nanizanka. 11.40 Naša pesem 90. 13.00 Videogodba. 13.45 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 14.15 Otroka kapitana Granta, ameriški mladinski film. 15.50 Zarišče. 16.20 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Skopje — Balkansko prvenstvo v košarki: Jugoslavija — Bolgarija, prenos. 18.30 Divji svet živali. 19.00 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 19.59 Utrip. 20.20 Zrebanje 3 x 3. 20.23 Ona + on. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Sova: Zlata dekleta, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka; Ulica Dalancy, ameriški film.

Drugi program: 14.15 Videomoh. 18.15 Šahovska olimpijada, dnevni pregled. 19.00 Pri Huxtablovih (Cosby show). 19.30 Tv dnevnik. 20.15 Filmske uspešnice: Miza za pet, ameriški film. 22.15 Satelitski programi.

HTV

8.30 Ponovitve, tv v šoli, 14.50 Mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Ničelna točka (f), 21.30 Dnevnik, 21.50 Šport, 22.15 Sobotni večer.

TV AVSTRIJA

14.35 Mladinske oddaje. 18.30 Nogomet. 19.00 Kolo sreče. 19.30 Čas v sliki. 20.15 Peter Alexander show. 22.15 Jellingerjev zakon (f). 23.50 Mestni morilec (f).

TV MADŽARSKA

6.30 Vaška TV. 7.00 Sončnica. 9.05 Verske minute. 9.10 Za otroke. 10.50 Panorama, pon. 11.50 Vyhonky, v slovaščini. 12.20 V deželi Ink. 12.45 Naša dediščina. 12.55 Nogomet: Vase — FTC. 15.00 Magazin Deutsche Welle. 15.30 J. Arany, 8. del. 16.00 Dekliški zbor. 16.20 Hišni prijatelji. 16.50 Železi ste. 18.20 Varstvo okolja. 19.30 TV dnevnik. 20.20 Marmornati človek, film. 23.00 Rock na odru. 23.50 Parabola. 0.20 TV dnevnik.

RADIO MURSKA SOBOTA

9.00 Nedeljska kuhinja (prebrali vam bomo horoskop, se malce pošalili, vrteli zabavno glasbo po vaših željah in ob 10.30 začeli s kvizom 10 sekund — upajmo, da si boste prav vi prislužili tisočaka ali dva!), 12.00 Spored v madžarsčini, 13.00 Panonski odmevi, 13.30 Minute za kmetovalce, 14.00 Novice, 14.10 Najlepše želje s čestitkami in pozdravi.

TV SLOVENIJA

8.25 Živ žav. 9.15 Hov!, angl. nanizanka. 9.40 Gradovi: Kako so jih napadali. 10.10 Zgodba o Hollywoodu, angl. serija. 10.30 Pri Huxtablovih (Cosby show). 11.00 Domači ansambli: Fantje treh dolin. 11.35 Kmetijska oddaja. 12.35 Priljubimo tišini. 13.15 T. tanc. 14.45 Alternative 4, poljska nadaljevanka. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Zandar v New Yorku, francoski film. 18.50 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Primož Trubar, nadaljevanje. 21.20 Zdravo. 22.40 Tv dnevnik 3. 23.00 Sova: Doktor Doogie Howser, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program: 10.00 Oddaja za JLA in igrani film. 13.00 Športno popoldne (šahovska olimpijada, mednarodno prvenstvo v namiznem tenisu, roket, košarka). 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Veselje do lepe oblike, nemška izbr. oddaja. 20.45 Vulkan, francoska serija. 21.15 Zetev 90, dokum. oddaja. 21.55 Športni pregled. 22.40 Satelitski programi.

HTV

10.00 Mladinski spored. 11.00 Kmetijska oddaja. 13.05 Daktari (n), 13.55 Družinski magazin, 18.45 Risanka, 19.30 Dnevnik, 20.00 Boljše življenje (n), 20.55 Midin dotik (dok. f.), 21.40 Dnevnik, 22.05 Šport, 22.50 Glasba za lahko noč.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, 14.06 Mladinski spored. 18.30 Srečna družina (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Jaz o sebi (dok. oddaja). 21.20 Črni vitez (opera).

TV MADŽARSKA

8.00 Biblijsko sporočilo. 8.05 Za otroke. 9.20 Potuj z nami. 9.55 Guldenburgovi, pon. 10.40 Pajva igra, film. 10.55 Rokomet. 13.40 Družinska nedelja. 14.50 Geološka zgodovina. 15.20 Tri želje. 16.30 Moja družina in druge živali, 8. del. 17.05 Spored reformatske cerkve. 17.25 Kviz. 18.15 Delta. 19.00 Teden. 20.00 Dnevnik. 20.15 Alfredo, film. 22.05 Telešport. 22.40 Pori jazz 1989. 23.15 Video strani.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (stalne ponedeljkove jutranje rubrike spet čakajo: domači in tuji zaprašeni hit, zdravniški nasvet, horoskop, minute za mlade, pesem tedna, zvočno pismo z Madžarske, pa še seveda veliko svežih informacij!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (skušajmo ga skupaj preživeti boljše volje! Za to se bo trudila Danila Hradil Mohar, zadnji uro pa se ji bo pridružil še Miki Roš skupaj s štoplčki!), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Miti in legende islamskih ljudstev. 9.15 Cičiban, dober dan. 9.30 Dekliški pevski zbori. 10.00 Utrip. Zrcalo, Mernik. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Zdravo. 18.30 Radovedni Taček. 18.45 Čebelica Maja. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Gluhi mož na meji, drama TVS. 21.15 Osmi dan. 22.05 Tv dnevnik 3. 22.25 Tisti čas — koncert poezije. 23.15 Sova: Alfred Hitchcock vam predstavlja, amer. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program: 16.00 Satelitski programi. 17.30 Regionalni programi: Studio Ljubljana. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Lepa naša domovina, zabavnoglasbena oddaja. 20.35 Po sledeh napredka. 21.05 Sedma steza, športna oddaja. 21.25 Omizje.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Dramski spored, 21.00 7 dni po svetlu, 21.30 Dnevnik, 21.55 Mesto obrata (f).

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.00 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Srečna družina (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Mike Hammer (n). 22.10 Dobrodošli v L.A. (f). 23.50 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.00 Teden, pon. 10.00 Gospodar volkov, dokumentarni film. 10.45 Delta, pon. 14.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 17.50 Katoliška kronika. 18.00 Jezikovne uganke. 19.00 Cimbora; Dva iz Verone. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Primer za dva, nemška kriminalka, naslov epizode: Fotografija nekega moškega. 21.10 Edes Anna, madžarski TV film. 22.45 Svet videa. 23.25 TV dnevnik. 23.40 Dnevnik BBC.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ne pozabite, da je vsak novi dan doživetje zase, zato bomo daleč veselili in zadovoljni, posebej še, če vam tako dobro kažejo zvezde — to boste zvedeli ob 6.30!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (spet vam pripravljamo tri ure sporeda s svežimi novicami ob 17.00 in uro in pol čestitk in pozdravov ob 17.30), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Zgodbe iz školjke. 9.30 Šolska tv: Človekovo telo. 10.00 V hribih se dela dan. 10.30 Nemščina. 10.50 Sedma steza, športna oddaja. 11.10 Osmi dan. 15.05 Nemščina. 15.35 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.10 Lonček, kuhaj. 18.20 Ex libris. 19.15 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Nekoč v Lisboni, portugal. nanizanka. 21.00 Koncert losangeškega filharmoničnega orkestra. 22.00 Tv dnevnik 3. 22.20 Sova: Dekameron, slov. nanizanka; S kraja dogodka, angl. nanizanka.

Drugi program: 19.00 Tamburaši iz Rateč in madžarski ansambel za ljudsko glasbo Muzsikas. 19.30 Tv dnevnik. 20.00 Danes v skupščini. 20.45 Zrebanje lota. 20.50 Gradovi: Zaton gradov.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Postal bom oče (n), 20.55 V ospredju (pol. magazin), 22.25 Dnevnik, 22.50 Zaklonišče in kamuflaža (f).

TV AVSTRIJA

14.10 Mladinski spored. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad ob Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Kaste in razredi (dok. f). 21.07 Dallas (n). 22.00 V kletki spominov (f).

TV MADŽARSKA

8.55 Jasnovidec, kriminalka. 9.00 Vodometi. 9.10 Glasbeni film. 9.40 Telo vadba za invalide. 9.55 Prenos zasedanja Parlamenta. 16.40 Panonska kronika. 16.50 Narodnostne oddaje. 17.25 Mojstri animacije. 17.55 Gospodarstvo. 18.10 Nina, dok. film. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Guldenburgovi, 14. del. 20.55 Studio '90. 21.55 Skupščinski dnevnik. 22.25 Studio mladih umetnikov. 22.55 TV dnevnik. 23.10 Dnevnik ZDF.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Ste že uganili, kdo vas bo prebujal tokrat? Gotovo uganika ni pretežka, saj ste se na dobrodušni glas Marjana Dore že dobro navedili. Dobro jutro in veselo poslušanje!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (poskrbeli bomo za kakšno aktualno reportažo v prvi uri sporeda, nato vam bomo ob 17.00 sporočili, kaj je novega na našem koncu, ob 18.15 pa je tričetrt ure rezervirane za vaše želje), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

9.00 Živ žav. 9.50 Gluhi mož na meji, drama. 11.05 Nekoč v Lisboni, portugal. nanizanka. 15.25 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Vulkan, franc. serija. 17.35 Po sledeh napredka. 18.20 ZBIS: Čarovnik Ujta. 18.40 Križem kražem. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Film tedna: El Dorado, madžarski film. 21.40 NUK v Ljubljani. 21.50 Tv dnevnik 3. 22.10 Klub 10. 23.00 Sova: Alf, amer. nanizanka; Murphyjev zakon, amer. nanizanka; Zgodba o Hollywoodu, angl. serija.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Enkrat Howard Huges (f), 22.00 Dnevnik, 22.25 Znanost.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.10 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad ob Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Moselbrück (n). 21.15 Bela dežela (f). 0.00 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

9.00 Angleščina. 9.45 Glasbeni film. 10.15 Studio '90, pon. 16.30 Video novice. 16.45 Magazin Alpe — Jadran. 17.15 Lepa madžarska pesem. 17.20 Gospodarstvo. 17.35 Bolnica v predmestju, pon. 19.00 Gledališki večer, razgovor pred predstavo. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Gledališki večer: Kakor vam drago, prenos iz gledališča József Katona. 23.10 Novi svet, zunanje politična kronika. 22.55 TV dnevnik. 0.10 Dnevnik ZDF.

RADIO MURSKA SOBOTA

5.30 Prebujajte se z nami! (Čeprav je praznik države, vas bomo prebujali, kot da se ni zgodilo nič strašnega. Seveda bomo republiko tudi namenili nekaj pozornosti, gorje pa bomo skupaj pozabljali ob prijetni glasbi!), 8.00 Konec jutranje oddaje.

16.00 Jesensko popoldne (29. november smo včasih veličastno slavili, zdaj delamo. Radijci med drugim tudi zato, da bi vam, spoštovani poslušalci omogočili, da poveste svoje občutenje dneva republike 90.), 19.00 Spored RS.

TV SLOVENIJA

10.05 Pustolovščina — slikarstvo. 10.40 Angleščina za najmlajše. 10.55 Alpe Jadran. 11.25 Zakon v Los Angelesu. 12.15 Ansambel Ottavia Brajka. 12.50 Hans Christian Andersen, ameriški film. 14.45 Druga godba: Ljudski pevci z Nortronskega. 15.15 Angleščina za najmlajše. 15.30 Alpe Jadran. 16.00 Sova, ponovitev nanizank. 17.00 Tv dnevnik 1. 17.05 Šolska tv. 18.10 Pripravimo se na smučanje. 18.45 Alf, amer. nanizanka. 19.10 Risanka. 19.30 Tv dnevnik 2. 20.05 Vojne usode, angl. nadaljevanje. 21.05 Tednik. 22.10 Tv dnevnik 3. 22.30 Tribute To: Benny Goodman. 23.30 Sova: Vse razen ljubezni, amer. nanizanka; Murphyjev zakon, amer. nanizanka.

HTV

9.15 Ponovitve, tv v šoli, mladinske oddaje, 19.30 Dnevnik, 20.00 Spekter (pol. magazin), 22.00 Dnevnik, 22.25 Glasbena scena.

TV AVSTRIJA

9.00 Ponovitve, tv v šoli. 14.10 Mladinske oddaje. 18.00 Družinski magazin. 18.30 Grad ob Vrbskem jezeru (n). 19.30 Čas v sliki. 20.15 Srečanje v klubu. 21.20 David Copperfield. 22.20 Izsiljevanje (tv f). 23.55 Kobra (n).

TV MADŽARSKA

8.00 Magazin za menedžerje. 9.05 Abdul Aziz. 9.55 Kriminalka. 10.45 Koncert virtuozov. 11.25 Telovadba za invalide. 16.30 Panonska kronika. 16.45 Perpetuum mobile. 17.20 Utica. 17.35 Tretji kanal. 18.25 Umetnostno drsanje. 19.00 O veri — za otroke. 19.30 TV dnevnik. 20.05 Sosedje. 94. poglavje TV romana. 20.40 Ozadje vesti. 21.55 Varstvo mest. 22.35 Nova odprta knjiga. 23.35 Tv dnevnik. 23.50 Dnevnik BBC.

ZVEZDE VAM MEŽIKAJO

Ona: Partner te bo pustil malone na cedilu in poskušala bo vse, le da bi mu to iz isto mero tudi vrnila. Vse skupaj se lanko kaj hitro sprevrže v srdit spopad mislen in interesov, kar se lahko konča tako dobro kot tudi slabo.

On: Nikar ne obupaj zaradi trenutnih malih nesoglasij s prijateljico, saj ni s tem mislila ničesar hudega. Raje se potruži in predlagaj spravo, ki se lahko kaj hitro sprevrže tudi v kaj lepšega in prijetnejšega.

Ona: Potrebno bo začeti s shujševalno kuro, sicer bodo posledice še bolj neprijetne, kot pa si morda zamislja. Nikar si ne delaj nepotrebnih težav z denarjem, ampak raje uživaj, dokler še lahko.

On: Ili boš potr, saj ti bo ljubosumje pustilo globoke rane. Pričakuješ lahko obisk od katerega bo odvisna še manikaterska stvar v tvojem poslovnem življenju. Pa tudi za zdravje bi lahko malo bolj poskrbel.

Ona: Pozorno se ozri okoli sebe in odkrila boš marsikaj, kar ti bo ogrelo srce. Presenetil te bo prijeten svetloasec, ki pa mu ti bo naj bo še tako vroče. Prijetno presenečenje pa te čaka jesti, pa naj ga najmanj pričakuješ.

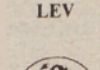
On: Bodi bolj oprezen, saj ti nekoč prav vneto pripravljaj znanje, v katero naj bi se ujel. Prijazen nasmeš se lahko kaj hitro spremeni v posmeh, vendar pa bo takrat že vse prepozno. Raje malo pohiti.

Ona: Jezik te bo tokrat pustil na cedilu in noben izgovor ti ne bo kaj prida pomagal. To kar si si skuhal, boš morala tudi pojesti, pa naj bo še tako vroče. Prijetno presenečenje pa te čaka jesti, pa naj ga najmanj pričakuješ.

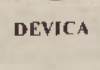
On: Precej se boš moral potruditi, da ti bo uspelo pridobiti osebo, ki ti je dal časa ne da miru. Toda pozor: vsaka medalja ima dve plati, zato nikar ne dovoli, da bi zaradi ljubezni trpelo tvoje poslovno življenje.

LEV

DEVICA

TEHTNICA

SKORPIJON

Ona: Čudeži se dogajajo le poredkoma. V tvojem primeru se bo to morda celo zgodilo, k temu pa bo v izdatni meri prispevala tvoja trma. Nikar se ne daj zavesti, ampak zaupaj v sebe in svoje sposobnosti.

On: O mnogocem si imel prav, toda sedaj pač ni čas, da bi opozarjal na svojo nezmožljivost. Za neko stvar ti bo kasneje še žal, vendar ne kaže postaviti vsega na kocko le zato, da bi dobil nekaj, kar ti pozneje mogoče sploh ne bo všeč.

Ona: Čeprav bo vse skupaj izgledalo še tako nedolžno, si bo nekoč to razlagal popolnoma napačno. In še tako majhen namig si bo predstavljal kot odkrito ponudbo. Seveda pa je morebitna veza odvisna predvsem od tebe.

On: S svojo prijaznostjo in odkritostjo si boš zagotovil podporo vseh, tudi tistih, ki te sicer ne prenašajo ravno najboljše. Vrata so se torej odprla, potrebno je le še vstopiti in storiti pravo stvar.

Ona: To kar si nekoč ljubila in občudovala, ne izgine popolnoma brez sledu. Preteklost je pač nekaj, kar nam ostane za večno zakopano globoko v nas. Toda nikar ne spreglej prilicnosti, ki se ti ponuja.

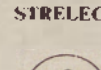
On: Raje dvakrat premisli, preden boš obsodil nekoga, ki mogoče sploh ne bo kriv. Tvoje težave so predvsem posledica tvojih in ne prijateljevih napak. Še vedno pa se ne boš mogel odločiti med koristjo in zabavo.

Ona: S smelostjo se boš poglajala v drzno dejanje, kar bo prav gotovo korak naprej v tvojih ambicijah. Vseeno pa se nikar ne usvajaj z doseženimi rezultati, saj je željni cilj še zelo oddaljen.

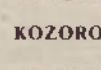
On: Srečo imaš, da se je vse skupaj končalo tako hitro, saj bi se lahko kaj hitro znašel v nevarnosti, da bi se ti čustva vse preveč pomešala s tvojim poslovnim življenjem. Toda vseeno je ostal grenak priokus...

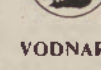
STRELCE

KOZOROG

VODNAR

RIBI

Ona: Čeprav ne boš pričakovala, se ti bodo nenadoma prižgala nekdanja čustva in ponovno boš zmedena in neodločna. Zmeden pa bo tudi nekdo drug, tako da se lahko vse skupaj sprevrže prej v humoresko kot pa romanco.

On: S prijatelji se boš pošteno zapil, drug dan pa boš preklinjal jutranjega mačka. Poklicala te bo nova znanka, ki se je najprej ne boš spomnil, pozneje pa ti bo vse skupaj postalo prav kristalno jasno.

Ona: V življenju gre mnogokrat za masko in kdor jo sname, lahko naleti na neljube težave. Zato nikar ne vzdihuj, ampak se sprijazni z dejstvom, da je tudi odkritostnost včasih povsem nezaželena vrtilna.

On: Stvari moraš urediti na kraju samem in se prepričati v pravi potek. Le tako ti bo uspelo še naprej zadržati vodilno vlogo v poslu. Sicer pa se ti obeta prav prijeten konec tedna, ki ti bo še dolgo buril duhove.

Ona: Svoje nenavadne misli prihrani raje za ugodnejši trenutek. Proti koncu tedna se ti bo ponudila prilicnost, da se seznanis z nekom, v katerega si bila nekoč neskončno zaljubljena. Spoznala boš, da je sedaj drugače.

On: V tednu pred teboj te čaka cel kup nepričakovanih dogodkov, ki pa jih boš po temeljitim premisleku vendarle uspel strniti v razumljivo celoto. Šele takrat se boš zavedel, da si s stvarjo vse preveč odlašal. Pohiti!

Ona: Bolje bo, da se ne razmišljaš o maščevanju, saj je trenutek prej primernejši za pomiritev. Proti koncu tedna boš prišla v položaj, ko se bo potrebno odločiti veliko več, kot pa boš pripravljena.

On: Zadel te bo plaz očitkov, ki pa bodo povsem upravičeni. Bolje bo, da se s tem odkrito spoprimeš, saj se lahko v nasprotnem primeru vse skupaj še neprimerno bolj zaplete. Nekdo si želi tvoje bližine...

Kaj je zimska oprema?

Bo tudi letošnja zima brez snega? Vozniki, vzdrževalci cest in odgovorni za varnost prometa si to vsekakor želimo, saj so tako imenovane suhe zime z vidika prometne varnosti ugodnejše. Takrat je manj zastojev in nezaželenih okoliščin, prav tako pa prometnih nezgod in tudi žrtev oz. posledic. Ker se mnogokrat pojavlja vprašanje, kaj morajo imeti vozniki s seboj, da se šteje, da ima njihov avtomobil zimsko opremo, bi vas rad v nadaljevanju spomnil na konkretna določila predpisov in dal še nekaj drugih nasvetov.

Zimska oprema motornih in priklopnih vozil:

- pnevmatike za zimsko rabo (te nosijo oznako M + S) na pogonskih kolesih oziroma
- radialne pnevmatike na vseh kolesih, vendar morajo biti zlebovi tekalne plasti po obsegu in širini globoki najmanj 4 mm ali
- pnevmatike s poletnim profilom, če so v vozilu verige za pogonska kolesa,
- zimska oprema avtobusov in tovornih vozil je tudi lopata,
- predpisano je tudi, da na vozila ni dovoljeno namestiti pnevmatik z žebli.

Toliko o predpisani zimski opre, ki se mora uporabljati zmeraj na delih cest, ki so označeni z ustreznim prometnim znakom (verige) ter na vseh cestah RS od tedaj, ko se ob sneženju začne sneg oprijemati vozišča, do takrat, ko pristojna organizacija za vzdrževanje cest sporoči, da je cesta sposobna za promet. V tem času pa velja tudi splošna prepoved prometa tovornih vozil s priklopnim vozilom.

Da bi nam povzročala zima v prometu čim manj težav, bi ob vsestranski potrpežljivosti priporočal še: Nakup primerne goriva za vozila z dizelskim motorjem. Najprimernejši je vsekakor grelnik goriva. Preveriti in po potrebi tudi zamenjati moramo avtomobilsko baterijo — akumulator, hladilno tekočino in sredstvo za umivanje oz. močenje vetrobranskega stekla. Imate metlico za čiščenje snega? Ob metlici ne bi smel manjkati tudi strgalnik za led, odveč pa ni niti zločljiva lopata. Z njo se lahko sami izkopljemo iz snega, pa tudi kak kilogram peska za pod kolo je lažje prinesiti z lopato kot z rokami. Za najbolj neprijetne in daljše zastoje na cesti je priporočljiva tudi kakšna odeja ali posebna folija, s katero se lahko ogrnemo, ko nam bo primanjkovalo goriva za ogrevanje kabine, ker nimamo včasih zelo potrebne rezervne posode z gorivom, za katero pa se ve, da mora biti primerne kakovosti.

Pa srečno vožnjo! Tudi ko se boste odpravljali na zimske počitnice v višje lege, kjer naj sneg kar zapade.

Dušan Pohovnikar

PPM MURSKA SOBOTA

UTOK

Tovarna usnja Kamnik, p.o.

Objavlja

prosta dela in naloge

VODENJE OBRATA TAPETNIŠTVO NA KOBILJU

- Pogoji. — V. stopnja ekonomske ali druge ustreznosti smeri
— 5 let delovnih izkušenj
— poskusno delo 90 dni

Pisne prijave z dokazili pošljite v Kadrovsko službo Tovarne usnja UTOK Kamnik, Šnarska 8, 61240 Kamnik, v roku 8 dni od objave. Prijavljene kandidate bomo obvestili v 15 dneh po izbiri.

ZVEZA
DRUŠTEV ZA
CEREBRALNO
PARALIZO
SLOVENIJE

ŠTEVILKA ŽIRO RAČUNA:
50105-678-75233

Teritorialna obramba in strelstvo

Strelstvo je dejavnost, ki ji namenijo posebno skrb tudi v enotah teritorialne obrambe, tako med pripadniki kot starešinami. V zadnjih letih so dosegli v Pomurju pri strelski dejavnosti vidne rezultate znotraj teritorialne obrambe, manj pa so naredili pri popularizaciji strelskega športa. Izboljšali so strelske vaje, ki so postale bolj stvarne. Izvedli so precej zahtevnih streljanj na objektih JLA in pri tem dosegli boljše rezultate kot na pripravljajnih streljanjih. Od leta 1987 streljajo v enotah teritorialne obrambe tudi s težkim orožjem (minometi, netržavnimi in protiletalskimi topovi). Pri streljanju z minometi in netržavnimi topovi so pomurski teritorialci dosegli najboljše rezultate v Sloveniji. V Pomurju so tudi premagali stališče, da strelska izurjenost za starešine ni potrebna, češ da imajo pomembnejše naloge pri vođenju. Dojeli so, da starešina ne more voditi enote, če ne pozna orožja in njegove zmožnosti. Poleg tega pa je ob takšnih aktivnostih po-

trebno zagotoviti tudi varnost. V teritorialni obrambi Pomurja je imelo strelske vaje letno od 1.500 do 3.000 pripadnikov, vendar ni bilo poškodb ali nesreč s smrtnimi izidi, čeprav so vadili na improviziranih in neopremljenih strelskih objektih, kar je tudi pomembno. V Pomurju namreč zelo primanjkuje ustreznih strelskih objektov, kar tudi vpliva na razmah strelske dejavnosti, in to ne samo v teritorialni obrambi, temveč širše. V pomurskih občinah imamo letno dva ali tri tekmovalna vojaška orožja, kar je premalo. Ne moremo sicer trditi, da na tem področju ni bilo ničesar naredeno, saj imamo sorazmerno dobri strelski objekti za vojaško orožje v Centibi v lendavski občini in Hercegovščaku v radgonski občini. Žal pa ta dva objekta ne omogočata streljanja na večje razdalje. V Mačkovecih, kjer bi bilo mogoče streljati na daljše razdalje, pa niso uspeli dokončati objekta, kar je velika škoda. Pri organizaciji strelskih vaj in tekmovanj pa se v zadnjem času tudi sre-

čujejo s tehničnimi problemi, saj je strelivo zelo drago, za nekatera orožja (mine in rakete za protiklepnorožje) pa ga tudi ni bilo mogoče zagotoviti. Za razvoj strelske dejavnosti v teritorialni obrambi je pomembno tudi sodelovanje s strelskimi in lovskimi organizacijami. Po besedah starešine PSTO Alojza Šteinerja je to sodelovanje dobro, vendar pa še niso izkoriščene vse možnosti. Vprašanje je tudi, ali teritorialna obramba dovolj materialno in finančno pomaga tem organizacijam. Najbrž ne. Rešitev je verjetno v pogostejših zahtevkih za potrebno pomoč. Dejstvo je, da bi pri nadaljnjem razvoju strelske dejavnosti v teritorialni obrambi morali izvajati zahtevnejša streljanja na avtomatskih strelskih in skrbeti za urjenje v strelskih in lovskih organizacijah. Sicer pa v teritorialni obrambi od septembra letos ni strelskih vaj, ker orožja ni dovoljeno jemati iz skladišč.

F. Maučec

Pogrebne storitve tudi v Beltincih

V krajevni skupnosti Beltinci so v zadnjih letih, zlasti po zgraditvi sodobne mrliške vežice, ugotavljali, da je potrebno razmišljati o organizaciji pogrebnih storitev in drugačni ureditvi pokopališča. Naposled jim je to uspelo. Milorad Jurč iz Murske Sobotice je namreč odprl v prostori mrliške vežice na pokopališču v Beltincih obrtno dejavnost s pogrebnimi storitvami, saj ima kot vrtnarski tehnik tudi potrebno znanje in izkušnje za to delo.

Z njim je krajevna skupnost podpisala pogodbo in mu odstopila prostor v mrliški veži na pokopališču za opravljanje dejavnosti, gospod Jurč pa je tudi prevzel vzdrževanje pokopališča v Beltincih. Tako že nekaj časa opravlja pogrebne storitve (organizira pogrebne svečanosti, opravlja prevoze in prodaja pogrebno

opremo), poleg tega pa tudi vzdržuje grobove in zelenice na pokopališču. Vse to pa opravlja tudi za okoliške kraje. Z doseda-

njim delom so vsi zadovoljni — krajevna skupnost in občani ter obrtnik.

F. Maučec

Z UPRAVE ZA NOTRANJE ZADEVE

ZOPET SMRTNA PRIMERA

Da nesreča nikoli ne počiva, dokazujejo številne prometne nesreče v preteklem tednu. Zaradi neprimerne hitrosti in nepravilnosti je bilo veliko hudo poškodovanih, dva pa celo mrtva.

IZSLEDILI POBEGLEGA VOZNIKA

Po obsežni poizvedovalni in raziskovalni akciji so pomurski miličniki 13. novembra izsledili pobeglega voznika, ki je minulo nedeljo 15 minut po polnoči v Veržetu povozil peško. To je 26-letni voznik osebnega avtomobila Silvio Štumpf iz Buncanov 20 v Ljutomerški občini. Po nesreči, v kateri je bila hujše poškodovana 78-letna Elizabeta Zadravec, je odpeljal naprej. Proti brezvestnemu vozniku je vložena kazenska ovadba.

PADEL IZ PREVRNJENEGA AVTA

Ob 20.45 se je 14. novembra 24-letni Silvester Križanič s Staševskega Vrha v radgonski občini peljal z osebnim avtomobilom po lokalni cesti od Negove proti Spodnjim Ivanjem. V naselju Kunova ga je zaradi prehitre vožnje začelo zanašati, zapeljal je na levo stran v občinski jarek in vozilo se je nekajkrat prevrnilo. Med prevračanjem je voznika Križaniča, ki ni bil pripet, vrglo iz avtomobila in se je pri tem hujše poškodoval. Zdravi se v soboški bolnišnici, škode na vozilu pa je za 15 tisoč dinarjev.

SMRT NA TIRIH

12. novembra ob 7.25 so bili miličniki iz Ljutomera obveščeni, da je na železniškem tiru zunaj naselja Kamenščak trgnilo neznanega moškega. Pri zbiranju podatkov so ugotovili, da gre za 37-letnega Alojza Kosija iz Mekotnjaka 37. Prejšnji večer se je pod vplivom alkohola vračal z obiska pri prijatelju. Vračal se je po progi v smeri proti Ormožu, ko je iz Ljutomera pripeljala lokomotiva in ga podrla.

V BREG OB CESTI

Delavci milice so šele po poznejšem obvestilu dobili podatke, da se je 10. novembra ob 18.45 zgodila prometna nesreča v naselju Večeslavci. Vzrok: prevelika hitrost voznika osebnega avtomobila Franca Kranjca, rojenega 1953, iz Večeslavca 70. Peljal se je iz Pertoče proti Večeslavcem. V križišču cest Večeslavci-Ropča je zaradi neprimerne hitro-

sti zapeljal s ceste in trčil v breg ob cesti. Pri tem se je hudo telesno poškodoval, materialne škode pa je za 30 tisoč dinarjev.

PEŠEC PODLEGEL POŠKODOBAM

Zunaj naselja Kapca se je 18. novembra ob 3.35 zgodila prometna nesreča. Voznica osebnega avtomobila, 23-letna Bernarda Mataič iz Gaberja 140, se je peljala z osebnim avtomobilom s Hotize proti Lendavi. Zaradi neprimerne hitrosti in slabe vidljivosti je prepozno zagledala pešca, ki je nameraval prečkati magistralno cesto. Tako je trčila v 79-letnega Štefana Casarja iz Kapce 7 in ga zbil po cestišču. Zaradi hudih ran je umrl na kraju nesreče; materialne škode je za 5 tisoč dinarjev.

Z MOPEDOM V PRIKLOPNIK

19. novembra ob 0.45 pa se je zgodila prometna nesreča s težjimi posledicami v naselju Žihlava. Voznik neregistriranega motornega kolesa, 15-letni Bojan Kolovski iz Jamne 14 pri Vidmu ob Ščavnici, je vozil brez voznškega izpita iz Bučkovec proti Vidmu ob Ščavnici. Ko je pripeljal v naselje Žihlava, je zaradi neprimerne hitrosti trčil v traktorski priklopnik, katerega je lastnik Jurij Jaušovec iz Žihlave 15 parkiriral tako, da je zadnji del priklopnika segal 1,5 metra na cesto. Mladi mopedist se je hudo poškodoval, škode pa je za 5 tisoč dinarjev.

KDO JE UBIL POLANSKEGA ŽUPNIKA DANIJELA HALASA?

V zadnjem času je ponovno vznemirila našo javnost smrt župnika Danijela Halasa, ki je bil umorjen 16. marca 1945 na Hotizi. Da bi pomagali razčistiti vzroke in odkriti krivce tega umora, ponatiskujemo članek, ki sta ga pisala o tem dva prekmurska duhovnika Ivan in Miško Jerič, in ki je bil objavljen v »Glasniku slovenskega duhovniškega društva« (letnik 8, 1979, št. 3). Članku nismo ničesar dodali in ničesar črtali.

Uredništvo

Danijel Halas (prijatelj smo ga klicali Dani) je bil v času madžarske okupacije med II. svetovno vojno župnik v Veliki Polani, tam, kjer je pisatelj Miško Kranjec doma.

16. marca 1945 je odšel v Lendavo spovedovat šolske sestre. Ne tisti ne naslednji dan ga ni bilo domov, kakor je v velikih skrbih za brata sporočila njegova rodna sestra mojemu bratu Ivanu v Turnišču.

Po dveh dneh je dospelo poročilo, da je Danija Mura splavila kot utopljenca v obmurski vasi Kot, ki spada v lendavsko župnijo. Mlinarji, ki so ga opazili in potegnili na breg, so ga spoznali. Nekoč je bil njihov kaplan.

Oblečen je bil v temno duhovniško obleko z malo daljšo suknjo. Okrog vratu je imel duhovniški kolar. Nad očmi in pod očmi so se poznali sledovi po dveh strelah iz puške. Fotografija utopljenca je ohranjena v Pokrajinskem muzeju v Murski Soboti.

Kdo je sprožil smrtonosne strele? Kdo je ubil Danija? Kdo ga je po smrti vrgel v Muro, da bi zabrisal sled za svojim zločinom?

Sumničenja, ki so bila zmotna.

V začetku januarja 1945 so imeli nekega poznega večera prekmurski partizani sestanek v šoli v Gomilicah pri Turnišču. Vodil ga je komandant Franček Majcen, nekoč po prepričanju krščanski socialist.

Po obravnavi tekočih zadev je predlagal pravnik Martin Žalig, naj partizani likvidirajo polanskega župnika Halasa in njegovega brata Ivana, župnika in dekana v Turnišču.

Po Žaligovem predlogu so domači partizani, ki so živeli ves čas okupacije v Prekmurju in poznali domače razmere, planili pokonci in glasno protestirali proti Žaligovemu predlogu:

»Naj bi likvidirali Halasa, ki se je raje odločil za zapor v Budimpešti, kot za izdajo naših borcev? In Jeriča, ki ga okupator vlačil od sodišča do sodišča v obtožbo, da sodeluje s komunisti? Če bo ta predlog sprejet in izveden, se naša pota ločijo. Ne moremo biti več borci v taki osvobodilni borbi.«

Po burnem protestu domačih partizanov je komandant Franček zaključil sestanek, ne da bi dal Žaligov predlog na glasovanje. Predlog torej ni bil sprejet.

Čez dva dni po sestanku se je oglašil pri bratu Ivanu partizan Joško Zadravec, pravnik in bratov sosed. Pošilja ga komandant Franček v vprašanje, kdaj bi se lahko oglasila pri bratu na razgovor. Bratu je odgovoril, da ju pričakuje naslednji večer ob 6. uri. Okoli 8. ure zvečer pogosto prihajajo na župnišče madžarski žandari delat hišno preiskavo.

Naslednji večer sta Franček in Joško prišla točno ob določen uri. Brat ju je sprejel v svoji sobi za zatemnjenimi okni. Odložila sta hitrostreli ob steno, stisnila bratu roki v pozdrav in sedli so za mizo.

Razgovor je začel Franček: »Prišla sva, da nama odkrito povete, kako gledate vi in prekmurska duhovščina na partizane?«

»Jaz in vsa prekmurska slovenska duhovščina — med nami, kakor veste, je tudi nekaj madžarskih duhovnikov — odobravamo OF. Saj to je samobran našega naroda.«

Duhovniki v borbi z orožjem ne moremo pomagati, ker to ni v skladu z našim poklicem. Moralno pa OF lahko in radi podpiramo. Vrne priprečujemo, da je vaša borba za svobodo in socialne spremembe potrebna in nam vsem koristna. Sami vam lahko nudimo hrano, prenočišča, vas ne izdajamo. K temu vzpodbujamo tudi svoje župljane.«

Franček je bil z odgovorom vidno zadovoljen.

Nato mu je brat postavil vprašanje:

»Koga partizani likvidirate?«

»Samo izdajalce, ki so s svojo izdajo povzročili smrt kar nekaj izmed naših.«

»Kako pa ste potem predvedli razpravi v gomilski šoli, razpravljali o Halasovi in moji likvidaciji?«

Franček se je na obrazu bralo vidno začudenje. Najbrž zato, ker je bil brat tako hitro obveščen o Žaligovem predlogu.

»Nismo o tem razpravljali, če ste dobro obveščeni. Bil je samo predlog nekoga, ki ni ves čas vojne ničesar tvegaval, ampak se varno skrival. Pred zmago, ki je na pragu, pa bi se rad po OF znebil osebno neljube ljudi.«

Na bratovem obrazu je zasijalo zadovoljstvo. Če je pa tako, se nimamo česa bati. Izdajalci nismo bili in tudi poslej ne bomo. Postavil je samo še vprašanje:

»Kakšen pravni položaj bo imela Cerkev v novi Jugoslaviji?«

»Vere ne bo smela zlorabljati v politične namene. Sicer pa bo imela svo svobodo in pravice za versko delovanje.«

Franček in Joško sta se s tem poslovila. Zadovoljna sta bila — brat tudi.

V župnijski kuhinji je bila pri večerji partizanska zaseda okoli župnišča v dveh izmenah. Prekajeno in pečeno meso iz večerja (tunke) s solato jim je šlo v slast. Tudi renski rižling iz lendavskih gor.

Ker je bilo nekaj partizanov oboroženih s lovskimi puškami, so to večerjo v šali nazvali »lovška večerja«. Čelo okupator je zvedel zanj, ne pa na srečo, kje je bila.

Po zaporu dveh let in dveh mesecev sva bila z Ivanom na posredovanje jezuitskega p. Stanislava Laskega, poljskega grofovskega rodu, ki je bil z nama mesec dni v skupni celiči v zaporu, izpuščena iz zapore pogojno, da naju namestijo v notranjosti Madžarske, brez možnosti stika z našimi partizani. Jaz sem bil v Karakó. Imel sem izredno srečo. Zame sta odgovarjala župnik Luter in notar iz Nemeskeresztúra. Bila sta intimna prijatelja. Samo to dejstvo bi meni malo koristilo. Mrzila sta fašizem, pa naj je bil to nemški ali madžarski. To nas je združilo.

Po dogovoru z njima sem se kadarkoli in kamorkoli lahko odstranil iz Karakaja. Tako sem večkrat obiskal brata v Turnišču. Ob takem obisku po sv. Trojici kraljih 1945 sem se pri bratu srečal z Danijem.

Istovrstno smo bili obsojeni v Vozcu nad Budimpešto: Ivan na 5 let, Dani na 14 mesecev, sva pa na 4 leta. Prvi se je Dani po odsluženju kazni okoli 9. julija 1942 vrnil domov (zmanjšati mu kazen 14 mesecev za 1/3 zaradi korektnega vedenja v zaporu, kakor vsem drugim). Imel ni ga na seznamu političnih kazencev kakor naju z Ivanom. To je lahko imelo posledice. Tako pri Ivanu. Po prevzemu oblasti madžarskih fašistov »pustili« je pod vodstvom majorja Szalasyja so izdali nalog: Nazaj v zapor morajo vsi, ki so se odločili žiti kazen v zaporu kot komunisti ali njihovi sodelavci. Ivani so po tej odredbi odpeljali v zloglasni zapor Komarom in ga je s težavo rešil iz zapore rojak.

Tudi po mene so prišli žandari iz Jnosháze. Na srečo me ni bilo doma. Bil sem ravno pri bratu v Turnišču. Na župnišču v Karakaju pa so tačas vneto tlačili župnika, notara in mlinarja iz Janosháze. Postavili so se zame.

»Kaj, našega kaplana bi radi aretirali? Saj to je vendar najčestnejši človek na svetu. Aretirajte tatove in lopove, ne pa poslane ljudi.«

In ker sta to o meni izdala župnik in notar, so žandari poklopno odšli, češ to je naša pomota. Po vrnitvi sta mi župnik in notar med groznicami pripovedovala, kako sta odpeljala žandare. Na madžarskem je krajevno politično oblast postavljala notar.

Pri Daniju so menda prebrali, da je na seznamu političnih kazencev. Niso se zmenili zanj.

(dalje prihodnji)

kino

SPORED FILMOV V KINU PARK
M. SOBOTA od 23. do 30. 11.

23. nov. ob 17. uri amer. gangsterski film **DICK TRACY**

23. nov. ob 19. uri amer. film trda erotika **SEKS V ZAPORU**

24. nov. ob 17. uri amer. film **DICK TRACY**

24. nov. ob 19. uri amer. grozljiva sodniki mimo zakona

25. nov. ob 15. in 17. uri amer. film **DICK TRACY**

25. nov. ob 19. uri amer. film (trda erotika) **SEKS V ZAPORU**

27. nov. ob 17. in 19. uri amer. grozljiva **DEMONI V OMARI**

28. nov. ob 17. uri amer. grozljiva **DEMONI V OMARI**

28. nov. ob 19. uri amer. akcijski film **KAVARNA OB CESTI**

29. nov. ob 17. uri amer. film **KAVARNA OB CESTI**

29. nov. ob 19. uri amer. film **ČEDNO DEKLE (PRETTY WOMAN)**

30. nov. ob 17. uri amer. film **ČEDNO DEKLE (PRETTY WOMAN)**

30. nov. ob 19. uri amer. film (trda erotika) **ZGODBA O NICOLE**

KUD KINO ŠALOVCI

24. nov. ob 19.30 amer. film **DICK TRACY**

KINO LENDAVA

PETEK, 23. NOVEMBER, ob 17. uri amer. komedija Čedno dekle. Ob 19. uri amer. akc. Kréma ob cesti

SOBOTA, 24. NOVEMBRA, ob 17. uri amer. akc. Kréma ob cesti. Ob 19. uri, am. akc. Robocop, 2. del

NEDELJA, 25. NOVEMBER, ob 17. uri am. akc. Robocop, 2. del. Ob 19. uri am. akc. Čedno dekle

KINO DOBROVNIK

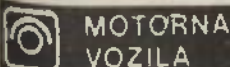
PETEK, 23. NOVEMBRA, ob 19. uri am. akc. film Robocop, 3. del

NEDELJA, 25. NOVEMBRA, ob 17. uri am. grozljiva Strašne sanje v ulici brestov

GRADITELJI V INŠTALATERJI — pozor!

Po konkurenčnih cenah izdelujemo peči in boilerje za centralno ogrevanje. Tel.: (063) 39 878.

prodam

PRODAM

ŠKODA 101, letnik 1970, neregistrirano, v dobrem stanju, prodam. Kocjevo naselje 19. M-2288

ZASTAVO 750 prodam v celoti ali po delih. Murski Petrovci 26. ☎ 46 518. M-2292

JUGO 55 A, letnik 1984, motorno za Tomos Husquarna, novo, nerabljeno, in komplet kolesa za voz z gumijastimi kolesi. ☎ 77 230. M-2296

JUGO KORAL 45, star 22 mesecev, prodam. Tišina 21 f. M-2297

MAZDO 323 F, novo, dodatno opremljeno, prodam. Gradišče 37. M-2297

ZASTAVO 101, letnik 1981, prodam. ☎ 21 511, int. 20. M-2300

GOLF DIZEL, letnik 1984, ugodno prodam. Turnišče, St. Kovača 54. M-2301

MOTOR JAMAHA, 25 ccm, motokros, prodam. Gorica 48. ☎ 45 247. M-2302

GOLF DIZEL, letnik 1983, prodam. Cena 9.500,00 din. ☎ 22 075. M-2305

ZASTAVA SKALA 55, november 1988, prodam. Bakovci, Vrtna 6. ☎ 43 152. M-2306

VW, letnik 1975, ugodno prodam. Vlna, Salameci 3. ☎ 45 241. M-2307

OPEL KADETT S 1.3, 44 kW, letnik 1979, prodam. Slavko Polanič, Murska Sobota, Borisa Kraigherja 8. ☎ 22 121. M-2310

REGATO 100 SIE, letnik 1987, karambolirano, ugodno prodam. Večestavci 76. M-2318

ZASTAVO 128, letnik 1981, neregistrirano, prodam. Renkovič 136. M-2322

OPEL KADETT, letnik 1979, brezhiben, prodam. Sever, Puconci 64. ☎ 45 191. M-2323

JUGO 55 AX, letnik 1988, prodam. ☎ 42 078. M-2325

OPEL REKORD prodam. ☎ 40 602. M-2330

AUDI 80, letnik 1978, karamboliran, vozen in registriran do 6. januarja 1991, prodam. Vajs, Radenci, Dajkova ulica 4. M-2254

ASCONA 2.0, letnik 1978, v odličnem stanju, prodam. Cena po dogovoru. ☎ 48 464. M-2256

NOVO, — NOVO, — NOVO

15.000 ATS MESEČNO mednarodno, na področju marketinga, za vse, ki obvladajo nemščino!

Oglasite se 27. novembra ob 19.00 v gostišču Weis v Halbenreinu!

VESTNIK

Irma Benko (direktorica in glavna urednica), Jože Šabjan (odgovorni urednik), Bernarda Balažič-Peček, Jani Dominko, Silva Eory, Jože Graj, Majda Horvat, Milan Jerše, Ludvik Kovač, Dušan Loparnik, Feri Maučec, Štefan Sobotan, Branko Zunc, Endre Gonter (tehnični urednik) *Nataša Juhnov* (fotografinja), Nevenka Emri in Marjan Maučec (lektorja).

Naslov uredništva in uprave: Murska Sobota, Titova 29; Telefoni: Novinarji 21-383 in 21-064, odgovorni urednik 25-019, glavna urednica in direktorica 21-064 in 21-383; GPS (trženje) 22-403 in 21-083; dopisnik 21-064 in 21-383; računovodstvo in tajništvo 21-064 in 21-383; telefaks 22-419. Nenaročnih kopisov in

listniva Gornja Radgona 74-597, Lendava 75-085 in Ljutomer 81-317, telefaks 22-419. Nenaročnih kopisov in fotografij ne vračamo.

Naročnina za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

Naročnina za trimesečje 1990 je 100,00 dinarjev, za delovne organizacije 200,00 dinarjev, za naročnike v tujini 70 DEM letno.

rekoči račun pri SDK Murska Sobota 51900-603-30005. Devizni račun pri A-banki Ljubljana 50100-620-00112-5049512. Tisk GZP Mariborski tisk, Maribor. Po pristojnem mnenju je Vestnik oproščen plačila temeljnega davka od prometa proizvodov.

20.000 šilingov na mesec!

Super honorarno delo za vse, ki obvladajo nemščino. Informacije dobite v gostišču WEIS v HALBENREINU v petek (23. novembra) ob 19.00! Zasluzek, ki čaka na vas!

SPORTNO ŠKODO ugodno prodam.

☎ 41 397, po 16. uri. M-2261

ZASTAVO 101 KONFORT, dobro ohranjeno, registrirano do septembra 1991, ugodno prodam. Lipovci 5, ☎ 42 482. M-2201

FLORIDO 1.4, staro 4 mesece, prodam. ☎ 87 592 — popoldan. M-2262

JUGO KORAL 55, star dve leti, prodam. Dobrovnik 176. ☎ 79 051. M-2267

JUGO 45, star 5 let, registriran do septembra 1991, prodam. ☎ 26 104, popoldne. M-2268

JUGO 55, letnik 1989, prodam. ☎ 23 937. M-2270

ZASTAVO 101, staro 4 leta, zadnji del karamboliran, in fiat 126 P, star 10 let, prodam. Robert Benkič, Vadarci 77. M-2271

ZASTAVO 1300, registrirano, prodam za 10.000,00 din. Strejš, Ivanovci 39 a, ☎ 77 881. M-2273

MOSKVIČ KARAVAN LIMUZINA, letnik 1979, prodam. Kušanovci 66, ☎ 77 146. M-2274

ZASTAVO 101 GTL (troje vrat), letnik 1986, in šivalni stroj Bagat ruža step, prodam. ☎ 22 728. M-2276

ŠKODA 100 ugodno prodam. Bogojna 107. M-2285

FIAT 126 P, letnik 1980, po delih, prodam. ☎ 23 387 ali 46 274. M-2286

DIANO, letnik 1979/11, neregistrirano, vozno in ohranjeno prodam. Jože Horvat, Kranjčeva 3, Turnišče. M-2286

JUGO KORAL 55, letnik 1988, prevoženih 24.000 km, prodam. ☎ 60 502. M-13967

FORD CAPRI, letnik 1970, registriran do aprila 1990, prodam. ☎ 74 875, po 19. uri. M-13968

JUGO KORAL 55, star 2 leti, prodam. Banfi, Kapca 67, ☎ 36 300. M-13101

JUGO KORAL 45, letnik 1979, prodam. Franc Svatina, Cankarjeva 7, Veržej, ☎ 87 088, po 15. uri. M-12169

RENAULT 4 ugodno prodam. Veržej, ☎ 87 189. M-12168

ZASTAVO 750, karambolirano, ugodno prodam. Stanko Sever, Babinci 41, Ljutomer, ☎ 82 823. M-12165

OPEL KADETT 1.6 D, letnik 1983, prodam. Balaž, Zenkovič 84. M-12166

FLORIDO, novo, neregistrirano, prodam. ☎ 74 159 — ob delavnih dneh, ali 74 771 zvečer. M-CR

LADO 1200, starejši tip, neregistrirano, za rezervne dele, prodam. Turnišče, Milnska 7. M-2236

OPEL KADETT, letnik 1970, registriran, ugodno prodam. ☎ 23 292. M-2238

JUGO 45, star dve leti, prodam. Lucova 46, ☎ 78 023. M-2239

ŠKODA, registrirano, prodam. Bakovci, Nova ulica 10. M-2242

GOLF JGL, letnik 1982, prodam. Kolarič, ☎ 70 512. M-2248

AMI 8, tudi po delih, prodam. Panonska 30, Bakovci. M-2249

126 P, star 3 leta, prodam. ☎ 78 257. M-2250

RENAULT 4, star 3 leta, registriran do oktobra, prodam. Arsič, Lendavska 6, popoldan. M-2253

OPEL KADETT B in **FIAT 126 P** prodam za rezervne dele. ☎ 48 740. M-2335

ZASTAVO 750 po delih prodam. ☎ 23 387. M-2337

GOLF, letnik 1980, prodam. Prekmurske čete 83. M-2338

ZASTAVO 128, letnik 1986, prodam. Bokrač 14, ☎ 45 392. M-2340

REZERVNE DELE ZA ZASTAVO 101 prodam. Ozmeč, Melinci 104 a, Beltinci. M-2343

LADO 1500 SL, v celoti za rezervne dele, prodam za 6.000,00 din. ☎ 25 148. M-2344

JUGO 55 CORAL, letnik 1989, in aluminijasta platišča prodam. Marjan Žekš, Mojstrska 2, M. Sobota. M-2347

CTX 80 prodam. Maučec, Gančani 187. M-2350

KOMBI ZASTAVA 850 AK, letnik 1984, prodam. Franc Grab, Černelavci, Zadrzna 8, ☎ 23 109. M-14852

BX 16 TRS, letnik 1984, dobro ohranjen, prodam. ☎ 24 380. M-24854

KMETIJSKA MEHANIZACIJA

PRODAM

TRAKTOR URSUS 335, zelo ugodno, voz z gumijastimi kolesi in brane prodam. Pertotca 116 — Jože Mencinger. M-2190

PRIKOLICO za traktor prodam. Julij Habi, Križevci 61 v Prekmurju. M-2233

TRAKTOR FERGUSON 540 prodam. Vadarci 90. M-2234

OLTOVE PLUGE, 10-colne, nizki klirens, prodam. Informacije med 19. in 20. uro po ☎ 70 418. M-2270

IMT 549, opravljenih 870 delovnih ur, ugodno prodam. Domajinci 6. M-2293

KOMBAJN 780, brano z mrvilniki in krožne brane prodam. Dokležovje 29 a. M-2298

KOMBAJN DURO ĐAKOVIČ in **KOMBAJN ZMAJ 132** prodam. Milan Mesarič, Lipovci 123. M-2311

TRAKTOR TORPEDO, malo rabljen, 60 KS, s kabino, prodam. Odplačilo možno tudi na posojilo. ☎ 60 500. M-2326

PRODAM

MALE PUJSKE prodam. Bratonci 151, ☎ 41 056. M-2218

MALE PUJSKE prodam. Kolesarska 27, Tropovci. M-2228

KRAVE PO IZBIRI prodam. Žižki 95 a, ☎ 70 833. M-2230

DVE OVCI prodam. Vadarci 90. M-2234

BREJO SVINJO prodam. Gradišče 3 a, ☎ 46 584. M-2243

MALE PUJSKE in hlevski gnoj prodam. Vadarci 35, ☎ 49 814. M-2278

MALE PUJSKE prodam. Andrejci 8, ☎ 48 000. M-2287

MALE PUJSKE prodam. Murski Črnci 17. M-2288

MALE PUJSKE prodam. ☎ 46 298. M-2327

TELICO, brejo 9 mesecev, prodam. Sodšinci 28. M-2308

posesti

PRODAM

GRABENO PARCELO, 80 arov, in 126 P prodam. Mala Polana 76. M-2245

KIOSK pri gasilskem domu prodam. ☎ 22 296 — popoldan. M-2247

GARSONJERO V LJUBLJANI najamem za leto 1991. Ponudbe po ☎ 21 195, po 19. uri. M-2263

MANJŠO STANOVANJSKO HIŠO — počitniško hišico pri Gradu prodam. ☎ 21 908. M-1295

PARCELO, primerno za počitniško hišico, vinograd ali sadovnjak, na Jelovškovem bregu, prodam. ☎ 79 110. M-2316

GOZD, 22 arov, in drobilec koruze (šrotas) prodam. Šavel, Dolina 21, Puconci. M-2324

MLADA DRUŽINA vzame v najem sobo s souporabo kuhinje ali garsonjero v Murski Soboti. ☎ 23 428, po 15. uri. M-2332

NJIVO, 60 arov, v Kupšincih, prodam. Svetec, Puconci 106, ☎ 45 108. M-2341

NJIVO (pod križem na trnoskem), 42 arov, primerno tudi za vinograd, in VW, l. 1976, dobro ohranjen, prodam. ☎ 47 253 — popoldne. M-1846

STANOVANJSKO-GOSPODARSKO POSLOPIJE s 6 ari dvorišča in njivo, 7 arov, prodam. Kapca 123, ☎ (v službi) 75 201, interna 266. M-SS

razno

PRODAM

IVERNE PLOŠČE, 2,2 cm, prodam. ☎ 78 249. M-2349

POROČNO BELO OBLEKO, št. 38—40, možnost plačila na 2 obroka, prodam. ☎ 26 545. M-2257

VIDEOREKORDER GORENJE in videokamera VHS Amstrad, s kompletnim priborom, ugodno prodam. ☎ 41 532. M-2258

VIDEOREKORDER SCHNEIDER, barvni TV Grundig, gramofon Grundig in receiver Grundig z zvočniki, 2 x 90 W, prodam. Sašo Gerencér, Lendavska 17 a, 2. nadstropje — popoldne. M-2259

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 kW, prodam 20 % ceneje, Borut Prelog, Panonska 24, Beltinci, ☎ 42 026. M-2264

ELEKTRIČNO RITEM KITARO prodam. ☎ 24 095. M-2266

PRIKOLICO ZA PREVOZ ŽIVINE prodam. Tišina 56. M-2277

LOGARITEMSKE ANTENE z ojačevalci in termoakumulacijsko peč, 3,5 kW, prodam. Lebar, Mladinska 27, Turnišče. M-2279

ELEKTRIČNO HARMONIKO HOHNER in moped Toro prodam. Berden, ☎ 47 215. M-2283

ŠIVALNI STROJ, industrijski, in DIANO, letnik 1980, registrirano, prodam. ☎ 48 397. M-2289

KOMPLETNO POHIŠTVO kuhinje Gorenje prodam. ☎ 22 602. M-2291

58 m² stenski oblog, 145 cm, prodam. ☎ 48 234. M-2294

HLADILNIK IN OTROŠKI VOZIČEK prodam. ☎ 21 511, int. 20. M-2300

Dragemu bratu Oliverju Roganu iz Sotine ob praznovanju 10

rojstnega dne iskrene čestitke, veliko uspeha v šoli z željo, da bi bil še naprej tako priden in da bi ubogal tovarišice.

Iskrene čestitke tudi za končano tekmovalno sezono v motokrosu in željo, da bi še velikokrat stooil na zmagovalne stopnice.

Sestra Nataša in drugi domači

NOVO PASJO HIŠICO — do velikosti nemškega ovčarja, z aluminijasto streho, izolirano, z zavoso, prodam. ☎ 48 560, od 16. ure. M-2251

OPEKO BIBER, staro, po 2 din, in rabljeno zamrzovalno skrinjo, 450 l, za 1.500,00 din prodam. Ratnik, Murska Sobota, Šercerjevo naselje 18. M-2304

PC ATARI prodam. ☎ 21 636. M-2315

BARVNI TELEVIZOR GORENJE prodam. Petanjci 67 a. M-2317

TERMOAKUMULACIJSKO PEČ, 3,5 kW in trajnožarno peč prodam. Kančič, Borejci 48. M-1219

POHIŠTVO ZA KUHINJO IN DNEVNO SOBO prodam. ☎ 48 748. M-2321

PO

*Všeč je bila Gospodu njegova duša,
zato ga je hitro vzel.*
(MDR 4,14)

23. novembra se spominjamo
prve obletnice smrti

Jožeta Šantaka

rojen: 2. 2. 1951
umrl: 23. 11. 1989

Združeni smo s teboj v molitvi.

Vsi tvoji

*Že dve leti te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.*

V SPOMIN

20. novembra sta minili dve leti žalosti in bolečine, odkar nas je zapustil ljubi sin, brat, svak in ujec

Aleksander Hari

iz Križevca 61

Hvala vsem, ki se ga spominjate, prižigate sveče in prinašate rože na njegov prerani tihi dom.

Žalujemo: vsi, ki smo ga imeli radi

*Roža na grobu tvojem cveti,
grenka jo solza rosi.*

V SPOMIN

14. novembra minevata dve žalostni leti, odkar nas je zapustil naš dragi mož, oče in brat

Anton Vrečič

iz Mačkovec

Hvala vsem, ki se ga spominjate s cvetjem in prižgano svečko.

Žalujemo: žena Marija, sin Jože in drugo sorodstvo

*Kako pozabiti to gomilo,
kjer srce tvoje spi,
ki nam je vdano bilo,
ki je hrepenelo in nas ljubilo
do zadnjega dne.*

ZAHVALA

Ko je zapihal jesenski vetrič, nas je v 82. letu starosti zapustil dragi oče, stari oče in sorodnik

Ludvik Kuplen

iz Prosečke vasi 2

Tiho zlato listje šelesti in nemo šepeta,
da tebe, dragi oče, več med nami ni.
Hotel si živeti, boril do zadnjega si se,
a Bog hotel je drugače, tebe hotel je za se.

Bolečin zdaj več ne čutiš,
umiril tvoj duh se je,
a v nas bol neizmerna in praznina,
nema za vedno ostala je.

Hvala vsem sorodnikom, sosedom, duhovniku in pevcem za odpete žalostinke. Hvala tudi patronažni sestri Miri za obiske.

Z žalostjo v srcu vsi, ki smo ga imeli radi

V 76. letu je 11. novembra umrla naša mama, babica, tašča in sestra

Helena Šabjan

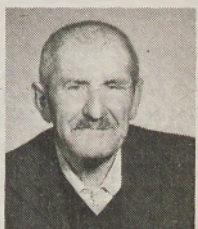
roj. Gutman
iz Bogojine 155

Iskrena hvala vsem, ki ste jo med dolgoletno boleznijo obiskovali, ji lajšali gorje, in vsem ki ste jo pospremili k večnemu počitku, njen grob obložili s cvetjem in darovali denar za dobre namene.

Hvala župniku g. Stanku Zveru za pogrebni obred in bogojinskim pevcem za odpete žalostinke.

Prisrčna hvala vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste z nami sočustvovali, nam izrekli sožalje ali kakorkoli pomagali. Posebna hvala družini sestrične Helene Lovrenčec za nesebično pomoč in oporo.

Žalujemo družini Jožeta in Gustija Šabjana

ZAHVALA

V 80. letu starosti nas je za vedno zapustil mož, oče, dedek, pradedek in brat

Ludvik Tamaško

s Hodoša

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in vsem, ki ste ga v tako velikem številu pospremili na njegovi zadnji poti, darovali vence in cvetje, za cerkev in ustno izrekli sožalje.

Hvala g. duhovniku Kerčmarju, pevcem za odpete žalostinke, govorniku KS za besede slovesa in GD Hodoš.

Žalujemo: žena Julijana, sin in hčerka z družinama, brat z družino in drugi sorodniki

ZAHVALA

V 77. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek, pradedek in tast

Anton Felkar

iz Serdice

Iskreno se zahvaljujemo vsem dobrim sosedom, sorodnikom in znancem, ki ste nam pomagali, nam izrekli sožalje, darovali vence in šopke.

Hvala g. duhovniku za pogrebni obred, pevcem žalostink, govorniku KS in GD Serdica. Vsem še enkrat hvala.

Vsi njegovi najdražji

ZAHVALA

V 66. letu nas je po dolgi in hudi bolezni zapustila naša draga mama, babica, teta, tašča in svakinja

Elizabeta Polak

roj. Vrečič
iz Murske Sobotice

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem, ki ste nam v težkih trenutkih stali ob strani, nam izrekli ustno ali pisno sožalje, darovali vence, cvetje in v druge namene ter jo pospremili na njeno zadnjo poti.

Iskrena hvala zdravstvenemu osebju internega oddelka, posebno dr. Alojzu Horvatu, g. župniku za cerkveni obred, pevcem za odpete žalostinke ter predstavnikom KS Park za ganljive besede slovesa.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujemo: vsi njeni, ki smo jo imeli radi

*Že leto dni te zemlja krije,
v gomili tihi mirno spiš,
srce ljubeče več ne bije
in ti se več ne prebudiš.
Četudi v grobu zdaj počivaš,
med nami živ si, kot si bil,
saj vso ljubezen in dobroto
si za nas izlil!*

V SPOMIN

18. novembra je minilo žalostno leto, odkar nas je zapustil naš dragi oče, tast in dedek

Štefan Krauthaker

iz Bratonec

Hvala vsem, ki se ga še spominjate in se ustavljate ob njegovem grobu.

Žalujemo vsi, ki smo ga imeli radi

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
spomnite se, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 66. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, dedek, brat, stric in svak

Štefan Fotivec

iz Dolnje Bistrice 18

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom, prijateljem in znancem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence in cvetje, ga pospremili na njegovi zadnji poti in nam izrekli sožalje. Hvala tudi sodelavcem Piatane za podarjeni venec.

Hvala g. kaplanu za lep pogrebni obred in pevcem za odpete žalostinke, govorniku Romanu za poslovitne besede ob odprtem grobu.

Zahvalo izrekamo tudi zdravstvenemu osebju internega oddelka bolnišnice v Rakičanu za ves trud in pomoč med njegovim zdravljenjem.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Žalujemo: žena Olga, sin Štefan z ženo Marijo in vnukinja Bojanca

*Zaman je bil tvoj boj,
zaman vsi dnevi hudega trpljenja,
bolezen je bila močnejša od življenja.
Ne jokajte ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite,
svečo mi prižgite
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

V 62. letu starosti nas je za vedno zapustil dragi mož, oče, stari oče, brat, stric, svak in boter

Koloman Bagari

iz Vidonec 118

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo vsem sorodnikom, botrini, sosedom, prijateljem in znancem, ki ste ga obiskovali in spodbujali med njegovo boleznijo, nam v težkih trenutkih stali ob strani, darovali vence, cvetje in za sv. maše, nam izrekli ustno ali pisno sožalje ter ga v tako lepem številu pospremili na njegovi zadnji poti.

Posebna hvala zdravniškemu osebju internega oddelka Bolnice Rakičan, g. župniku za pogrebni obred, pevcem za odpete pesmi, govorniku IUD za ganljive besede ob odprtem grobu. Hvala kolektivom SGP Pomurje, gostinskega podjetja Zvezda in Hmežada Markovci pri Ptuj.

Posebno iskrena hvala dobrim sosedom in Marjanu za pomoč.

Vidonci, 9. 11. 1990

Žalujemo: žena Zlatica, sin Martin z Marijo, hčerka Irena z možem Jožetom, vnuka Jasna in Damjan, sestri in brat ter drugo sorodstvo

*V naših srcih vedno še živi,
zdaj pot nas vodi tja,
kjer sredi tišine sladko spiš,
tam zopet skupaj smo,
v nemi bolečini,
a z nami so prelepi in
bridki le spomini...*

V SPOMIN

24. novembra 1990 minevata dve leti, odkar nas je v dvajsetem letu starosti zapustila naša ljubljena hčerka, sestra in vnukinja

Alenka Balažic

z Melince

Čas beži, bolečina v naših srcih pa ostaja. Še vedno živi tvoj glas in nasmeh, kot smo ga bili navajeni, in težko je resnica, da te nikoli več ne bo med nami. Vsem, ki se radi spominjate naše ljube Alenkice, ji poklanjate cvetje in prižigate svečke — prisrčna zahvala!

Vsi, ki smo te imeli neizmerno radi in te bomo večno pogrešali

*Grenka je resnica, da te nikoli več ne bomo
ne videli, ne slisali, niti čutili stiska
tvojih prdnih rok.
žalostno in boleče je ob tvojem grobu.*

V SPOMIN

21. novembra pred dvema leto-
ma je bila tiha jesenska noč,
ko smo onemeli ob kruti resni-
ci, da smo te za vedno izgubili,
dragi mož, oče in stari oče

Mihael Ritlop

iz Turnišča

V naših srcih boš ostal za vedno. Hvala vsem, ki se z le-
po mislijo spominjate njegovih dobrih del, mu prinaša-
te cvetje in prižigate sveče. Prisrčna hvala vsem!

Vsi tvoji najdražji

ZAHVALA

Ob boleči izgubi dragega moža,
očeta in dedka

Zvonimirja Grdiča

se iskreno zahvaljujemo sorodnikom, prijateljem in znancem,
ki ste ga pospremili k zadnjemu počitku, mu darovali vence in
cvetje, nam pa ustno ali pisno izrekli sožalje.
Iskrena hvala govornikom Palu Časarju in Deziderju Žilavcu
ter godbi na pihala.
Posebna hvala g. duhovniku in pevcem iz Petišovec za odpete
žalostinke.

Petišovec, 6. 11. 1990

Žalujoci: vsi njegovi

*Tam, kjer si ti, ni sonca, ne luči,
le tvoj nasmeh v srcih se živi —
in nihče ne ve, kako zelo, zelo boli,
ko zavemo se, da več te ni.*

V SPOMIN

23. novembra mineva leto
bridke žalosti, odkar nas je
mного prezgodaj za vedno za-
pustila naša draga žena, ma-
ma, hčerka, sestra in snaha

Verica Mekiš

roj. Mekiš
iz Rogasovec

Vsem, ki se z lepo mislijo ustavite ob njenem grobu, ji
prinašate cvetje in prižigate sveče — iskrena hvala.

Žalujoci: vsi, ki smo te imeli radi

*Nihče več ne odhaja,
nihče več ne prihaja
s smehljajem v očeh,
le srce in duša ve,
kako boli, boli
ko več te ni.*

Žalosten in boleč je

SPOMIN

na 14. november 1989, ko je nepričakovano za vedno
zaspal naš dragi mož, oče in dedek

Štefan Martinec

V našem domu je praznina, a v naših srcih bolečina. Po-
grešamo te mi, naš dom in vsi.
Hvala vsem, ki se ga spominjate, obiskujete njegov
groh, prinašate rože in prižigate sveče.

Žalujoca družina

*Kako pozabiti to gomilo,
kjer srce tvoje spi,
ki nam je dano bilo,
ki je hrepenelo in nas ljubilo
do zadnjega dne.*

V SPOMIN

29. novembra mineva 20 ža-
lostnih let, odkar ni več med
nami našega dragega moža,
očeta in starega očeta.

Janeza Gorčana

iz Polane 28

Spomin na vsa prehojena pota lajša našo bolečino,
manjka pa nam njegova dobrota in ljubezen, zato praz-
nina za njim ostaja.

Hvala vsem, ki se ga z nami spominjate.

Žalujoci: žena Helena in hčerka Gizela z družino

*Kje si ljuba mama,
kje je mili tvoj obraz,
kje je roka tvoja,
ki skrbela je za nas.*

ZAHVALA

V 71. letu starosti nas je za
vedno zapustila draga mama,
sestra, stara mama in tašča

Marija Ropoša

iz Brezovec

Ob boleči izgubi se iskreno zahvaljujemo dobrim sode-
dom, prijateljem in znancem, ki ste nam v težkih trenut-
kih pomagali, izrekli sožalje, sočustvovali z nami, daro-
vali vence, cvetje ter drago pokojnico pospremili na
njeni zadnji poti. Še posebna hvala g. župniku za po-
grebni obred, pevcem za odpete žalostinke in govornici
KS za poslovilne besede.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: hčerka Marija z možem Jožetom, vnukinja Do-
ris iz Avstrije, sin Karel, hčerka Vlasta z možem Štefa-
nom, mala vnuka Boštjan in Ksenija, svaterja Ema in Ro-
bi iz Šalamenec

*Oh, kako boli, ko ljubo mamu izgubiš.
Ostali so sledovi tvojih rok,
katere cenil bo še pozni rod
Vso ljubezen si nam dala,
za vse, prav vse, še enkrat — hvala.*

ZAHVALA

V 90. letu nas je zapustila naša
draga mama, stara mama, pra-
babica in sestra

Antonija Balaško

roj. Vukan
iz Rakičana

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, sosedom in
znancem in vsem, ki so nam v težkih trenutkih stali ob
strani, izrekli sožalje in kakorkoli pomagali ter jo v ta-
ko velikem številu pospremili na njeni zadnji poti, daro-
vali vence ter šopke in za svete maše.

Posebna hvala dr. Kousu za dolgoletno zdravljenje ter
osebju kirurškega oddelka bolnišnice v Rakičanu. Še
posebna hvala g. župniku Režonji za pogrebni obred,
pevcem za odpete žalostinke, govorniku g. Kuzmiču za
poslovilne besede ter gasilcem za pomoč.

Zahvaljujemo se delovnemu kolektivu Agrotehnike
Grude Ljubljana, delavcem OŠ E. Kardelja, upravi
OVIZ in sodelavcem SGP Pomurje iz Murske Sobote.

Vsem za vse — še enkrat hvala!

Žalujoci: vsi njeni

*Ne jočite ob mojem grobu,
le tiho k njemu pristopite.
Pomnite, kako trpel sem,
in večni mir mi zaželite.*

ZAHVALA

Po težki boleznij je v 80. letu ži-
vljenja omagal naš dragi mož
in brat, skrbni oče, ljubeči de-
dek in pradedek

Franc Jerebic

iz Bratonec

Zahvaljujemo se vsem sosedom, prijateljem in sorodni-
kom, ki so nam v najtežjih trenutkih stali ob strani in
nam pomagali, pospremili pokojnika na zadnji poti, daro-
vali za cvetje, maše in druge dobre namene in nam iz-
rekli sožalje.

Posebna zahvala smo dolžni zdravnikom in strežnemu
osebju kirurškega in pljučnega oddelka bolnišnice v
Murski Soboti, zlasti dr. Vladu Perkiču.

Iskrena hvala g. župniku za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke in govorniku KS za poslovilne besede
ob grobu pokojnika.

Posebaj se zahvaljujemo tudi delavcem DO Potrošnik,
Ravenka Beltinci in Jedilnica, Mura — tozd Moška
oblačila (214. in 222. brigadi) ter MI — Razsekovalnica,
ki so skupno z nami pospremili pokojnika na zadnji po-
ti.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

*Bolečina da se skrivi,
pa tudi solze ni težko zatajiti,
le dragega moža, očeta, dedja in
brata nam ne more nihče več vrniti.*

ZAHVALA

V 72. letu starosti je prenehalo
biti dobro srce dragemu možu,
očetu, dedku, tastu in bratu

Francu Kranjcu

iz Večeslavec

Ob boleči izgubi se zahvaljujemo vsem dobrim sode-
dom, sorodnikom, botrini, znancem in prijateljem, ki so
nam v najtežjih trenutkih priskočili na pomoč, in ga v
tako velikem številu pospremili k zadnjemu počitku ter
darovali vence in šopke, nam pa izrekli sožalje.

Posebna zahvala je namenjena celotnemu zdravniške-
mu in medicinskemu osebju kirurške bolnišnice v Raki-
čanu, ki so mu v zadnjih dneh življenja lajšali bolečine.
Hvala tudi g. župnikoma za pogrebni obred, pevcem za
odpete žalostinke in vsem, ki ste darovali za svete maše,
ter Agici za ganljive besede slovesa.

Zahvaljujemo se tudi delovnemu kolektivu Mure, tozd
Lahka oblačila, sodelavkam iz 122. brigade in Herma-
novim sodelavcem.

Vsem še enkrat — iskrena hvala!

Žalujoci: vsi njegovi

ZAHVALA

Ob boleči izgubi našega drage-
ga moža, očeta, starega očeta,
tasta, brata in strica

Ivana Koštrice

z Melinac

se zahvaljujemo vsem, ki so mu bili v zadnjih dnevih ob
strani, posebno osebju internega oddelka.

Hvala tudi gospodu kaplanu ter nečaku — duhovniku
Stanku, govorniku Andreju, pevcem za odpete žalostin-
ke, vsem darovalcem cvetja ter vsem, ki so darovali v
druge namene.

Hvala tudi vsem, ki so ga pospremili na njegovi zadnji
poti.

Žalujoci: žena ter sinovi in hčerke z družinami

*O vsi, ki srečal sem vas kdaj na cesti življenja,
rad bi vam poslal pozdrav,
še vedno ste popotniki mi zvesti,
ko vsaj za hip bi z vami spet postal,
vam segel v roko,
rekel vam besedo
in z vaših ust odmev poslušal.*

ZAHVALA

V 58. letu starosti nas je po hu-
di boleznij za vedno zapustil
naš dragi mož, oče, dedi in
brat

Izidor Maučec

iz Bogojine

Z bolečino v srcih se iskreno zahvaljujemo vsem sorod-
nikom, prijateljem, znancem, ki ste ga poživnovalno
obiskovali, ga tolažili, sočustvovali z njim v dneh hude
boleznij.

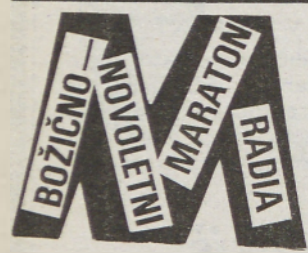
Posebna hvala vsem, ki ste ga spremljali na zadnji poti,
nam darovali vence in cvetje, denar za svete maše, nam
pa izrekli sožalje. Zahvala g. župniku za pogrebni
obred, pevcem in govornikom za ganljive besede slo-
vesa. Iskrena zahvala sodelavkam iz Moravskih Toplic,
sodelavcem in kolektivu Panonije iz Murske Sobote, so-
delavcem Sadržarstva iz Puconec.

Hvala tudi sodelavcem in kolektivu iz Mure iz Murske
Sobote.

Vsem še enkrat — iskrena hvala.

Bogojina, 16. avgust 1990

Žalujoci: žena Ivanka, sinova Janez in Tonček, hčerka
Ivanka z družino ter brat Ludvik z družino

od 24. 12. 90 MURSKA
do 2. 1. 91 SOBOTA

Socialisti niso za prazne obljube

Člani soboške Socialistične stranke in delegatskega kluba podpirajo realen občinski samoprispevek. — Izraz vseljudske solidarnosti.

Odzivnost ljudi na predlog, da bi v soboški občini še naprej — to je že četrty zapored — s samopriskom zbirali denar za sofinanciranje obnove številnih lokalnih cest, šolskih objektov ter Pokrajinske in študijske knjižnice v Murski Soboti, je v zdajšnjih zaostrenih gospodarskih razmerah nedvomno velikega pomena. Vsekakor pa bo

nevdružne razmere na omenjenih področjih možno rešiti le z novim samopriskom kot obliko vseljudske solidarnosti, pri čemer je treba računati tudi na republiške virov. Pri tem pa je treba natančneje opredeliti vrstni red gradenj, da bi čimveč krajev čimprej dobilo asfaltno povezavo in primerne učilnice.

To so med drugim poudarili

na razširjeni seji delegatskega kluba in članov Socialistične stranke v Murski Soboti, ko so obravnavali gradiva za razpis občinskega samopriskovka. V daljši razpravi so načelno podprli samoprisk, ki bi omogočil reševanje odprtih vprašanj na mnogih področjih družbenega življenja. Od občinskega izvršnega sveta pričakujejo zagotovilo, da bo v naslednjih petih letih možno uresničiti zapisane naložbe, ki so zajete tudi v dolgoročnem načrtu razvoja soboške občine. Ljudem pa je treba predložiti tudi srednjeročni program, iz katerega bo razvidno, kaj je bilo doslej narejeno. Ljudje so namreč naveličani raznih praznih obljub, so opozorili v razpravi. Soboški socialisti pa ne odstopajo od urejenosti magistralne ceste, zato bodo spomladi nadaljevali z aktivnostmi, da bi mednarodno posojilo porabili za ureditev te pomembne cestne povezave.

Hkrati so se dogovorili, da bodo o osnutku nove slovenske ustave pripravili širšo razpravo 23. novembra v Murski Soboti kjer pričakujejo udeležbo predsednika Socialistične stranke Slovenije Viktorja Žaklja in članov republiške ustavne komisije. Ustanovili pa bodo tudi območno organizacijo Socialistične stranke s 15-članskim občinskim odborom in ožjim vodstvom.

Milan Jerše

ZAIGRAJMO IN ZAPOJMO PO DOMAČE

Zares ni bil mačji kašelj (na kupu 21 različnih izvajalcev, pevcov in ansamblov narodnozabavne in zabavne glasbe, humoristov ter Miša Molk).

Tisti, ki ste zamudili to enkratno priložnost, naj vas potolažimo; zagotovo bo še kdaj kaj tako enkratnega, tistim pa, ki ne veste, zakaj je nekaterim še vedno žal, ker se niso podvzivali in pravočasno kupili vstopnic, naj povemo, da bi bili lahko tudi vi med 2500-glavno množico in uživali.

Peli so: Fantje treh dolin, Marelja, Prerod, Štirje kovači, Niko Zajc, Štajerskih sedem, Karli Gradišnik, Coco, Zoran Čilenšek, Zlatko Dobrič, Don Juan, Alfi Nipič, Magnet, Helena Blagne, Nace Junkar in Andrej Šifrer.

S humorjem so nas zabavali: Vinko Šimek, Franc Košir in Mo-ped šou.

Prireditve sta vodila Miša Molk in Geza Farkaš, ki je bil tudi glavni organizator te radijske prireditve.

Tako po domače je zazvenela narodnozabavna pesem v folklornih oblekah. Sicer pa je bila to prireditev, na kateri so nastopili Korošci, Dolenjci, Gorenjci, Štajerci, Prekmurci...

Na prireditvi so zbirali prostovoljne prispevke za poplavljenec. Rdeči križ Murske Soboti, ki je vodil zbiranje, je nabral za 5.200 dinarjev pomoči prizadetim družinam.

Voditelj in delilca sreče Miša Molk in Geza Farkaš dajeta nagrado — petdnevno potovanje v Španijo Janku Vrščiču iz Ljutomerja, ki jo je podelil Slovenijatur. Nagrado petdnevno potovanje v Francijo, ki jo je podelil Kompas, pa je dobila Darinka Solar iz Murske Soboti.

S. B. foto: JUHNOV

PRIZNANJE V RADENCE

Kongresna dvorana hotela Radin je bila pretesna za vse povabljenke, ki so si želeli ogledati sklepno prireditev ocenjevanja najbolj urejenih turističnih krajev v Sloveniji. Ta laskavi naziv je že četrty pripadel zdraviliškemu kraju Radenci, zato je komisija za varovanje okolja Turistične zveze Slovenije slovesnost organizirala kar v tem kraju.

Že nekaj dni prej je bilo v Radencih čuti, da se na nekaj pripravljajo. Skupine občanov in zaposlenih v Naravnem zdravilišču so čistile zelenice in obcestne jarke, delavci Vrtnarije zasajali rože in okrasno grmičevje, čistilke še bolj vneto čistile kot običajno. Uporabiti moramo besede Elice Šandor, gospodinje hotela Radin: »Škoda, da v Radencih ni vsak dan festivala cvetja ali podeljevanja priznanj. Potem bi bili Radenci vedno cvetoči in čisti. Ljudje pa prijazni.«

V kulturnem programu (v petek, 17. novembra) so sodelovali učenci radenske osnovne šole, Kociprova banda in folkloristi iz Beltince, humorist Dodo, lončar Bojnc ter godba na pihala iz Velenja. Slavnostni govornik je bil Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije, izmed dvesto prijavljenih pa so se v ožji izbor uvrstili tudi trije pomurski kraji. V posebni skupini so si Radenci tudi letos priborili prvo mesto (4,82 točke), sledijo Roga-

Marjan Rožič, predsednik Turistične zveze Slovenije, je predal priznanje za najlepše urejeni kraj v Sloveniji predsedniku radenskega turističnega društva, Radetu Bakračeviću.

ška Slatina (4,78), Postojna (4,77), Bled (4,67) in Portorož (4,52 točke). V skupini turističnih krajev je 7 krajev: Šmarješke Toplice, Bovec, Ptuj, Nova Gorica, Laško, Kranjska Gora, Murska Sobotina in Kanal. V skupini izletniških in tranzitnih krajev je na prvem mestu kraj Braslovce, nato Lokve, Mojstrana, Veržej, Slovenj Gradec in Kobarid. V zadnji skupini manjših turističnih krajev ni nobenega pomurskega, čeprav bi se lahko marsikateri uvrstil med najboljše (z malo truda in dobre volje — kot povsod drugod). V tej skupini si sledijo Osilnica, Mengeš, Svecina, Domžala,

le, Ribno, Polzela, Sentrupert, Semič in Straža.

Turistično društvo Radenci in Radetu Bakračević sta na petkovi slovesnosti prejela tudi priznanje uredništva Radenskega vestnika, ki za najboljše dosežke v turizmu podeljuje radensko vrtnico. Priznanje, ki ga je društvo prejelo za najlepše urejeni kraj v Sloveniji, je predsednik predal občanu Jožetu Tivadarju, upokojen-cu, ki vsako jutro pobriše vse klopi v zdraviliškem kraju.

S tem je želel pokazati, da so prav vsi Radenci pomagali dobiti to pomembno priznanje.

Bernarda B. Peček
Foto: Nataša Juhnov

Mirko Rajnar razstavlja v banki

Razstavišče ljubljanske banke v Murski Soboti je dalo začasno zavetišče slikam mlajšega domačega likovnega ustvarjalca, Mirka Rajnarja.

O njegovih slikah je na začetku razstave govoril literat Milan Vincetič in med drugim povedal:

Brez dvoma je potovanje v človeško intimo, a če hočete podzvest, velika pustolovščina, polna tveganja, pa tudi neizrekljivega užitka. Tveganja zato, ker se vedno znova znajdemo na še neki neosvojeni deželi, ki prav s svojo neodkritostjo razburka željo po blodenju z užitkom nepotešenega raziskovalca. In prav take so slike akademskega slikarja Mirka Rajnarja, ki ne skušajo zgolj ilustrirati te avanture, temveč jo premakniti v vsakega gledalca posebej in ga osvojiti prav v njegovem lastnem zalozu zavednega in podzavednega...

Avtor slik Mirko Rajnar in Milan Vincetič.

Strankarski veljaki v Pomurju

Jutri ob 17. bo v hotelu Jeruzalem v Ljutomeru pogovor z Emilom Milanom Pintarjem, predsednikom vlade v senici, in Sonjo Lokar, podpredsednico Stranke demokratične prenove Slovenije. V razpravi, ki jo organizira Ljutomerska Stranka demokratične prenove, bodo skušali osvetliti odnos vlade v senici do gospodarskih vprašanj in pospeševanja hitrejšega razvoja manj razvitih območij v republiki in občini, pri čemer bodo predstavili tudi nov referendumski program v Ljutomeri občini. Govor bo tudi o aktualnih vidikih nove slovenske ustave, še posebno o položaju občine in krajevne skupnosti.

S podobnimi vprašanji se bodo v petek ob 18.00 ukvarjali tudi na javni tribuni v gasilskem domu v Murski Soboti, organizira jo tukajšnja Socialistična stranka. Sodelovala bosta predsednik Socialistične stranke Slovenije Viktor Žakelj in članica republiške ustavne komisije Darja Lavtižar-Bebler. Spregovorili bodo zlasti o osnutku nove slovenske ustave in plebiscitu, saj je znano, da je bila ravno Socialistična stranka njegov prvi predlagatelj. Ob 17.00 pa bo ustanovni zbor občinskega odbora Socialistične stranke Murska Sobotina.

M. J.

Referendum na Tišini in Murskih Črncih

Krajani Tišine in Murskih Črnc so na zadnjih zborih občanov ugotovili, da so v celoti uresničili naloge iz referendumskega programa, hkrati pa so se odločili, da bodo razpisali referendum za uvedbo novega samopriskovka. O tem se bodo krajani Tišine in Murskih Črnc odločili v nedeljo, 25. novembra 1990, od 7. do 19. ure v svojih vaško-gasilskih domovih. S samopriskom bodo v naslednjih petih letih predvidoma zbrali 1.450.000 dinarjev, plačevali pa bodo 2 odstotka od osebnih dohodkov zaposleni doma in v tujini ter obrtniki od davčne osnove, 4 odstotka od katastrskega dohodka in 1 odstotek od pokojnin. Sredstva samopriskovka pa bodo namenili v naselju Tišina za ureditev parkirnega prostora pri pokopališču, asfaltiranje vaških ulic, obnovo vodovodnega zaveja, regulacijo potoka Mokoš in drugo komunalno dejavnost. V Murskih Črncih pa načrtujejo, da bodo sredstva samopriskovka uporabili za asfaltiranje vaških ulic, dograditev vaško-gasilskega doma, regulacijo potoka Mokoš, gradnjo mostov, ureditev avtobusnih postaja-

lišč, zelenice in nasadov ter druga komunalna dela. Pričakujejo, da bo referendum uspel in da bodo lahko v obeh krajih uresničili želje in potrebe krajanov.

F. Maučec

Zapoznala izterjava

Nekateri naši naročniki iz prejšnjih let so se dni dobili račune za naročnino. Prosim, naj se ne jezijo, kajti napaka je nastala pri prenosu podatkov na lastno računalniško tehnologijo, ki jo prav te dni uvajamo v naročniškem oddelku Vestnika. Računov seveda ni treba plačati, lahko pa to z malo razumevanja vzamete kot povabilo k ponovnemu včlanjenju v veliko družino naročnikov Vestnika.

Med tem časom smo napako odpravili, vsem, ki smo jih po nepotrebnem vznemirili pa še enkrat — oprostite!

ISKRA SERVIS SPOROČA!

Cenjene stranke obveščamo, da smo v novih prostorih v

Cankarjevi 14 v Murski Soboti poleg servisiranja:

- televizijskih in radijskih sprejemnikov,
 - električnega ročnega orodja,
 - in gospodinjinskih aparatov
- začeli servisirati tudi Iskrine telefonske aparate in začeli zamenjavati po sistemu STARO ZA NOVO telefonske aparate in električno ročno orodje.

Vse informacije dobite po telefonu št. (069) 21 250 ali v naši sprejemnici, ki je odprta vsak dan od 6.30 do 14.30, ob ponedeljkih od 6.30 do 16.30.

ZASADITE DREVO ZAUPANJA

Zagotavljamo kakovostno servisno storitev!

Predavanje za zdravo življenje

Z zdravo prehrano v zdravo življenje, to je tema predavanja dr. Darinke Jelen, ki ga organizira center Življenje in zdravje s sedežem v Zagrebu. Predavateljica bo prvi del predstavila v M. Soboti v petek ob 18.30 v Kerševanovi vili v Mladinski 38 (parkirišče s Trstenjakeve), drugi del predavanj bo v soboto ob 18. uri. Takrat bodo vsi slušatelji tudi lahko poskusili predvsem vegetarianske jedi. Zainteresiranim bo razložila tudi recepte ter povedala to in ono o čokoladi in sladkorju. Vstopnine ne bo.

GORNJA RADGONA IMA AKCIJO

Rdeči križ Gornja Radgona organizira v sredo, četrtek in petek (21., 22. in 23. novembra) zbiralno akcijo pomoči za prizadete v poplavih. Aktivisti Rdečega križa, ki imajo pooblastila, bodo zbirali denar, ozimnico in druge poljske pridelke, tudi gradbeni material in še kaj. Trzostim, ki bodo prispevali kmetijske pridelke in povrnino in nimajo vreč, bodo te dobili. V veliki akciji sodelujejo poleg aktivistov humanitarne organizacije tudi člani civilne zaštite in ljudske obrambe, vse krajevne skupnosti in šole. Glavno zbiralno mesto bo na sejmišču v Gornji Radgoni, imeli pa jih bodo tudi po krajevnih skupnostih.